

Evaluatie en MKBA '20-'24

VSV Groningen

Een evaluatie van en Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse naar de impact van VSV Groningen

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord projectgroep	4
VSV Groningen: samenwerking in de Gouden Driehoek	4
Aanleiding voor het onderzoek	6
Samenvatting impactonderzoek	8
Samenvatting MKBA	11
Advies	13
Onderzoeksopzet	16
Deelonderzoek 1: Impactonderzoek	16
Doel van het onderzoek	16
Beoogde uitkomsten van het onderzoek	16
Doelgroepen	16
Onderzoeksmethode en respons	17
Analyse van de antwoorden	18
Deelonderzoek 2: MKBA	19
Doel van het onderzoek	19
Beoogde uitkomsten van het onderzoek	19
Doelgroepen	19
Onderzoeksmethode en respons	20
Deelonderzoek 1: Impactonderzoek	22
De Provinciale uitgangspunten 2020-2024	22
1 - Uitgangspunten toepassing en ervaring in de praktijk	23
Onderzoeksmethode	23
Bekendheid met de uitgangspunten	23
Uitgangspunten - relatie met werk en rol	23
Uitgangspunten - invloed op de jongeren	26
2 - Werkzame elementen uitgangspunten	27
Uitgangspunten over het algemeen	27
Uitgangspunt 1	27
Uitgangspunt 2	31
Uitgangspunt 3	39
Uitgangspunt 4	43
Uitgangspunt 5	46
Uitgangspunt 6	47

Uitgangspunt 7	50
3 - Doorslaggevende momenten uitgangspunten	51
Jongeren	51
Kwaliteit van samenwerking omtrent VSV	51
Deelonderzoek 2: MKBA	53
Uitleg MKBA	53
De Gouden Driehoek	54
Invloed van de Gouden Driehoek	57
Context van de MKBA	59
MKBA toelichting	62
Effect op Jongeren	69
Welbevinden en loopbaan van de jongeren	70
Effect op ketenpartners	70
Totale Maatschappelijke Baten	74
Sensitiviteitsanalyse	76
Colofon	80
Bijlage 1	81
Bijlage 2	83
Bijlage 3	86
Bijlage 4	87

Voorwoord projectgroep

VSV Groningen: samenwerking in de Gouden Driehoek

“In de provincie Groningen werken onderwijs en gemeenten vanaf 2007 samen in hun aanpak rondom voortijdig schoolverlaten (VSV) in de projectorganisatie VSV Groningen. Als een jongere tussen de 12 en 23 jaar van school af gaat en geen startkwalificatie heeft (minimaal MBO-2, HAVO-, of VWO-diploma), is deze VSV'er. Jongeren die zonder startkwalificatie gaan werken hebben een grotere kans hun baan te verliezen dan een medewerker met een diploma. Hebben ze minder dan 12 uur werk, of verliezen ze hun baan, dan zijn ze tot hun 23e weer VSV'er. Deze jongeren hebben gedurende hun loopbaan vaker flexibele banen, waardoor ze ook als volwassene vaak nog weinig inkomen hebben.

Vanuit Het Rijk krijgen onderwijsinstellingen en gemeenten de opdracht en subsidies om het aantal VSV'ers te verlagen en VSV'ers terug naar school of naar werk te begeleiden. Hiervoor is in de provincie Groningen een contactschool aangewezen en drie centrumgemeenten die alle drie een Doorstroompunt van meerdere gemeenten bedienen. De subsidieregelingen vanuit het ministerie richten zich erop betrokken partijen (VO, MBO, gemeenten - leerplicht en Doorstroompunten) steeds dichterbij elkaar te brengen in hun VSV aanpak. In Groningen is dat steeds beter gaan lukken door een provinciale aanpak, waarbij er steeds gezamenlijke VSV plannen van Doorstroompunten en Onderwijs zijn gemaakt voor de verschillende convenantperiodes. Deze plannen zijn gebaseerd op onze gezamenlijke Provinciale uitgangspunten. Een deel hiervan vloeit voort uit landelijke wetgeving. Een ander deel volgt ons motto 'samen werkt!', waarbij we altijd de jongere centraal zetten.

Om VSV te voorkomen werken we samen in de zogeheten Gouden Driehoek. Op het MBO is de studieloopbaanbegeleider (SLB-er) of mentor altijd de eerste contactpersoon voor de student op school. Daarnaast zijn er ook nog deskundigen van de gemeente of hulpverlening bij de school betrokken. Zo is er bij iedere opleiding een preventiemedewerker van het Doorstroompunt van de gemeente aanwezig. Doorstroompunt+ wordt ingeschakeld wanneer een student ongeoorloofd verzuimt. Ook werken er bij iedere opleiding medewerkers van School als Wijk. Dit zijn jongerenhulpverleners van de WIJ teams in de school, waar studenten

¹ Zie bijlage 1, voor een schematische weergave van de samenwerking

² Centraal Planbureau, februari 2018, "Waarde van een startkwalificatie op de arbeidsmarkt"

³ Daarnaast is een van de doelen van de aanpak Jongeren in Kwetsbare Positie (JiKP) helpen bij de overgang naar vervolgonderwijs of met het vinden van een baan. In dit onderzoek focussen we met name op de eerste twee doelen. Voor dit aanvullende doel zetten we de arbeidsmarktregio Route Arbeid, Route Dagbesteding en de reguliere structuren in het onderwijs in.

⁴ Het RMC en RMC+ heten vanaf juni 2022 het Doorstroompunt en het Doorstroompunt+. In dit rapport gebruiken we nog het RMC.

makkelijk kunnen aankloppen voor hulp. Ook als ze bijvoorbeeld problemen hebben die niet direct met school te maken hebben, maar bijvoorbeeld problemen thuis, of met financiën. Deze vorm van samenwerken bestaat in verschillende varianten, ook tussen VO, leerplicht en VO WIJ/Schoolmaatschappelijk Werk (SMW).

Wanneer een jongere langdurig blijft verzuimen of toch uitvalt, is de Consulent Leerplicht (18-) of het Doorstroompunt (18+) aan zet. De samenwerking in de projectorganisatie vraagt een warme overdracht van onderwijs naar Leerplicht of Doorstroompunt. Jongeren tot 18 jaar zijn leer-, of na hun 16e kwalificatieplichtig. De Consulenten Leerplicht is er om de leerplichtwet na uitschrijving van een leerplichtige jongere te handhaven. Als er meer aan de hand is hebben zij natuurlijk ook contact met zorg en arbeid. Doorstroomcoaches verkennen met de jongere wat de oorzaak is van verzuim of gaan na uitschrijving samen met de jongere op zoek naar de meest passende plek. De inzet van het Doorstroompunt heeft geen verplicht karakter, zoals dat van de Leerplicht. Wel houdt het Doorstroompunt waar dat kan een vinger aan de pols, ook als de jongere zichzelf redt, voor het geval deze weer naar school wil of zijn of haar baan verliest.”

Namens de projectgroep VSV Groningen,

Sabine Jurriens, Gerry Blaauw, Hans Everhardt.

Voorwoord projectgroep

Aanleiding voor het onderzoek

Elk jaar evalueert VSV Groningen de plannen en uitgevoerde activiteiten. Op basis van kwantitatieve resultaten in relatie tot de gemaakte kosten wordt bepaald of de activiteiten gecontinueerd worden, aangepast of eventueel afscheid van wordt genomen. Ook is er steeds ruimte om nieuwe activiteiten aan te dragen. Zowel binnen de convenantsperiode als ter voorbereiding op een nieuwe. In de aanloop naar de nieuw verwachte convenantsperiode '24-'28 wil VSV Groningen alvast nadenken over de evaluatie van de huidige periode '20-'24. Naast alle kwantitatieve resultaten wil VSV Groningen graag kijken naar de inhoud: Doen we de goede dingen en hoe bepalen we dat met elkaar? Aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek en de kwantitatieve gegevens die we al tot onze beschikking hebben, kunnen we de uitgangspunten die dan de koers bepalen, opnieuw formuleren voor de volgende planperiode.

VSV Groningen heeft onderzoeks- en adviesbureau Alexander Impact ingeschakeld om een onderzoek uit te voeren naar de impact van VSV Groningen. Dit onderzoek bestaat uit twee deelonderzoeken, namelijk:

1. Impactonderzoek - Evaluatie van de gezamenlijke uitgangspunten

Zicht krijgen op de kwaliteit van de samenwerking omtrent VSV in de provincie Groningen, door middel van het evalueren en toetsen van de gezamenlijke Provinciale uitgangspunten. Zijn de uitgangspunten bekend? Welke hebben gewerkt en welke juist niet? Hoe hebben de uitgangspunten die werkten bijgedragen aan het resultaat? Op welke momenten zijn deze uitgangspunten doorslaggevend geweest? De hoofdvraag van dit deelonderzoek luidt: Hoe worden de uitgangspunten toegepast, en wat zijn de werkzame elementen geweest van de uitgangspunten van VSV Groningen in de planperiode van 2020-2024?

2. Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse - Impact van de VSV-aanpak

Zicht krijgen op de uitkomsten van de aanpak van VSV in de Gouden Driehoek (onderwijs, leerplicht-RMC en sociaal domein) op (1) de loopbaan en het welbevinden van de jongeren; en (2) de hieraan verbonden maatschappelijke kosten-baten. Hiervoor voeren we een Maatschappelijk Kosten-Baten Analyse (MKBA) uit van de preventieve werkzaamheden in de Gouden Driehoek, en kijken we naar de toegevoegde waarde van haar activiteiten. De hoofdvraag van dit deelonderzoek luidt: Wat zijn de effecten geweest van de aanpak van VSV in de Gouden Driehoek op (1) de loopbaan en het welbevinden van jongeren; en (2) wat zijn de hieraan verbonden maatschappelijke kosten-baten?

Wat is een Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse?

Een Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (MKBA) is een methode ontwikkeld voor beleidsmedewerkers om beslissingen te maken over het wel of niet investeren in een interventie. Het doel van een MKBA is dan ook het inzichtelijk en aannemelijk maken welke maatschappelijke baten voortkomen uit de interventie. Zeker in het sociaal domein is het bepalen van de baten erg lastig omdat er aannames moeten worden gedaan over de duur, intensiteit en attributie van bepaalde effecten onder uiteenlopende personen of doelgroepen. Hoewel deze aannames altijd moeten worden voorzien van een goede onderbouwing, gaat het hier niet om wetenschappelijke bewijslast. Het is dan ook belangrijk dat de bevindingen in dit rapport niet worden gezien als harde feiten, maar als een logisch onderbouwde schatting van de situatie. Een MKBA is dan ook een belangrijk middel in het voeren van discussies omtrent de waarde van beleidsbeslissingen. Het is belangrijk om deze zaken in het achterhoofd te houden tijdens het lezen van dit rapport.

Samenvatting impactonderzoek

Het doel van het impactonderzoek was om zicht te krijgen op de kwaliteit van de samenwerking omtrent VSV in de provincie Groningen, door middel van het evalueren van de **zeven gezamenlijke Provinciale uitgangspunten**. Het impactonderzoek bestond uit drie onderdelen die zijn onderzocht middels groeps gesprekken, diepte-interviews en een breed uitgezette vragenlijst.

- 1** Zicht op hoe de uitgangspunten worden toegepast en ervaren in de praktijk;
- 2** Zicht op de werkzame elementen uit de set van uitgangspunten;
- 3** Zicht op welke momenten de uitgangspunten doorslaggevend zijn geweest.

1 Uitgangspunten in de praktijk

Ketenpartners bleken over het algemeen wel bekend te zijn met de uitgangspunten en deze impliciet toe te passen in hun werk. Echter bleken de uitgangspunten meer expliciet bekend bij ketenpartners in beleid en minder bij ketenpartners in de uitvoering. Het merendeel van de ketenpartners gaf aan dat de uitgangspunten:

Een relatie hebben met hun werk en/of rol in de vorm van preventie, samenwerking, verbinding, en beleid;

De manier waarop ze hun werk uitvoeren beïnvloeden;

Een positieve invloed hebben op de kwaliteit van hun werk;

Invloed hadden op de jongeren in de vorm van gezien en gehoord worden, laagdrempeligheid, korte(re) lijnen, maatwerk en passende ondersteuning.

2 Werkzame elementen uitgangspunten

Uit de vragenlijst kwam naar voren dat de respondenten het **functioneren van de zeven Provinciale uitgangspunten gemiddeld een 6,9** als rapportcijfer gaven. In het onderzoeksrapport zijn succes- en verbeterpunten per uitgangspunt uitgewerkt. In bijlage 2 zijn deze in tabellen terug te lezen. De succespunten zijn de werkzame elementen van de uitgangspunten. Deze komen overeen met hoe de uitgangspunten een relatie hebben met het werk / de rol van de medewerkers, op welke manier de uitgangspunten effect hebben op de jongeren, en welke elementen de kwaliteit van de samenwerking beïnvloeden. Wanneer we de punten aan elkaar verbinden zien we een logische samenhang:

Jongere centraal

De jongere staat centraal en voelt zich gezien en gehoord.

Samenwerking

Er is een goede samenwerking tussen onderwijs en gemeenten: er is afstemming en men zoekt verbinding met een gedeeld doel (passende plek, jongere centraal) in de samenwerking. Het is daardoor mogelijk te zoeken naar de meest passende plek voor een jongere. Het aanbod aan maatwerk (en andere) trajecten is groot en divers.

Preventie

Door de aanwezigheid van SAW/SMW en RMC+/verzuimspreekuur leerplicht in de school kan er goed preventief worden gewerkt. Het laagdrempelige karakter zorgt er vaak voor dat erger kan worden voorkomen of dat er snel kan worden opgeschaald. Preventief werk wordt als onmisbaar ervaren.

Natuurlijk zijn er naast werkzame elementen ook punten van kritiek. Deze kunnen opgevat worden als verbeterpunten. Hierin onderscheiden we punten waar de VSV projectorganisatie vanuit de taken en rollen veel of weinig invloed op kan hebben. De belangrijkste verbeterpunten waar invloed op uitgeoefend kan worden zijn:

Uitgangspunten

Uitgangspunten worden niet altijd evenveel uitgedragen op de werkvloer en zijn niet bij alle partners expliciet bekend. De formulering wijkt soms af van de praktische realiteit en wordt niet als actueel ervaren. De uitgangspunten worden in de uitvoering vaak onbewust bekwaam toegepast.

Trajecten

Er zijn veel en diverse trajecten. De trajecten zijn echter niet bij alle (keten)partners even bekend. Inhoudelijk missen professionals soms het doel van het traject of lopen vast op financiering of geografische ligging of diversiteit binnen een bepaald gebied of financieringskader. Daarnaast wordt er niet overal (op dezelfde wijze) getoetst op kwaliteit van de trajecten.

Samenwerking

De samenwerking tussen onderwijs en gemeenten wordt als sterk punt genoemd, en de preventieve samenwerking als onmisbaar. Deze laatste zou nog beter benut kunnen worden door SAW/SMW en leerplicht/RMC(+) tijdig te betrekken en verzuim beter te registreren en te melden. Met name in het VO wordt genoemd dat het contact belangrijk is voor het overzicht in welke partijen betrokken zijn bij een leerling en het efficiënt en effectief opstarten van hulp voor leerlingen voor wie dat nodig is.

Daarnaast werd meerdere keren genoemd dat de regierol ontbreekt in de samenwerking en dat het domein veiligheid gemist wordt, met name vanuit de onderwijskant.

Naast deze verbeterpunten kwamen punten naar voren waarvan we verwachten dat deze in landelijke wetgeving worden weggezet, zoals de verhoging van de leeftijd naar 27, en de nauwere samenwerking op basis van inhoudelijke doelbinding met het domein arbeid.

3 Doorslaggevende momenten uitgangspunten

Uit de antwoorden van de ketenpartners bleek dat het lastig is om specifieke momenten aan te geven waarop de uitgangspunten een doorslaggevende factor zijn geweest voor de jongeren. Wel bleken de uitgangspunten voor de jongeren een rol te spelen in de samenwerking en het bieden van maatwerk.

Wat betreft de kwaliteit van samenwerking bleken de uitgangspunten ook niet expliciet een doorslaggevende factor te zijn. Echter beoordeelden de respondenten van de vragenlijst de kwaliteit van de samenwerking rondom VSV in de provincie Groningen gemiddeld met een 7. Daarnaast gaven respondenten van de vragenlijst aan dat de onderstaande effecten de kwaliteit van samenwerking hebben beïnvloed:

- ✓ Kortere lijntjes
- ✓ Jongere vanuit hele context zien
- ✓ Passend aanbod creëren
- ✓ Sneller doorverwijzen
- ✓ Betere afstemming

Samenvatting MKBA

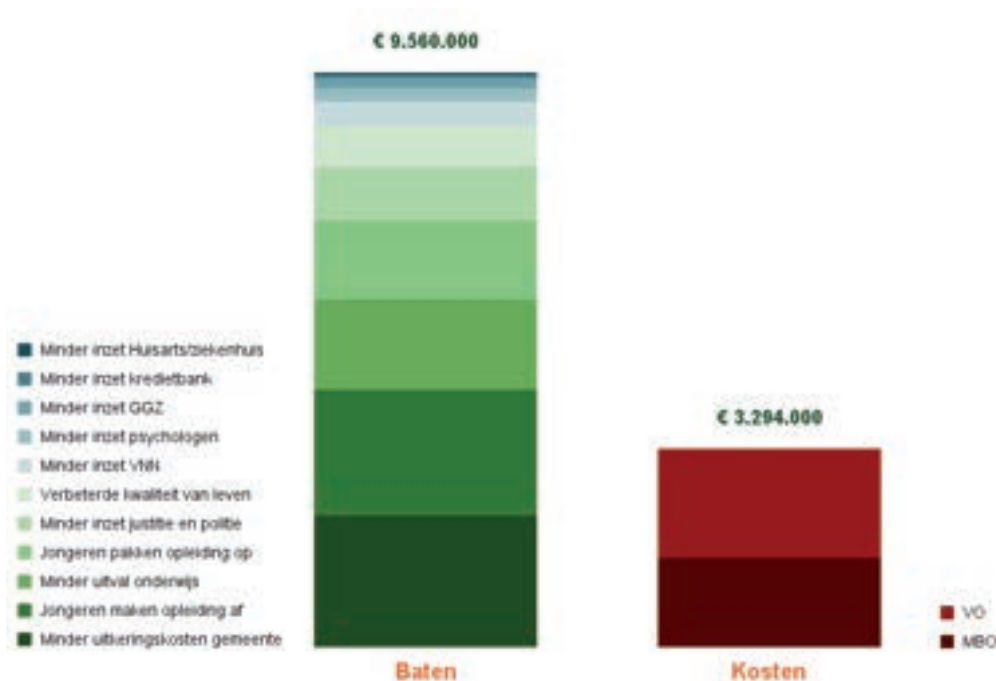
De Gouden Driehoek bestaat uit professionals vanuit het onderwijs, sociaal domein en de gemeente met als insteek om nauw samen te werken ten behoeve van jongeren die dreigen uit het onderwijs te vallen of daadwerkelijk uit zijn gevallen. Deze analyse brengt de maatschappelijke kosten en baten van VSV Groningen in kaart. Voor deze MKBA zijn gegevens over de periode 2020 tot en met Q2 2023 gebruikt. In deze MKBA brengen we de maatschappelijke kosten en baten in kaart van de Gouden Driehoek. De resultaten van de MKBA zijn tot stand gekomen door informatie te verzamelen via interviews, groepsgesprekken, vragenlijsten en documentatie van betrokken partijen. Op basis van het onderzoek komen we tot de inschatting dat er door de Gouden Driehoek ongeveer 2752 jongeren zijn geholpen. Tijdens het onderzoek hebben we de volgende effecten geïdentificeerd:

- Jongeren die dreigen uit te vallen maken opleiding af;
- Thuiszittende jongeren pakken opleiding weer op;
- Jongeren ervaren betere kwaliteit van leven omdat zij sneller de juiste hulp krijgen;
- Jongeren ontwikkelen belangrijke vaardigheden;
- Jongere blijft in beeld bij betrokken professionals;
- Er is minder inzet nodig van de afdeling participatie van de gemeente;
- Onderwijsinstellingen hebben minder VSV'ers;
- Er is minder inzet nodig van psychologen;
- Er is minder inzet nodig GGZ breed;
- Er is minder inzet nodig vanuit VNN;
- Er is minder inzet nodig vanuit huisartsen of ziekenhuizen;
- Er is minder inzet nodig vanuit de kredietbank.

Het onderzoek wijst uit dat de maatschappelijke kosten van de Gouden Driehoek ongeveer **€3.294.000** bedragen. De bovengenoemde effecten vertalen zich naar maatschappelijke baten van ongeveer **€9.560.000**. De **MKBA ratio** is hiermee ongeveer **1:2,90**, wat betekent dat elke geïnvesteerde euro bijna **€3,-** aan maatschappelijke waarde oplevert. In het onderstaande diagram is de verdeling van de kosten en baten te zien.

Kosten Baten verhouding

Een grote maatschappelijke baat is de verminderde inzet van de afdeling participatie. De Gouden Driehoek voorkomt dat jongeren in de bijstand terechtkomen. We zien dat het behalen van een diploma door de Gouden Driehoek een erg belangrijke waarde is voor de jongeren. Dit zorgt er namelijk voor dat de jongeren op lange termijn een beter betaalde baan kunnen krijgen. Voor onderwijsinstellingen wordt minder uitval gerealiseerd. Verder zien we verschillende maatschappelijke baten in de zorg. Deze baten vallen uiteindelijk onder de jeugdwet, zorgverzekeringswet en algemene zorg en welzijn.

In de gesprekken met de professionals hebben we gevraagd naar de impact van de Gouden Driehoek op de loopbaan en het welbevinden van de jongeren. Het vinden van passende hulp wordt het meest ervaren. Naast het onderzoeken van de effecten op de loopbaan van de jongeren, hebben we ook hun welbevinden en de impact van de Gouden Driehoek daarop geëvalueerd. Op alle gebieden van het welbevinden van de jongeren, heeft de ondersteuning een positief resultaat.

Advies

Formulering uitgangspunten

Uit de gesprekken met de professionals is naar voren gekomen dat niet alle uitgangspunten even makkelijk leesbaar zijn. Dit heeft te maken met lange zinnen of zinnen die vragen oproepen. Om de uitgangspunten zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de gehele doelgroep, zowel voor bestuurders en beleidsmakers als de uitvoerende professionals, is het aan te bevelen om de uitgangspunten voor aanvang van de volgende convenantsperiode te gaan herformuleren.

- 1** Herformuleer de uitgangspunten voor aanvang van de volgende convenantsperiode.

Creëer bewustwording en draagvlak omtrent de uitgangspunten

Veel van de geïnterviewde professionals gaven aan (enigszins) bekend te zijn met de uitgangspunten, maar deze vooral onbewust (impliciet) toe te passen in hun werk. Dit was voornamelijk het geval bij professionals in de uitvoering, en minder bij professionals in beleid. Het vergroten van de bekendheid en bewustwording van de uitgangspunten onder professionals kan de samenhang en afstemming tussen de betrokken partijen ten goede komen. Op dit moment wordt niet getoetst of er tijdens de convenantsperiode gewerkt wordt met de uitgangspunten, enkel aan het eind van de convenantsperiode wordt dit in kaart gebracht. Het zou de samenwerking ten goede komen om niet alleen aan het eind, maar ook actief tussendoor de uitgangspunten te evalueren. Op die manier zijn de professionals zich niet alleen meer bewust van de uitgangspunten, maar worden de uitgangspunten wellicht ook meer expliciet toegepast in de uitvoering. Van onbewust bekwaam, naar bewust bekwaam.

- 2** Geef voor de volgende convenantsperiode voorlichting over de uitgangspunten aan de professionals en laat de professionals hierin meedenken.
- 3** Evalueer zowel tussentijds als tegen het eind van de convenantsperiode de werking van de uitgangspunten.

Evalueer de kwaliteit van de VSV- trajecten

In de groepsgesprekken is meerdere malen de wens gehoord dat het goed zou zijn om de VSV- trajecten te gaan evalueren. De laatste jaren zijn er steeds meer trajecten bij gekomen, wat positief is voor de jongeren die kunnen kiezen voor een traject dat bij hen past. Voor de professionals is het onduidelijk of de trajecten voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen, en zo ja, of dit getoetst wordt. Zo kan een traject gericht zijn op onderwijs of zorg, maar dit is aan de voorkant van een traject niet altijd helder. De VSV- trajecten worden veelvuldig ingezet en zijn een belangrijk middel in het voorkomen van uitval. Ook uit eerder onderzoek naar de trajecten 'Route Rubicon', 'Playing for Success' en 'De Boeg', is gebleken dat er meer behoefte is aan

evaluatie van trajecten. Daarom is het des te belangrijker om te weten wat de waarde is van deze trajecten door middel van evaluatieonderzoek op drie thema's:

- 1 Welke trajecten zijn er en door wie moeten deze gefinancierd worden?
- 2 In welke mate bieden de trajecten passende ondersteuning voor de jongeren?
- 3 Wat zijn de werkzame elementen van de trajecten en hoe kunnen deze geoptimaliseerd worden?

Financieringswijze en toeleiding naar VSV- trajecten is ongelijk

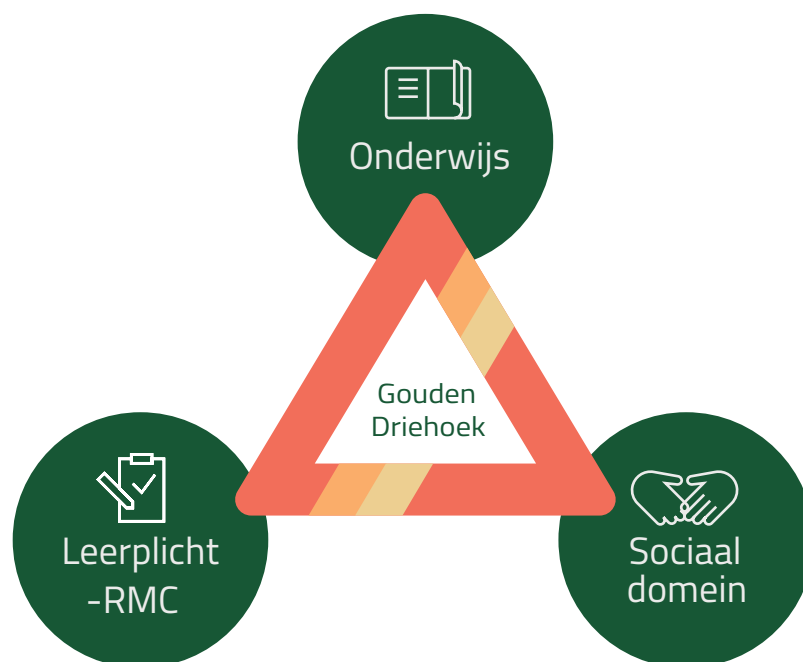
Op de website van VSV Groningen staan de VSV-trajecten vermeld. Hierbij staat aangegeven welk type traject het is, waar het te volgen is en voor welke jongeren. De professionals in de uitvoering lopen in de praktijk echter tegen de financiering van sommige trajecten aan. De financiering kan invloed hebben op de toeleiding van het traject, maar door onduidelijkheid over de wijze van financiering, kan het voorkomen dat een jongere een traject wordt toegezegd, maar achteraf toch blijkt dat het niet door kan gaan vanwege financiering. Ook kan het per traject verschillen of een traject vrij toegankelijk is voor de doelgroep. Dit zorgt voor verwarring voor zowel de professionals als de jongeren. Om dit te voorkomen is het aan te bevelen dat er één aanspreekpunt komt voor de toeleiding en financiering.

- 1 Maak duidelijk op welke wijze de trajecten worden gefinancierd en door het inrichten van één aanspreekpunt voor toeleiding en financiering.

Borg in elke samenwerking een structureel overleg

In de groepsgesprekken is teruggekomen dat een structureel integraal overleg, zoals het AOJ overleg in de gemeente Groningen, bijdraagt aan het hebben van korte lijntjes en het nog sneller kunnen ondersteunen van de jongeren. Het hebben van korte lijntjes draagt bij aan het voorkomen van voortijdig schoolverlaten, wat een besparing op meerdere gebieden oplevert. In de regio is niet op alle plekken een dergelijk structureel integraal overleg. Door ervaringen uit te wisselen kan men van elkaar leren en worden tips uitgewisseld. De behoefte om meer integraal met elkaar te spreken is meerdere malen uitgesproken omdat het goed is om collega's van andere regio's te ontmoeten en van elkaar te leren. Het is aan te bevelen dat in de samenwerking binnen de Gouden Driehoek een structureel overleg is geborgd. Hierbij kunnen partijen aanschuiven van elk domein binnen de Gouden Driehoek waarbij casuïstiek en methodisch handelen centraal staat. Het doel van een dergelijk overleg kan zijn het uitwisselen van kennis en ervaring om jongeren nog beter te kunnen ondersteunen.

- 1 Borg een structureel overleg tussen de verschillende domeinen in de Gouden Driehoek, zowel in de gemeente Groningen als in de regio, en/of gebiedsoverstijgend waar mogelijk;
- 2 Casuïstiek bespreken en ervaringen uitwisselen staan voorop in een dergelijk overleg;
- 3 Vooraf dienen duidelijke afspraken te worden gemaakt over de regierol.

Onderzoeksopzet

Deelonderzoek 1: Impactonderzoek

Doel van het onderzoek

Het doel van deelonderzoek 1 was om zicht te krijgen op de kwaliteit van de samenwerking omtrent VSV in de provincie Groningen, door middel van het evalueren van de zeven gezamenlijke Provinciale uitgangspunten. De hoofdvraag van dit deelonderzoek luidde: *Hoe worden de uitgangspunten toegepast, en wat zijn de werkzame elementen geweest van de uitgangspunten van VSV Groningen in de planperiode van 2020-2024?*

Beoogde uitkomsten van het onderzoek

De beoogde uitkomst van dit onderzoek was een rapport dat als input dient voor de planvorming richting de nieuw verwachte convenantperiode 2024 -2028, met daarin de drie onderdelen:

Zicht op hoe de uitgangspunten worden toegepast en ervaren in de praktijk;

Zicht op de werkzame elementen uit de set van uitgangspunten;

Zicht op welke momenten de uitgangspunten doorslaggevend zijn geweest.

Doelgroepen

In samenspraak met de projectgroep van VSV hebben we ervoor gekozen om de onderstaande doelgroepen (ketenpartners) bij dit impactonderzoek te betrekken, (vertegenwoordigers van):

- Project-/ programmamanagement VSV Groningen
- RMC-coördinatoren
- Uitvoering leerplicht en RMC
- Tweedelijns ondersteuningsstructuur MBO
- School Als Wijk (SAW), VO-WIJ/ schoolmaatschappelijk werk VO
- Tweedelijns ondersteuningsstructuur VO
- Bestuurders: van de drie RMC-regio's, de MBO-instellingen en VO-samenwerkingsverbanden
- VSV-trajecten: Playing 4 Succes, De Oude Manege, ECT MBO en ECT VO
- Vertegenwoordiging van de ambtelijke RMC overleggen

Onderzoeksmethode en respons

In de tabel hieronder vind je de onderzoeksmethodes waarmee we de hoofdvraag van dit impactonderzoek hebben beantwoord, de doelgroepen (ketenpartners) die hierbij betrokken waren en het aantal respondenten per doelgroep in vergelijking met het totaal aantal personen waarbij de vragenlijst is uitgezet (alleen voor respondenten van de vragenlijst).

Onderzoeks Methode	Doelgroep en respondenten/totaal aantal personen
Breed uitgezette vragenlijst De vragen voor het impactonderzoek en de MKBA zijn gecombineerd tot één vragenlijst	Doelgroep 3 - uitvoering leerplicht en RMC: 17/57 personen Doelgroep 4 - tweedelijns ondersteuningsstructuur MBO: 21/90 personen Doelgroep 5 - SAW/VO-WIJ/SMW VO: 15/37 personen Doelgroep 6 - tweedelijns ondersteuningsstructuur VO: 0/0 personen Doelgroep 9 - vertegenwoordigers ambtelijke RMC overleggen: 4/27 personen In totaal is de vragenlijst uitgezet bij 210 professionals met een respons van 58*.
Zes groepsgesprekken Focusgroep met 3-6 personen	Doelgroep 2 - RMC-coördinatoren: 3 personen Doelgroep 3 - uitvoering leerplicht en RMC: 4 personen Doelgroep 4 - tweedelijns ondersteuningsstructuur MBO: 6 personen Doelgroep 5 - SAW/VO-WIJ/SMW VO: 4 personen Doelgroep 6 - tweedelijns ondersteuningsstructuur VO: 4 personen Doelgroep 9 - vertegenwoordigers ambtelijke RMC overleggen: 5 personen
Zes diepte-interviews Gesprek met 1-2 personen	Doelgroep 7 - bestuurders drie RMC-regio's: 2 personen Doelgroep 7 - bestuurders MBO-instellingen: 2 personen Doelgroep 7 - bestuurders VO-samenwerkingsverbanden: 2 personen Doelgroep 8 - VSV traject Playing for Success: 1 persoon Doelgroep 8 - VSV traject De Oude Manege: 1 persoon Doelgroep 8 - ECT MBO en ECT VO: 4 personen

*1 persoon viel niet onder de eerder vastgestelde doelgroepen, hij/zij gaf aan aanbieder van stageplekken werkleerbedrijf als functie te bekleeden.

In de groepsgesprekken, diepte-interviews en vragenlijst is de respondenten gevraagd naar de drie onderdelen van dit impactonderzoek (zoals eerder hierboven genoemd). Bij de groepsgesprekken is voor elke doelgroep een selectie gemaakt van de, voor die doelgroep, meest relevante uitgangspunten. Hierdoor werden de groepsgesprekken niet te lang en was er meer focus, maar werden niet alle uitgangspunten tijdens elk groepsgesprek behandeld.

Tevens hebben wij, tijdens de interviews en groepsgesprekken, gebruikgemaakt van de methodiek 'circulair interviewen'. Wat inhoudt dat we bij het stellen van vragen gebruik hebben gemaakt van input uit eerdere interviews en gesprekken. Om zo beelden van eerdere interviewees te toetsen in volgende gesprekken. Hiernaast maakten we gebruik van de methodiek 'leergeschiedenis'. Dit is een methodiek die helpt om ervaringen om te zetten in gedeelde kennis, om zo gezamenlijk te leren en succes door te geven. Ook wordt hiermee geduid op welke momenten de uitgangspunten doorslaggevend zijn geweest.

Analyse van de antwoorden

De vragen in de vragenlijst, groepsgesprekken, en diepte-interviews bestonden uit zowel kwantitatieve vragen (gesloten vragen, schaalvragen, cijfervragen) als kwalitatieve vragen (open vragen, onderbouwingen, toelichtingen, meningen). We hebben de **kwantitatieve** vragen geanalyseerd door gemiddelden te nemen van schalen en cijfers, en door antwoordcategorieën te turven en weer te geven in percentages. We hebben de **kwalitatieve** vragen geanalyseerd door de antwoorden op de open vragen te groeperen per thema, om zo de grote lijnen in de antwoorden inzichtelijk te maken.

Onderzoeksopzet

Deelonderzoek 2: MKBA

Doel van het onderzoek

Het doel van deelonderzoek 2 was om zicht te krijgen op de uitkomsten van de aanpak van VSV in de Gouden Driehoek (onderwijs, leerplicht-RMC en sociaal domein) op (1) de loopbaan en het welbevinden van de jongeren; en (2) de hieraan verbonden maatschappelijke kosten-baten. De hoofdvraag van dit deelonderzoek luidde: *Wat zijn de effecten geweest van de aanpak van VSV in de Gouden Driehoek op (1) de loopbaan en het welbevinden van jongeren; en (2) wat zijn de hieraan verbonden maatschappelijke kosten-baten?*

Beoogde uitkomsten van het onderzoek

Beoogde uitkomsten van dit onderzoek waren:

Zicht op de aannemelijke maatschappelijke besparingen van de samenwerking in de Gouden Driehoek, inclusief een kosten-baten-ratio.

Zicht op verschillen en overeenkomsten in de resultaten van de samenwerking in de Gouden Driehoek tussen voortgezet onderwijs en MBO-instellingen.

Zicht op de impact van de (breder) VSV-aanpak op (1) de loopbaan en (2) het welbevinden van jongeren.

Zicht op de werkzame elementen uit de (breder) VSV-aanpak, en de werking van de verschillende rollen.

Doelgroepen

In samenspraak met de projectgroep van VSV hebben we ervoor gekozen om de onderstaande doelgroepen bij dit impactonderzoek te betrekken, (vertegenwoordigers van):

Voortgezet onderwijs

1. Leerlingen
2. Leerplichtmedewerkers
3. Schoolmaatschappelijk werk (WIJ Groningen in Groningen Stad, in de regio verschillend)
4. Onderwijs (zorgcoördinator c.q. verzuimcoördinator)

MBO-instellingen

5. Studenten
6. RMC medewerkers
7. School als Wijk (SAW) vertegenwoordigers
8. Tweedelijnsstructuur MBO onderwijs

Onderzoeksmethode en respons

We hebben de hoofdvraag van dit onderzoek beantwoord door middel van het uitvoeren van een Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (MKBA), met als onderdeel daarvan een drietal onderzoeksmethoden. In de tabel hieronder vind je de onderzoeksmethoden waarmee we de hoofdvraag van de MKBA hebben beantwoord, de doelgroepen (ketenpartners) die hierbij betrokken waren, en het aantal respondenten per doelgroep. Bij de breed uitgezette vragenlijst staat in onderstaande tabel een vergelijking met het totaal aantal personen waarbij de vragenlijst is uitgezet.

Onderzoeks Methode	Doelgroep en respondenten/totaal aantal personen
Breed uitgezette vragenlijst De vragen voor het impactonderzoek en de MKBA zijn gecombineerd tot één vragenlijst	Doelgroep 2 - leerplichtmedewerkers: 5/24 personen Doelgroep 3 - SMW/WIJ-Groningen : 7/37 personen Doelgroep 4 - onderwijs: 20/90 personen Doelgroep 6 - RMC medewerkers: 12/32 personen Doelgroep 7 - SAW vertegenwoordigers: 8/37 personen Doelgroep 8 - BAT-coördinatoren (en/of SB en SLB-ers): 1 persoon In totaal is de vragenlijst uitgezet bij 210 professionals met een respons van 58*.
Zes groepsgesprekken Focusgroep met 3-6 personen	Doelgroep 2 - leerplichtmedewerkers: 4 personen Doelgroep 3 - SMW/WIJ-Groningen: 6 personen Doelgroep 4 - Onderwijs (zorgcoördinator c.q. verzuimcoördinator): 5 personen Doelgroep 6 - RMC medewerkers: 6 personen Doelgroep 7 - SAW vertegenwoordigers: 5 personen Doelgroep 8 - Tweedelijnsstructuur MBO onderwijs 5 personen
Zes diepte-interviews Gesprek met 1-2 personen	Doelgroep 1 - leerlingen VO: 2 leerlingen Doelgroep 5 - studenten MBO: 6 studenten

*De overige 5 respondenten vielen onder "Vertegenwoordiging ambtelijke RMC overleggen" of onder "anders".

Tijdens de interviews en groepsgesprekken hebben wij gebruikgemaakt van de methodiek 'circulair interviewen'. Wat inhoudt dat we bij het stellen van vragen gebruik hebben gemaakt van input uit eerdere interviews en gesprekken. Om zo beelden van eerdere geïnterviewden te toetsen in volgende gesprekken. Hiernaast maakten we gebruik van de methodiek 'leergeschiedenis'. Dit is een methodiek die helpt om ervaringen om te zetten in gedeelde kennis, om zo gezamenlijk te leren en succes door te geven. Ook wordt hiermee geduid op welke momenten de VSV-aanpak doorslaggevend is geweest.

In aanvulling plaatsen we de resultaten van deze MKBA in de bredere context van de VSV-aanpak met behulp van:

Kwantitatieve data uit VSV- en JikP-cijfers; en beschikbare gegevens van de jaarlijkse evaluaties van de VSV-activiteiten

Data uit eerdere onderzoeken/MKBA's op andere activiteiten in de VSV-aanpak:

Playing for Success
(Marieke Fix)

Route Rubicon
(Alexander Impact)

De Boeg
(Alexander Impact)

VSV Groningen
(Alexander Impact)

Deelonderzoek 1: Impactonderzoek

Het doel van deelonderzoek 1 was om zicht te krijgen op de kwaliteit van de samenwerking omtrent VSV in de provincie Groningen, door middel van het evalueren van de **zeven gezamenlijke Provinciale uitgangspunten**. De hoofdvraag van dit deelonderzoek luidde: *Hoe worden de uitgangspunten toegepast, en wat zijn de werkzame elementen geweest van de uitgangspunten van VSV Groningen in de planperiode van 2020-2024?*

De Provinciale uitgangspunten 2020-2024

Gemeenten en het onderwijs VO en MBO in de provincie Groningen hebben samen, mede op basis van landelijke wet- en regelgeving, de onderstaande zeven Provinciale Uitgangspunten geformuleerd ten behoeve van de samenwerking rondom VSV voor de planperiode 2020-2024.

1

Jongeren t/m 22 jaar, die het nodig hebben, wordt maximale ondersteuning en het best passende (onderwijs)traject geboden. Dit ongeacht woonplaats/RMC regio.

2

Dit met als doel de jongere een startkwalificatie te laten behalen en indien dit niet mogelijk is een diploma Entree en dan uiterlijk 1 oktober volgend op de diplomadatum een baan van minimaal 12 uur te realiseren als start van zijn of haar maatschappelijke zelfstandigheid.

3

We willen dit bereiken door een goede samenhang tussen het sociale domein van de gemeenten: Participatie, Jeugdzorg en WMO en het onderwijs. De zorgroutes onderwijs-gemeenten en de werkroutes Route Arbeid PRO/VSO en Route Arbeid Entree vormen een wezenlijk onderdeel van deze samenhang.

4

Door middel van een intensieve samenwerking willen we zo preventief mogelijk werken en hiermee de problematiek zo vroeg en efficiënt mogelijk aanpakken. Regulier waar kan, extra inzet indien nodig.

5

Het budget programmagelden wordt toebedeeld aan de contactgemeente. De contactgemeentegelden zijn altijd regionaal. De plusgelden liggen bij de contactschool. De plusgelden zijn regionaal waar wenselijk en provinciaal waar noodzakelijk.

6

De onderwijsinstelling is de plek waar jongeren naar school gaan. De preventieve activiteiten (bijvoorbeeld RMC+, de School als Wijk en de ondersteuningsroutes VO) worden ook vanuit die plek geïnitieerd. Voor de uitvoering van Leerplicht en RMC alsmede het organiseren van hulpverlening is het woonplaatsbeginsel van kracht.

7

Onderwijs en gemeenten gebruiken dezelfde sturingsinformatie. De jaarlijkse regioanalyse per RMC regio en de beschikbare financiële middelen zijn hiervoor de grondslag.

Hieronder vind je het resultaat van de evaluatie naar deze zeven Provinciale uitgangspunten. De resultaten zijn gestructureerd aan de hand van de drie onderdelen van dit impactonderzoek:

- 1 Zicht op hoe de uitgangspunten worden toegepast en ervaren in de praktijk;
- 2 Zicht op de werkzame elementen uit de set van uitgangspunten;
- 3 Zicht op welke momenten de uitgangspunten doorslaggevend zijn geweest.

1 Uitgangspunten toepassing en ervaring in de praktijk

Onderzoeksmethode

Om zicht te krijgen op hoe de uitgangspunten door de ketenpartners worden toegepast en ervaren in de praktijk, hebben we tijdens **groepsgesprekken** met betrokken ketenpartners gebruikgemaakt van Mentimeter. Dit is een interactieve website waarop, onder andere, woordwolken gemaakt kunnen worden met behulp van input van de aanwezigen. Aan het begin van elk groepsgesprek hebben we de onderstaande twee vragen gesteld aan de desbetreffende ketenpartners:

- 1 Geef in 1 of 2 woorden weer hoe de uitgangspunten een relatie hebben met jouw werk en rol.
- 2 Geef in 1 of 2 woorden aan op welke manier de uitgangspunten invloed hebben op de jongeren.

Via Mentimeter werd per vraag een woordwolk gecreëerd van de antwoorden van de ketenpartners. Naast de groepsgesprekken, hebben we de ketenpartners via **diepte-interviews** en een **vragenlijst** gevraagd naar de toepassing van de uitgangspunten in de praktijk. Hieronder vind je de resultaten van de groepsgesprekken en de vragenlijst, per onderdeel.

Bekendheid met de uitgangspunten

In de groepsgesprekken en diepte-interviews kwam naar voren dat de ketenpartners over het algemeen wel bekend zijn met de uitgangspunten, maar deze veelal **niet expliciet kunnen opnoemen of er expliciet mee bezig zijn**. De ketenpartners gaven aan de uitgangspunten **wel impliciet toe te passen** in hun werk.

De antwoorden van de vragenlijst schetsten grofweg hetzelfde beeld:

82,4%

Van de respondenten gaf aan **enigszins tot zeer bekend** te zijn met de uitgangspunten

17,6%

Van de respondenten gaf aan **niet of helemaal niet bekend** te zijn met de uitgangspunten

87,9%

Van de respondenten **paste** (een deel van) de uitgangspunten **toe** in zijn of haar werk

67,5%

van de respondenten haalde de uitgangspunten er **niet expliciet bij tijdens een overleg**, bijvoorbeeld als er een beslissing gemaakt moest worden. Dit kwam deels omdat een deel van de respondenten niet bekend was met de uitgangspunten (zie hierboven), maar ook omdat een deel van de respondenten de uitgangspunten onbewust al meenam. Een klein deel van de respondenten noemde dat ze de uitgangspunten niet direct terug zien in de praktijk, bijvoorbeeld omdat de uitgangspunten te algemeen zijn.

32,5%

van de respondenten gaf aan de uitgangspunten er **wel(eens) bij te halen tijdens een overleg**. Zoals in gesprekken met samenwerkende partners (bijv. jongeren, school, eventuele begeleiders), om het belang van samenwerking aan te geven of voor optimale afstemming. Of om mogelijkheden overzichtelijk te maken of beleid te toetsen/ontwikkelen.

Uit de groepsgesprekken, diepte-interviews en antwoorden op de vragenlijst kwam naar voren dat de uitgangspunten over het algemeen meer **expliciet bekend zijn bij ketenpartners in beleid** en **minder expliciet bij ketenpartners in de uitvoering**. Bovendien noemde een deel van de respondenten van de vragenlijst de bekendheid met en bewustwording van de Provinciale uitgangspunten als verbeterpunt. Volgens hen zijn de uitgangspunten veelal niet bekend bij (een deel van de) ketenpartners, en zouden alle niveaus bewuster gemaakt moeten worden van de uitgangspunten. Een respondent noemde: "Meer uitdragen dat iedereen een verantwoordelijkheid heeft en dat verschillende organisaties binnen de VSV-aanpak een aanvulling kunnen zijn op elkaar."

Uitgangspunten - relatie met werk en rol

Op de vraag op welke manier de Provinciale uitgangspunten een relatie met hun werk en/of rol hadden, gaven de ketenpartners tijdens de **groeps gesprekken** de onderstaande antwoorden. Deze antwoorden zijn samengevoegd in een woordwolk, waarbij **groter afgebeelde woorden vaker dan 1 keer genoemd zijn**.

Zoals hierboven kan worden gezien werd **preventie** (of preventief) verreweg het vaakst genoemd (5 keer), gevolgd door **samenwerking/samenwerken** (4 keer) en **verbinding/verbinden** (3 keer). De overige woorden werden allen 1 keer genoemd. Preventie in de breedste zin werd als belangrijkste uitgangspunt van de Gouden Driehoek gezien, waarbij verbinding en een goede samenwerking de basis vormen, dit geldt voor meerdere aanpakken. Ketenpartners gaven aan dat samenwerking de basis/kern vormt van de uitgangspunten. Dit zorgt ervoor dat er verbinding is tussen de ketenpartners, waardoor er een compleet plaatje van de jongeren is en jongeren beter in beeld blijven. Dit zorgt er uiteindelijk voor dat ketenpartners problemen vroegtijdig kunnen aanpakken en dus meer preventief kunnen werken. De uitgangspunten werden door de ketenpartners veelal gezien als een belangrijk **kompas**: een gezamenlijke onderlegger die zorgt voor duidelijke kaders, afspraken en regelruimte. Door respondenten van de vragenlijst werd het hebben van kaders en sturing ook als succespunt van de uitgangspunten gezien, omdat alle partijen vanuit dezelfde uitgangspunten werken.

In de vragenlijst gaf het merendeel van de ketenpartners aan dat de Provinciale uitgangspunten betrekking hebben op hun werk en rol, zowel in het beleid als in de uitvoering.

67,2%

Van de respondenten vond dat de uitgangspunten de manier waarop hij/zij zijn/haar **werk uitvoert beïnvloeden**.

67,2%

Van de respondenten vond dat de uitgangspunten een **positieve invloed** hebben op de kwaliteit van hun werk.

12,0%

Van de respondenten vond dat de uitgangspunten een **negatieve invloed** hebben op de kwaliteit van hun werk.

Op de vraag op welke manier de Provinciale uitgangspunten een relatie met hun werk en/of rol hadden, gaven de ketenpartners in de **vragenlijst** de onderstaande antwoorden.

Samenwerking (met onder andere RMC, SAW, SAT, Schakelteam, ECT, VO-WIJ): kennis en ervaring van ketenpartners gebruiken om de best mogelijke hulp aan jongeren te bieden en uitval te voorkomen/goed te begeleiden.

Startkwalificatie: jongeren helpen om hun diploma te behalen.

Preventie: doordat er preventief ingezet wordt en passende ondersteuning kan worden geboden, worden problemen sneller aangepakt.

Beleid: ontwikkelen van beleid/een gezamenlijke aanpak.

Uitgangspunten - invloed op de jongeren

Op de vraag op welke manier de Provinciale uitgangspunten een invloed hadden op de jongeren, gaven de ketenpartners tijdens de groeps gesprekken de onderstaande antwoorden. Deze antwoorden zijn samengevoegd in een woordwolk, waarbij **groter afgebeelde woorden vaker dan 1 keer genoemd zijn**.

Zoals hierboven te zien werd **'gezien en gehoord worden'** het vaakst genoemd (4 keer). Het is belangrijk om zicht te houden op jongeren, maar ook om naar ze te luisteren en samen naar oplossingen te zoeken. Verder werden **laagdrempelig/laagdrempeligheid** (3 keer genoemd) en **korte/kortere lijnen** (2 keer genoemd) gezien als belangrijke factoren waardoor jongeren eerder in beeld komen, omdat dit ervoor zorgt dat problematiek eerder en beter inzichtelijk wordt. Ook gaven de respondenten van de groepsgesprekken aan dat **maatwerk** (2 keer genoemd) bijdraagt aan het voorkomen van VSV, omdat er per jongere wordt bekeken wat de best passende ondersteuning is. De overige woorden werden allen 1 keer genoemd.

In de **vragenlijst** werd **maatwerk/passende ondersteuning** door de ketenpartners als belangrijkste thema gezien waarop de Provinciale uitgangspunten invloed hadden. Volgens de ketenpartners hebben de uitgangspunten vooral invloed op de mate en wijze waarop jongeren passende ondersteuning kan worden geboden (door onder andere maatwerk) waardoor ze op de juiste plek komen. Een aantal ketenpartners noemde:

"Om een student een passend traject te adviseren wanneer de huidige opleiding niet slaagt, zijn de uitgangspunten helpend."

"[De uitgangspunten] hebben invloed op de mate en wijze waarop wij de studenten ondersteuning kunnen bieden en daarmee het wel of niet behalen van een diploma."

"[De uitgangspunten] hebben invloed op hoe en waarnaar ik jongeren kan doorverwijzen, hoe ik jongeren kan ondersteunen, en welke middelen ketenpartners hebben."

2 Werkzame elementen uitgangspunten

Hieronder worden de zeven gezamenlijke Provinciale uitgangspunten geëvalueerd.

Uitgangspunten over het algemeen

Uit de vragenlijst kwam naar voren dat de respondenten het **functioneren van de zeven Provinciale uitgangspunten gemiddeld een 6,9** als rapportcijfer gaven.

Tijdens de groepsgesprekken is dieper ingegaan op de succes- en verbeterpunten van de specifieke uitgangspunten. Zoals eerder genoemd, is bij de groepsgesprekken voor elke doelgroep een selectie gemaakt van de, voor die doelgroep, meest relevante uitgangspunten. Hierdoor werden de groepsgesprekken niet te lang en was er meer focus, maar zijn niet alle uitgangspunten tijdens elk groepsgesprek behandeld. Hieronder vind je, per uitgangspunt, de succes- en verbeterpunten.

Uitgangspunt 1

Jongeren t/m 22 jaar, die het nodig hebben, wordt maximale ondersteuning en het best passende (onderwijs)traject geboden. Dit ongeacht woonplaats/RMC regio.

In de vragenlijst gaf 67,2% van de respondenten aan dat uitgangspunt 1 veel of ontzettend

veel relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol, tegenover 32,8% van de respondenten dat aangaf dat uitgangspunt 1 niet of enigszins een relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol. De onderstaande doelgroepen hebben we tijdens de groepsgesprekken bevestigd naar dit uitgangspunt:

RMC coördinatoren

Vertegenwoordigers ambtelijke RMC overleggen

Succespunten (werkzame elementen)

Vrijwel alle respondenten gaven in de groepsgesprekken aan dat dit uitgangspunt al heel goed loopt. De onderstaande succespunten werden genoemd:

Groot en divers trajecten aanbod

in beide groepsgesprekken werd het grote en diverse aanbod aan trajecten om jongeren te ondersteunen als prettig ervaren, omdat er genoeg aanbod was om iets passends te vinden voor de jongeren.

Maatwerk stelt jongeren centraal

in beide groepsgesprekken werd maatwerk als belangrijk element van dit uitgangspunt genoemd. Door maatwerk te bieden worden jongeren centraal gesteld, omdat wordt gekeken naar hun wensen en behoeftes. Zo worden belemmeringen (zoals reiskosten) voor hen weggehaald en krijgen ze het best passende traject. Een respondent noemde: "Ik vind het te gek aan ons werk dat we de ruimte kunnen pakken om naast de jongeren te staan en zo een passend traject te maken." Volgens een andere respondent is het belangrijk om het maatwerkbudget VSV te behouden voor de nieuwe planperiode, zodat je per regio voorzieningen voor jongeren kunt inzetten. Ook in de diepte-interviews kwam naar voren dat het belangrijk is dat de jongeren centraal staan, en dat er al veel wordt gewerkt in het belang van de jongeren.

Samenwerking gemeente en onderwijs

in beide groepsgesprekken werd de goede samenwerking tussen gemeente en onderwijs genoemd. De respondenten van de groepsgesprekken hadden het gevoel van een gedeelde verantwoordelijkheid vanuit hetzelfde doel. Hierdoor weten de partijen elkaar goed te vinden, leren ze van elkaar, en blijven jongeren goed in beeld.

Traject ongeacht woonplaats

door een van de respondenten werd in de groepsgesprekken genoemd dat het fijn is dat er vanuit de hele regio wordt gekeken welk traject het meest passend is.

Verbeterpunten

Ondanks dat het grote en diverse aanbod van trajecten als succespunt werd genoemd in beide groepsgesprekken, ging **verreweg de meeste kritiek op dit uitgangspunt over de trajecten.**

Zo vonden alle respondenten van de groepsgesprekken dat er niet genoeg zicht is op de **kwaliteit van de trajecten** en dat dit (op de lange termijn) geëvalueerd moet worden. De respondenten vroegen zich met name af of het vele aanbod de vraag van de jongeren eigenlijk wel dekt. Is het aanbod van trajecten wel passend genoeg voor de jongeren of worden de trajecten simpelweg aangeboden omdat ze beschikbaar/dichtbij zijn? Ook vroegen de respondenten zich af wat de werkzame elementen zijn van de trajecten, welke effecten ze hebben op de jongeren, en hoe ze dit kunnen optimaliseren. Een respondent noemde “[Er is een] lappendeken aan trajecten [...] maar doen we de goede dingen? Het is lastig om trajecten aan te bevelen als ik de effecten niet ken, er is geen basis om iets te beslissen.” Een andere respondent noemde: “We missen de effectmeting in alle trajecten die we hebben uitgezet, [...] onderbouw de trajecten die lopen.” Ook een groot deel van de respondenten van de vragenlijst en de diepte-interviews noemde het borgen en evalueren van de kwaliteit van de VSV-trajecten als verbeterpunt: “Welke trajecten zijn effectief en waarom?”

Daarnaast was een veelgenoemd punt van kritiek de **financiering omtrent de trajecten**. Er is veel discussie over geld en verantwoordelijkheden, en per gemeente zijn de mogelijkheden en welwillendheid voor de bekostiging van de trajecten verschillend. Uitgangspunt 1 spreekt over maximale ondersteuning en het best passende traject ongeacht woonplaats/RMC regio. Echter is de bekostiging, en daarmee de ondersteuning, niet altijd ongeacht woonplaats/RMC regio volgens de respondenten van de groepsgesprekken. Dit belemmert de samenwerking en zorgt er volgens de respondenten voor dat maximale ondersteuning voor jongeren niet altijd haalbaar is. In sommige gemeenten moeten jongeren (bijvoorbeeld) soms maanden wachten tot er financiering is voordat ze een traject kunnen starten, wat een negatieve invloed heeft op hun motivatie. Deze afhankelijkheid van gemeenten bevordert kansenongelijkheid voor jongeren in sommige regio's. Dit gesteggel over financiën werd ook bevestigd in een groot deel van de diepte-interviews. Bovendien noemde een deel van de respondenten in de diepte-interviews dat de incidentele middelen druk geven op de VSV-trajecten, en het aanbod kwetsbaar maakt. Een deel van de respondenten van de groepsgesprekken opperde voor het gezamenlijk financieren van trajecten, zodat deze niet afhankelijk zijn van de begroting van individuele gemeenten.

Bovendien vond een deel van de respondenten van de groepsgesprekken dat het **onduidelijk was welke trajecten door wie gefinancierd worden**. De respondenten noemden dat dit nu niet duidelijk in het trajectenboek en op de website staat, en dat jongeren soms worden doorverwezen en ingeschreven bij trajecten terwijl de bekostiging nog niet duidelijk is. Volgens hen mag het aanbod en de bijbehorende bekostiging beter in kaart worden gebracht, mogelijk op een soort professionals pagina, zodat het duidelijk is welke partij wat moet bekostigen.

Een ander punt dat in elk groepsgesprek naar voren kwam was de **bereikbaarheid van de trajecten**. Het aanbod van de trajecten is afhankelijk van of het wordt aangeboden in de

gemeente. Het aanbod is niet evenredig verdeeld over de regio's, waardoor in sommige regio's meer (passend) aanbod is dan in andere regio's. Dit zorgt ervoor dat trajecten niet altijd bereikbaar zijn voor de jongeren, zowel door de reistijd als de kosten. Bovendien verschilt het budget voor voorzieningen om deze drempels weg te halen per gemeente. Dit komt niet ten goede aan de kwaliteit van de trajecten, zoals eerder genoemd, omdat jongeren nu veelal naar een traject worden gestuurd dat dichtbij is in plaats van het meest passend. Een van de vertegenwoordigers van de ambtelijke RMC-overleggen noemde: "Ouders en kinderen schrijven zich soms in voor trajecten die in hun gemeente niet aangeboden worden en dus zonder dat er budget is, en snappen niet waarom dit traject er niet in hun gemeente is." Uit de antwoorden van de vragenlijst kwam ook naar voren dat een deel van de respondenten de trajecten niet laagdrempelig genoeg vond, omdat deze niet regionaal aangeboden werden. Een respondent noemde: "dan was er een passend traject gevonden, maar was deze niet bereikbaar voor de jongere in verband met de reisafstand."

Overige verbeterpunten die door de respondenten in de groepsgesprekken werden genoemd, waren:

Bekendheid trajecten

In een van de groepsgesprekken werd door de respondenten genoemd dat er veel aanbod is, maar dat ketenpartners niet altijd inzicht hebben in welke trajecten er zijn en bij wie, waardoor de trajecten dus niet altijd gevonden worden.

Ontbreken regierol

In een van de groepsgesprekken werd door respondenten genoemd dat er veel aanbod is en een gevoel van gedeelde verantwoordelijkheid, maar dat er iemand ontbreekt die de regie oppakt, bijvoorbeeld een casemanager. Hierdoor is er minder verbinding en afstemming tussen de ketenpartners en lijkt het volgens een van de respondenten "soms van toeval afhankelijk te zijn waar een jongere terecht komt".

Vertaling uitgangspunt verschilt per regio

Volgens een deel van de respondenten heeft elke regio zijn eigen uitdagingen, en dus zijn eigen oplossingen, waardoor de vertaling van de uitgangspunten verschilt per regio.

Uitgangspunt meer uitdragen binnen onderwijs

Door een aantal respondenten werd genoemd dat maatwerk en jongeren centraal niet altijd uitgedragen worden binnen het onderwijs. Er zijn veel onderwijslocaties die allemaal op een andere manier worden aangestuurd, dus je bent afhankelijk van de sturing van bovenaf in het onderwijs (de directie), wat op dit moment weinig gebeurt volgens de respondenten. Een van de respondenten noemde dat het gevolg hiervan was dat jongeren soms worden uitgeschreven op hun 17e zonder vervolg, vanwege onbegrip van verzuim of slechte overdracht.

Uitbreiding leeftijdsgrens

Door een aantal respondenten werd de verhoging van de leeftijdsgrens als aandachtspunt gezien, omdat de doelgroep zich uitbreidt terwijl nazorg en begeleiding bij de school blijft liggen. Bovendien noemde een van de respondenten dat de leeftijdsgrens tussen jeugdzorg (18-) en WMO (18+) minder streng zou moeten, en dat er meer gekeken moet worden naar ontwikkelingsleeftijd.

Uitgangspunt meer uitdragen op de werkvloer

Een van de respondenten noemde dat maatwerk en jongeren centraal niet altijd uitgedragen worden op de werkvloer, omdat iedere werkgever zijn eigen beleid heeft.

Versnippering in het sociaal domein

Een van de respondenten noemde dat het een klus was om overal aangehaakt te blijven sinds ze gebiedsgericht werken, en dat hierdoor het contact met collega's en ketenpartners en specialisme verwaterd raakt.

Onderwijs stelt niet de juiste docenten aan

Een van de respondenten uitte zijn/haar twijfels of het onderwijs de juiste docenten aanstelt. Volgens deze respondent zijn er docenten nodig met een achtergrond in de zorg die minder handelingsverlegen zijn, en meer kijken naar het doel dan de regels.

Wachlijsten GGZ

Een van de respondenten uitte zijn/haar zorgen over de wachlijsten bij de GGZ.

Uitgangspunt 2

Dit met als doel de jongere een startkwalificatie te laten behalen en indien dit niet mogelijk is een diploma Entree en dan uiterlijk 1 oktober volgend op de diplomadatum een baan van minimaal 12 uur te realiseren als start van zijn of haar maatschappelijke zelfstandigheid.

In de vragenlijst gaf 84,5% van de respondenten aan dat uitgangspunt 2 veel of ontzettend veel relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol, tegenover 15,5% van de respondenten dat aangaf dat uitgangspunt 2 niet of enigszins een relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol. De onderstaande doelgroepen hebben we tijdens de groeps gesprekken bevraagd naar dit uitgangspunt:

RMC coördinatoren	Uitvoering leerplicht en RMC
Tweedelijns Ondersteuningsstructuur MBO	Tweedelijns Ondersteuningsstructuur VO
School Als Wijk (SAW), VO-WIJ/ Schoolmaatschappelijk Werk (SMW) VO	Vertegenwoordigers ambtelijke RMC overleggen

Succespunten (werkzame elementen)

In vrijwel elk groepsgesprek werd genoemd dat de samenwerking tussen de ketenpartners al vrij goed verloopt, waarbij de **korte lijntjes** voornamelijk het werkzame element bleek te zijn. De onderstaande succespunten van de samenwerking kwamen naar voren uit de groepsgesprekken:

School Als Wijk (SAW)

In vrijwel elk groepsgesprek kwam de fijne samenwerking met SAW naar voren. Zo werd in twee groepsgesprekken gepleit voor het behouden van SAW, omdat ze veelal onmisbaar werden gevonden. SAW heeft veel connecties en is gekoppeld aan een school en dus niet afhankelijk van waar iemand woont. SAW sluit onder andere aan bij leerlingbesprekingen en gesprekken met jongeren. Bovendien zorgde de inzet van SAW volgens een aantal respondenten voor een vermindering in caseload, en algehele ontzorging en ontlasting.

Begeleidings- en Advies Team (BAT)

In een aantal groepsgesprekken kwam de goede samenwerking met het BAT naar voren. Een van de respondenten noemde dat er nauwe samenwerking bestond tussen de school en het BAT-team. Zo sloot het BAT-team, vaak samen met SAW, aan bij gesprekken met jongeren om zo alle expertise en informatie bij elkaar te hebben.

Coaches

De verscheidene coaches werden in een aantal groepsgesprekken als cruciaal in het traject genoemd, vooral voor kwetsbare overstap. Zo werd de overstapcoach VO-MBO als ideale partij genoemd voor een zachte landing en warme overdracht bij een overstap, de toekomstcoach die jongeren bewust maakt van de consequenties van hun keuzes, en de de jobcoach of stagecoördinator die een jongere op stage of een werkplek ondersteunt door middel van een groot netwerk en begeleiding.

Samenwerking gemeente en RMC(+)

In een aantal groepsgesprekken werd genoemd dat RMC(+) en de gemeente korte lijntjes hebben en elkaar goed weten te vinden, en door een respondent werden de RMC+ spreekuren als succespunt genoemd.

Door enkele respondenten werden de volgende **samenwerkingen** nog als succespunt genoemd: korte lijnen met Entree, korte lijnen met werkbedrijf binnen de gemeenten, samenwerking jobcoach en gemeente, en deelname van leerplicht en RMC aan het zorgoverleg (zoals 18-/18+ overleg) binnen het onderwijs om preventief mee te denken om schooluitval te voorkomen.

Naast de goede samenwerking werd **maatwerkondersteuning waarbij de jongere centraal staat** ook genoemd als een van de werkzame elementen van dit uitgangspunt. De onderstaande succespunten van de maatwerkondersteuning kwamen naar voren uit de groepsgesprekken:

Veel ondersteuningsmogelijkheden

In meerdere groepsgesprekken kwam terug dat er veel maatwerktrajecten zijn om te voorkomen dat jongeren uitvallen, en dat dit grote aanbod zorgt dat er voor ieder wat wils is. Op sommige scholen (pro/vso) is het zelfs mogelijk om Entree intern aan te bieden: leerlingen kunnen hier langzaam toewerken naar de overstap naar MBO 2.

Jongere centraal

In meerdere groepsgesprekken werd genoemd dat er zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de situatie van de jongeren, en dat er samen met de jongeren wordt gekeken naar wat ze willen en kunnen en wat er mogelijk is. De focus ligt op meedenken met de jongeren, en hen het gevoel geven dat iedereen mag meedoen. Dit heeft volgens een van de respondenten een positief effect op het vertrouwen, de succeservaringen, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van de jongeren.

Het laatste succespunt dat werd genoemd was "**startkwalificatie**". Ondanks dat er veel kritiek was op dit onderdeel in het uitgangspunt (zoals te lezen bij de verbeterpunten), werden door de respondenten van de groepsgesprekken ook een aantal positieve punten genoemd omtrent de startkwalificatie.

Verbeterd (toekomst)perspectief

Een deel van de respondenten noemde dat het behalen van een diploma jongeren een beter (toekomst)perspectief en meer kansen bood in de maatschappij, doordat jongeren beter in staat zijn om blijvend werk te vinden.

Startkwalificatie als positieve prikkel

Een deel van de respondenten zag de startkwalificatie als een positieve prikkel; een norm die ervoor zorgt dat partijen om een jongere heen harder gaan werken zodat deze partijen er niet op worden afgerekend.

Inzet onderwijs tot 23

een respondent noemde dat de wet het mogelijk maakt om de opleidingswens van jongeren te faciliteren.

Een aantal van de respondenten van de vragenlijst en de diepte-interviews zag het behalen van een startkwalificatie ook als belangrijk doel.

Verbeterpunten

Van alle uitgangspunten, kreeg uitgangspunt 2 verreweg de meeste kritiek van de respondenten. Het uitgangspunt werd gezien als ouderwets, te concreet en papierig, en erg gericht op de wet en verantwoording. Ook was volgens de respondenten de aansluiting met de praktijk ver te zoeken. Het uitgangspunt zou meer als kompas geformuleerd moeten worden dan als doel. Omdat er veel feedback kwam op dit uitgangspunt, wordt de feedback hieronder per thema besproken.

Definitie startkwalificatie

Voornamelijk op het onderdeel 'startkwalificatie' kwam in elk groeps gesprek veel kritiek. Respondenten vonden dat dit middel zijn doel - maatschappelijke zelfstandigheid - voorbij ging. Een startkwalificatie is volgens hen niet altijd in het belang van een jongere. Het doel van dit uitgangspunt zou volgens hen moeten zijn dat jongeren toewerken naar **economische zelfstandigheid, maatschappelijke participatie en een passende plek in de maatschappij**. Deze passende plek kan een startkwalificatie of diploma Entree zijn, maar kan ook via een andere route lopen zoals een praktijkcertificaat, dagbesteding, (vrijwilligers)werk, of (tijdelijk) passende zorg. Ondanks dat een startkwalificatie een wettelijk doel is, is het volgens de respondenten niet het hoogst haalbare voor iedereen. Het kan een streven zijn maar het is geen zaligmakend doel en maatwerk staat volgens de respondenten voorop. Ook in de vragenlijst werd door een deel van de respondenten genoemd dat een startkwalificatie niet heilig is voor jongeren om een passende plek in de maatschappij te krijgen. Zoals een van de respondenten van de groeps gesprekken noemde: "De norm staat, de vorm is te veranderen."

Definitie VSV

Naast de definitie van een startkwalificatie, kwam ook de definitie van VSV onder vuur te liggen. In vrijwel elk groeps gesprek werd de zogenaamde "**diploma-samenleving**" genoemd waarin van bovenaf heel erg wordt gestuurd op cijfers en diploma's en minder op de ontwikkeling van de jongeren. Door deze focus op diploma's is er minder aandacht voor de preventieve werking van VSV-activiteiten en wordt het succes van VSV-activiteiten vooral afgerekend op diplomaresultaten. Gevolg is dat zodra een jongere een startkwalificatie heeft behaald, deze officieel niet meer wordt gezien als VSV'er, en niet meer gevolgd wordt. Zo verdwijnen de jongeren uit beeld terwijl ze alsnog kunnen uitvallen. In het huidige uitgangspunt kan een 17-jarige jongere die VWO (en dus een startkwalificatie) heeft gehaald, officieel gezien nooit meer VSV'er zijn, ook al zou hij/zij als 18 jarige na de middelbare school uitvallen. In de praktijk zagen respondenten dat door de cijferprikkel ketenpartners zoals scholen sneller hun handen ervan af trekken zodra een jongere een startkwalificatie heeft. Volgens de respondenten moet er meer gekeken worden naar andere vormen van succesverhalen, bijvoorbeeld als iemand een passende werkplek heeft, zodat de focus op de cijferprikkel verschuift.

RMC medewerker: "Als iemand 12 uur werkt, is diegene officieel geen VSV'er meer, gaan ze van ons lijstje af en kunnen we scoren. Dit slaat nergens op! Alsof we diegene dan loslaten, onzin!"

Vertegenwoordiger ambtelijke RMC overleggen: "Elk gesprek met een jongere heeft impact, maar leidt niet altijd tot lagere VSV cijfers. Dit heeft een langere adem nodig"

Baan van minimaal 12 uur

In vier van de zes groepsgesprekken kwam terug dat een baan van 12 uur niet praktisch is: het is niet genoeg om financieel zelfstandig te zijn en in levensonderhoud te voorzien. Bovendien noemden respondenten dat het uiteindelijk gaat om het vinden van een passende plek, en dat dit niet hetzelfde is als 12 uur werken. Werk is een van de opties om studenten te laten uitstromen, en dat deze eis formeel niet afgeschaft kan worden, betekent niet dat dit een uitgangspunt dient te zijn. Volgens de respondenten gaat het om maatschappelijke zelfstandigheid. Een van de respondenten vond dat deze eis ook een mooie opstap zou zijn voor andere MBO niveaus, niet alleen voor Entree.

Diploma Entree

In drie van de zes groepsgesprekken kwam naar voren dat een diploma Entree een van de opties is om studenten te laten uitstromen, maar dat dit geen uitgangspunt dient te zijn. Bovendien gaf een deel van de respondenten aan dat niet elke gemeente een Entree opleiding biedt, waardoor jongeren soms ver moeten reizen, en verzuim toeneemt (vooral bij kwetsbare jongeren). Daarnaast gaf een deel van de respondenten aan dat, ondanks dat je jongeren op Entree mag inschrijven, dit in de praktijk vaak wordt tegengewerkt. Met als resultaat dat jongeren soms binnenkomen op niveau 2, terwijl Entree voor hen het hoogst haalbare is.

Verantwoordelijkheid werkveld ontbreekt

In vier van de zes groepsgesprekken werd door respondenten aangegeven dat ze erg afhankelijk zijn van de gewilligheid van de arbeidsmarkt voor passende ondersteuning van kwetsbare jongeren. Op dit moment heerst er **schaarste op de arbeidsmarkt**, waardoor bedrijven extra ondersteuning willen bieden om mensen te vinden. Echter zijn ze minder flexibel en behulpzaam zodra er minder schaarste is. Daarnaast werkt de **financiële prikkel vanuit gemeenten**, waarbij werkgevers subsidies krijgen om jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt aan te nemen, averechts: werkgevers worden zo gedemotiveerd om ontwikkeling van jongeren voorop te stellen. De respondenten vonden dat ook de gemeente en het werkveld verantwoordelijkheid moeten nemen voor het creëren van passend werk en het ondersteunen van jongeren richting een startkwalificatie, naast het onderwijs dat ook rekening houdt met de eisen van het werkveld. Op die manier hebben alle partijen een eigen verantwoordelijkheid in het begeleiden van jongeren op de arbeidsmarkt. Aangezien de gemeente hier belang bij heeft, moeten ze volgens de respondenten middelen vrijmaken om bij te dragen aan passend werk en goede nazorg. Bijvoorbeeld door de inzet van jobcoaches die de stage- of werkplek kunnen ondersteunen. In een aantal diepte-interviews werd door respondenten genoemd dat werkgevers een rol moeten krijgen in het convenant en in de uitgangspunten, omdat zij een belangrijke speler zijn.

Trajecten

Net als bij uitgangspunt 1, was er bij uitgangspunt 2 wederom kritiek op de trajecten. In het groepsgesprek met Tweedelijnsondersteuning Structuur MBO kwam een viertal verbeterpunten naar voren:

Diversiteit trajecten

Volgens de respondenten moeten de VSV-trajecten meer samen met het onderwijs ingericht worden. De huidige trajecten zijn voornamelijk gericht op welzijn, maar minder op het behalen van een diploma en goed gedijen in regulier onderwijs. Veelal keren jongeren na zo'n traject terug in het reguliere onderwijs en vallen terug of zakken af. Ook in de antwoorden van de vragenlijst en een deel van de diepte-interviews kwam naar boven dat een deel van de respondenten de huidige trajecten te veel gericht vond op mentale in plaats van schoolse vaardigheden.

Verdeling VSV trajecten

Volgens de respondenten is het aanbod van de VSV trajecten ongelijk verdeeld; sommige scholen (zoals Noorderpoort) hebben meer trajecten dan andere scholen (zoals Terra). De trajecten worden dan wel voor iedereen aangeboden, maar voor een deel van de studenten zijn deze trajecten niet bereikbaar: zowel qua reisafstand als kosten. Gevolg is dat jongeren niet altijd naar het best passende traject kunnen. Bovendien zijn veel van de trajecten extern, waardoor de samenwerking en terugkoppeling over de ontwikkeling van de student, de school en het VSV traject niet altijd soepel verlopen. Aangezien er gezamenlijke gelden zijn, moeten de VSV trajecten ook gezamenlijk met alle scholen worden aangeboden volgens de respondenten, en ook beter verdeeld worden over de regio's.

Financiering trajecten

Financiering voor sommige trajecten is lastig in verband met de woonplaats. Hierdoor vertraagt het proces, wat een negatieve invloed heeft op de motivatie van een student, waardoor deze eerder afhaakt.

Wachlijsten trajecten

Sommige trajecten hebben wachtlijsten en er kan niet op elk moment in het schooljaar ingestapt worden. Een respondent noemde: "als professional zoek je eerder werk dan een VSV traject voor een student."

Samenwerking route VO-MBO

Uit het groepsgesprek met de Tweedelijnsondersteuning Structuur VO bleek dat de overdracht van de route VO-MBO soms rommelig verloopt. Dit werd bevestigd in een deel van de diepte-interviews. VO scholen kunnen in verband met de privacy niet altijd een warme overdracht doen van de VO school naar een MBO school. De leerling kan ervoor kiezen om geen toestemming te geven aan de school om informatie te delen. Daardoor hebben VO scholen niet altijd zicht op hoe het gaat met de oud-leerlingen. Genoemde oorzaken van respondenten van het groepsgesprek voor deze rommelige overdracht zijn:

Aanbod MBO onvoldoende bekend

Ouders, leerlingen en scholen zijn onvoldoende bekend met de verschillende mogelijkheden bij MBO. Hierdoor melden leerlingen die bijvoorbeeld het VMBO niet halen, zich dan aan bij Entree, terwijl ze eigenlijk meer potentie hebben en op MBO 2, 3 of 4 moeten starten.

MBO gekort op intakes

MBO heeft gekort op intakes vanuit het VO met als gevolg dat essentiële informatie over de startpositie van de jongeren soms mist (wie ben je en wat heb je nodig).

Privacy

Jongeren delen niet alles, en de school mag niks opvragen als er geen toestemming is, met als gevolg dat er dingen worden gemist. Dit werd bevestigd in een deel van de diepte-interviews.

Om de samenwerking tussen VO en MBO te verbeteren en te ondersteunen bij de kwetsbare overstap, werd de inzet van **coaches** (overstapcoach, doorstroomcoach) geopperd door de respondenten van het groepsgesprek. Echter werd ook genoemd dat de coaches actief zijn, waardoor de workload wordt vergroot, maar er ook meer druk komt te staan op de coaches.

Naast de bovengenoemde verbeterpunten, werden de onderstaande verbeterpunten genoemd:

Formulering

in meerdere groepsgesprekken werd telkens aan het begin genoemd dat de bewoording van dit uitgangspunt verwarrend is, doordat de zinnen in dit uitgangspunt te lang zijn en omdat je dit uitgangspunt samen met uitgangspunt 1 moet lezen.

Leeftijdsgrens

in meerdere groepsgesprekken uitten respondenten hun zorgen over de verhoging van de leeftijdsgrens van 22 naar 27 jaar, omdat de doelgroep dan een aanzienlijk stuk groter wordt. Een deel van de respondenten vroeg zich af of er niet beter gekeken kan worden naar de ontwikkeling van de jongeren in plaats van hun leeftijd, bijvoorbeeld door te kijken naar hun niveau, capaciteiten, en/of de mate waarin ze stappen kunnen zetten richting de arbeidsmarkt.

Bekendheid VSV op VO

In het groepsgesprek met de Tweedelijnsondersteuning Structuur VO kwam naar voren dat het VO veelal niet bekend is met VSV en hun trajecten, en daardoor amper gebruik hiervan maken. In Groningen Stad was dit volgens de respondenten wel meer bekend, of in ieder geval in ontwikkeling, maar veel scholen en samenwerkingsverbanden in VO kennen de VSV middelen minder goed en maken hier amper gebruik van. Er mist dus wel wat in samenhang en samenwerking volgens de respondenten.

Duiventil en afhankelijkheid ketenpartners

In twee van de zes groepsgesprekken kwam naar voren dat er veel wisselingen zijn op gemeentelijk gebied in bepaalde regio's, maar ook in hulpverlening, leerplicht en WIJ-teams. Hierdoor weten ketenpartners in de regio elkaar niet altijd te vinden en zijn minder goed op de hoogte van wat er gaande is. Bovendien ben je als ketenpartner afhankelijk van je netwerk. Wat je gedaan kunt krijgen voor een jongere hangt sterk af van de welwillendheid van de persoon waar je mee te maken hebt, wat nogal eens kan verschillen door de vele wisselingen.

Nazorg kwetsbare jongeren

Door meerdere ketenpartners werd genoemd dat er meer aandacht moet komen voor de nazorg van kwetsbare jongeren zodra ze een startkwalificatie hebben behaald of een werkplek hebben gevonden, omdat het jongeren dan ontbreekt aan houvast. Vanuit sommige gemeenten wordt dit momenteel al gedaan door het inzetten van een toekomstcoach. Echter stapt een toekomstcoach soms na maximaal 10 maanden uit, terwijl langere begeleiding nodig is. Dit zou dan door een jobcoach overgenomen kunnen worden.

SAW/RMC/leerplicht beter betrekken

In het groepsgesprek met SAW/SMW/VO-WIJ werd genoemd dat SAW, RMC en/of leerplicht soms te laat worden betrokken bij een jongere, bijvoorbeeld als uitschrijven van een jongere al onvermijdelijk is. Hierdoor loopt de jongere eerder een achterstand op en komt de hulp om ingeschreven te blijven soms te laat. Volgens de respondenten zijn redenen voor het niet tijdig doorverwijzen dat mentoren, SLB'ers, en/of BAT-medewerkers de signalen bij jongeren niet goed herkennen of de jongere te lang bij zich houden tot het echt niet meer gaat. Ook is het bij een respondent voorgekomen dat een jongere tijdens een traject bij SAW werd uitgeschreven van de opleiding (vanwege verzuim), maar dat zowel SAW als de jongere hier niet van op de hoogte waren. Er kan dus nog een slag gemaakt worden in de onderlinge communicatie, en het vroegtijdig signaleren en doorzetten naar SAW, RMC en/of leerplicht.

Samenwerking onderwijs-hulpverlening

In het groepsgesprek met de Tweedelijnsondersteuning Structuur MBO werd genoemd dat er betere afstemming en snellere schakeling moet plaatsvinden tussen school en hulpverlening (zoals RMC, psycholoog, woongemeente), en dat het onderwijs niet altijd wordt meegenomen in het hulpverleningsplan. Een respondent noemde: "meer integrale samenwerking, meer 'wij'". Een andere respondent noemde dat er meer uitwisseling tussen scholen moet plaatsvinden. Ook in de antwoorden op de vragenlijst kwam de samenwerking tussen de scholen en hulpverlening (zoals RMC) naar voren als voornaamste verbeterpunt. Zo werd genoemd dat scholen de hulpverlening sneller moeten betrekken/inzetten door eerder door te verwijzen bij problemen, zodat de samenwerking vroegtijdig gestart is in het belang van de jongere.

Ontbreken regierol

In twee groepsgesprekken kwam terug dat het op dit moment ontbreekt aan regie tussen de ketenpartners, waardoor er geen duidelijke afspraken worden gemaakt en gemonitord, mensen op elkaar gaan wachten, en de student verdwijnt. Er werd gepleit voor een begeleider of casemanager die van begin tot eind betrokken kan blijven. Dit gebrek aan regie kwam ook naar voren in een van de diepte-interviews.

Onderwijs als therapie- in plaats van schoolomgeving

In het groepsgesprek met de Tweedelijnsondersteuning Structuur MBO kwam naar voren dat het niet altijd haalbaar is om de juiste hulp te bieden aan jongeren, omdat de problematiek heftiger wordt en de wachtlijsten bij hulpverlening lang zijn. Hierdoor komt de problematiek veelal bij het onderwijs terecht, wat niet hun verantwoordelijkheid is en waar ze niet de juiste mensen voor hebben om passende ondersteuning te bieden. Enerzijds is er de behoefte om deze ondersteuning in huis te halen, anderzijds wilden respondenten ervoor waken dat onderwijs het gat gaat dichten en een therapie-omgeving in plaats van een schoolomgeving wordt.

Uitgangspunt 3

We willen dit bereiken door een goede samenhang tussen het sociale domein van de gemeenten: Participatie, Jeugdzorg en WMO en het onderwijs. De zorgroutes onderwijs-gemeenten en de werkroutes Route Arbeid PRO/VSO en Route Arbeid Entree vormen een wezenlijk onderdeel van deze samenhang.

In de vragenlijst gaf 84,5% van de respondenten aan dat uitgangspunt 3 veel of ontzettend veel relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol, tegenover 15,5% van de respondenten dat aangaf dat uitgangspunt 3 niet of enigszins een relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol. De onderstaande doelgroepen hebben we tijdens de groepsgesprekken bevestigd naar dit uitgangspunt:

RMC coördinatoren	
Tweedelijns Ondersteuningsstructuur MBO	Tweedelijns Ondersteuningsstructuur VO
School Als Wijk (SAW), VO-WIJ/ Schoolmaatschappelijk Werk (SMW) VO	Vertegenwoordigers ambtelijke RMC overleggen

Succespunten (werkzame elementen)

In het merendeel van de groepsgesprekken kwam naar voren dat respondenten dit uitgangspunt en het idee erachter mooi en fijn vonden. Over de uitvoering van dit uitgangspunt waren de respondenten echter minder positief. Desondanks werden de onderstaande succespunten van dit uitgangspunt genoemd:

SAW/SMW

In vier van de vijf groepsgesprekken werd de inzet van SAW en/of SMW geprezen. Zo zouden SMW en SAW een preventieve werking hebben en veelal voorkomen dat zware zorg ingezet moet worden. Succespunten van SMW en SAW die door respondenten werden genoemd waren: laagdrempeligheid voor ouders en leerlingen, zichtbaarheid voor alle partijen doordat ze vaak op scholen zitten, een groot netwerk, en goede samenwerking met en kennis van sociaal domein en gemeente waardoor snelle overdracht mogelijk is.

Route Arbeid(+)/Route Entree

In drie van de vijf groepsgesprekken kwam naar voren dat de samenwerking met Route Arbeid(+) en Route Entree steeds beter verloopt. Een respondent noemde: "Er is een samenhang." Een van de respondenten pleitte voor het behouden en uitbreiden van Route Arbeid+, een initiatief van Gemeente Groningen. Dit is een route voor jongeren die extra/passende ondersteuning nodig hebben in de toeleiding naar arbeid (bijvoorbeeld via een geïndiceerde stage of overstapcoach op arbeidsvlak).

Overleg tussen scholen en ketenpartners

In twee van de vijf groeps gesprekken werd de samenwerking tussen het onderwijs en andere ketenpartners geprezen. Er bleken al een aantal mooie initiatieven plaats te vinden. Zo was er per VO school in de gemeente Groningen een AOJ (Afstemming-Onderwijs-Jeugd) team: een team van verschillende ketenpartners die bij elkaar komen voor overleg, bijvoorbeeld wanneer sprake is van multiproblematiek. Daarnaast komen scholen in Groningen twee keer per jaar bij elkaar om te spreken over onder andere casuïstiek. Dit zijn mooie initiatieven waar ketenpartners bij elkaar komen, ervaringen en kennis kunnen uitwisselen, en wat zorgt voor onderlinge verbinding en kortere lijntjes. Een respondent noemde dat school hierdoor "leert het grotere plaatje van een student te zien, om zo erger te voorkomen en later puinruimen te voorkomen."

Samenwerking onderwijs-gemeente

In twee van de vijf groeps gesprekken werden de nauwe contacten tussen onderwijs en gemeente genoemd als succespunt. Al werden de vele wisselingen op gemeente-vlak ook genoemd als aandachtspunt.

Jobcoach

In twee van de vijf groeps gesprekken werd de inzet van een jobcoach genoemd als succespunt. Deze loopt onder andere mee met stage, zorgt voor een warme overdracht, ondersteunt wanneer het vastloopt, werkt goed samen met scholen en gemeenten, en kan snel opgeschaald worden zodra het nodig is.

Participatie jeugdzorg/WMO

In het groeps gesprek met RMC coördinatoren werden door alle respondenten positieve punten genoemd omtrent de samenwerking met participatie jeugdzorg/WMO. Zo noemde een respondent dat deze samenwerking in Westerkwartier en Midden-Groningen goed verloopt. Een andere respondent noemde dat de uitvoering hiervan goed ging in Regio Noord (Het Hogeland).

Verbeterpunten

Zoals eerder genoemd waren de respondenten niet erg positief over de uitvoering van dit uitgangspunt.

Lokale versnippering: uitvoering verschilt per regio

In vier van de vijf groeps gesprekken gaven respondenten aan dat de uitvoering van dit uitgangspunt lastig blijkt, omdat het verschilt per regio en/of gemeente, en hier weinig samenwerking en afstemming over plaatsvindt. Zelfs binnen een gemeente blijken partijen soms niet te weten wie welke rol heeft en welke jongeren in beeld zijn. De gevolgen hiervan zijn volgens de respondenten driedig:

Vershil in kwaliteit hulpverlening

Er bestaat een verschil tussen de kwaliteit van de hulpverlening voor jongeren, omdat vooral de overgang van jeugdzorg naar WMO in elke gemeente anders is geregeld.

Afhankelijkheid

De samenwerking is afhankelijk van het karakter en de welwillendheid van je gemeente, en dit is ook nog eens persoonsafhankelijk (onder andere door de vele wisselingen). Volgens de respondenten ligt hierin voornamelijk een rol voor de gemeente.

Schotten en gesteggel

Er ontstaat gesteggel tussen de ketenpartners over de financiering van en de verantwoordelijkheden over de middelen. Bovendien is het beleid aan verandering onderhevig. Zo kan het voorkomen dat de helft van het beleid verdwijnt als er nieuwe verkiezingen zijn, afhankelijk van het karakter van de gemeente. De continuïteit van de zorgroutes is dus afhankelijk van de gemeenten. Vanwege bezuinigingen bestaan Route Arbeid en Dagbesteding bijvoorbeeld niet meer in Winschoten. Een van de oplossingen die werd genoemd was het ontschotten van de middelen (bijvoorbeeld tussen jeugdwet en WMO), zodat er minder discussie zou zijn over geld en de juiste route en er meer intensief samengewerkt zou kunnen worden. Ook vonden de respondenten dat hierin wederom een rol lag bij de gemeente.

Lange wachtlijsten jeugdzorg en GGZ

In vier van de vijf groeps gesprekken maakten respondenten zich zorgen over de lange wachtlijsten bij jeugdzorg en GGZ. Volgens hen zijn de lange wachtlijsten een groot risico voor jongeren, wiens problematiek steeds heftiger lijkt te worden, en vangen de scholen het nu op omdat zij het lijntje hebben en willen koesteren met de jongeren. Ook merken respondenten wachtlijsten bij Route Dagbesteding en bij Beschermd en Beschut werken. Samenhang en afstemming wordt daarmee uitgesteld en bemoeilijkt en de VSV cijfers lopen volgens de respondenten op, omdat jongeren geen passende plek hebben. Volgens de respondenten heeft de gemeente hier een belangrijke rol in.

Onderwijs zien als serieuze samenwerkingspartner

Een groot kritiekpunt over de uitvoering kwam vanuit het onderwijs. In het groeps gesprek met de Tweedelijns Ondersteuningsstructuur MBO kwam naar voren dat het onderwijs nog niets merkt van de samenhang en zich het ondergeschoven kindje voelt in de samenwerking. Het onderwijs hoort volgens hen onderdeel te zijn van het hulpverleningsplan, aangezien de jongeren een groot deel van de week in het onderwijs zitten. Echter wordt het onderwijs vaak niet betrokken bij overleg tussen ketenpartners of geïnformeerd over gemaakte afspraken en nieuwe ontwikkelingen, ondanks dat ze veel verantwoordelijkheden hebben en er veel van hen wordt verwacht. Volgens de respondenten probeert het onderwijs de samenwerking veelal te bewerkstelligen en initiatief te nemen, maar krijgt ze vaak pas achteraf hulp als het fout gaat. Dit maakt de samenhang en afstemming tussen ketenpartners moeilijker. De respondenten vonden dat er meer gedeelde verantwoordelijkheid moest komen, aangezien het onderwijs niet alleen verantwoordelijk is voor VSV-cijfers. Volgens hen moet het onderwijs meer gezien worden en meegenomen worden in gesprekken, en moeten andere ketenpartners ook initiatief

nemen, in plaats van dat er alleen zaken over de schutting van het onderwijs worden gegooid. Daarnaast is betere afstemming en snellere schakeling nodig tussen de ketenpartners, ook om te zorgen dat ze op de hoogte zijn van elkaars aanbod. Het erkennen van elkaars professionaliteit is hier cruciaal.

Ook enkele vertegenwoordigers van de ambtelijke RMC overleggen en enkele medewerkers van de Tweedelijns Ondersteuningsstructuur MBO en VO vonden dat er meer geïnvesteerd moet worden in de samenwerking tussen onderwijs en zorg/participatie. Volgens hen moet het onderwijs vroegtijdig betrokken worden en moet er meer samen met jongeren én onderwijs gekeken worden naar wat er mogelijk is voor de jongeren.

Samenwerking participatie jeugdzorg/WMO

Ondanks dat er positieve punten werden genoemd over deze samenwerking, kwam er in twee van de vijf groepsgesprekken ook kritiek op deze samenwerking. Vooral in de gemeente Groningen verloopt de samenwerking moeizaam en is eigenlijk meer een papieren werkelijkheid. Volgens de respondenten is de samenhang over het algemeen meer eenrichtingsverkeer: er wordt vaak bij participatie, jeugdzorg of WMO aangeklopt, maar andersom zoeken ze geen actieve samenwerking. Volgens de respondenten komt dit omdat het belang van samenwerken erg klein is voor WMO, aangezien jongeren toch wel bij hen binnenkomen. Daarnaast is er veel verloop binnen WMO, waardoor je zaken continu opnieuw moet uitzoeken.

Inzet SAW medewerkers

In twee van de vijf groepsgesprekken kwam er feedback over de inzet van SAW. De medewerkers van SAW/SMW/VO-WIJ vonden dat SAW eerder betrokken moest worden bij de zorgroutes, zodat er sneller ingegrepen kan worden. Een respondent noemde: "Het succes valt of staat met of wij op tijd betrokken worden." In het groepsgesprek met de Tweedelijns Ondersteuningsstructuur MBO kwam juist naar voren dat de inzet van SAW wisselend geëvalueerd wordt door het onderwijsteam, omdat de inzet afhankelijk is van de SAW medewerker. Daarnaast werd enerzijds genoemd dat SAW een betere taakomschrijving moet krijgen (meer outreachend), anderzijds werd genoemd dat er een goed profiel bestaat voor SAW maar dat die profielen niet worden aangenomen. Al met al vond een deel van de respondenten dat SAW beter benut kan worden.

Naast de bovengenoemde verbeterpunten, werden de onderstaande verbeterpunten genoemd:

Samenwerking Route Arbeid/Route Entree

ondanks dat er positieve punten werden genoemd over deze samenwerking, kwam in het groepsgesprek met RMC coördinatoren naar voren dat niet overal het belang wordt gevoeld, en dat veel van het sociaal domein met hun eigen stukje bezig is.

Casemanager/Zorg voor Jeugd

In het groepsgesprek met de Tweedelijns Ondersteuningsstructuur MBO kwam naar voren dat het belangrijk is dat er een casemanager is, een aanspreekpunt die weet welke lijnen nodig zijn. Respondenten waren enthousiast over het platform 'Zorg voor Jeugd', waarin je een melding kon doen en binnen 24 uur werd gebeld door de casemanager. Dit platform bleek sinds de komst van de WIJ-team weggezaakt, en nu probeerden SAW medewerkers dit strak te trekken en een brug richting de gemeente te zijn. Echter is dit afhankelijk van de SAW medewerker aangezien sommigen dit niet hun taak vinden.

Domein veiligheid ontbreekt

In het groepsgesprek met de vertegenwoordigers van de ambtelijke RMC overleggen kwam naar voren dat ze een stukje veiligheid misten in de uitgangspunten, in de vorm van passende maatregelen/sancties om bepaald gedrag van jongeren aan te pakken. Dit omdat scholen in meerdere mate te maken hebben met zaken als discriminatie, polarisatie en radicalisering en docenten niet altijd de kennis, ervaring en verantwoordelijkheid hebben om hier iets aan te doen.

Huisvesting

Tijdens het groepsgesprek met RMC coördinatoren werd genoemd dat huisvesting soms een probleem is. De plek waar je woont, met de bijbehorende omgeving, heeft indirect een invloed op de ontwikkeling van een jongere en kan demotiverend werken. Bovendien hebben jongeren soms geen plek om te wonen of ligt de opleiding/het traject te ver van de woonplaats af.

Uitgangspunt 4

Door middel van een intensieve samenwerking willen we zo preventief mogelijk werken en hiermee de problematiek zo vroeg en efficiënt mogelijk aanpakken. Regulier waar kan, extra inzet indien nodig.

In de vragenlijst gaf 86,2% van de respondenten aan dat uitgangspunt 4 veel of ontzettend veel relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol, tegenover 13,8% van de respondenten die aangaf dat uitgangspunt 4 niet of enigszins een relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol. De onderstaande doelgroepen hebben we tijdens de groepsgesprekken bevraagd naar dit uitgangspunt:

RMC coördinatoren

Uitvoering leerplicht en RMC

**School Als Wijk (SAW), VO-WIJ/
Schoolmaatschappelijk Werk (SMW) VO**

Succespunten (werkzame elementen)

In vrijwel elk groepsgesprek werd genoemd dat de samenwerking tussen de ketenpartners al vrij goed verloopt. Al werd door leerplichtmedewerkers en RMC medewerkers genoemd dat er veel verschil zit tussen VO en MBO. Zo is er binnen het VO veel aandacht voor werkwijzen, elkaar vinden, en zorgoverleggen, en blijkt dit binnen het MBO minder plaats te vinden. Uit de antwoorden op de vragenlijst kwam 'intensieve samenwerking' ook naar voren als een van de werkzame elementen van dit uitgangspunt. Onderstaande succespunten van de samenwerking kwamen naar voren uit de groepsgesprekken:

Korte lijnen

(Vooraf op kleine locaties): een deel van de respondenten noemde tijdens de groepsgesprekken dat door de korte lijnen mensen elkaar goed kunnen vinden, zowel de ketenpartners als de jongeren. Het hebben van vaste gezichten, aanwezig zijn en spreken draagt hier volgens hen ook aan bij. De korte lijnen zorgen er volgens de respondenten voor dat de schakeling met verschillende partijen zich steeds verder ontwikkelt, er minder over schuttingen gegooid wordt, en er kritischer wordt gekeken naar de werkwijzen. Ook de respondenten van de vragenlijst zagen de korte lijnen als een van de werkzame elementen van dit uitgangspunt.

Samenwerking RMC

Een deel van de respondenten van de groepsgesprekken prees de nauwe samenwerking met het RMC, en het regelmatig aanwezig zijn van RMC op scholen. Ook werd genoemd dat er veel tussen regio's wordt samengewerkt wat betreft de RMC maatwerktrajecten.

Daarnaast werden de volgende succespunten genoemd:

Maatwerktrajecten

In elk groepsgesprek werden de maatwerktrajecten genoemd als succespunt, omdat het de mogelijkheid biedt om laagdrempelig en in een vroeg stadium trajecten aan te bieden. Ook de respondenten van de vragenlijst prezen het maatwerk en zagen het als een manier om jongeren de maximale ondersteuning te bieden om een passende plek in de maatschappij te krijgen.

RMC+ en SAW

Volgens een deel van de respondenten zijn dit de werkzame elementen van dit uitgangspunt, en moet dit behouden worden.

BAT en SLB

Een van de respondenten prees de samenwerking met BAT en SLB.

Team leerlingenzaken

Een van de respondenten prees de samenwerking met onder meer team leerlingenzaken.

Verbeterpunten

Ondanks dat de ketenpartners veel succespunten noemden, was er ook veel kritiek op dit uitgangspunt. Een groot deel van de kritiek ging over de **uitvoering** van het uitgangspunt:

Beter verzuim registreren en melden

In meerdere groepsgesprekken kwam naar voren dat scholen soms te laat verzuim van een jongere melden, waardoor andere ketenpartners veel te laat betrokken worden en de effectiviteit van de hulp wordt belemmerd. Vooral geoorloofd verzuim is iets waar scholen mee worstelen, en niet altijd contact over hebben. Ook in de antwoorden op de vragenlijst werd genoemd dat scholen verzuim beter moeten registreren en eerder moeten melden bij hulpverlening.

Samenwerkingen beter benutten

In meerdere groepsgesprekken kwam naar voren dat een aantal samenwerkingen beter benut kan worden. Zo werd bij het groepsgesprek met het RMC genoemd dat scholen SAW en RMC+ beter kunnen benutten door ze meer op inhoud te betrekken, en dat de samenwerking tussen leerplicht en RMC meer gebruikt kan worden door onderling kennis uit te wisselen. Bij het groepsgesprek met SAW en VO-WIJ werd genoemd dat BAT'ers en SLB'ers jongeren soms te lang bij zich houden en ketenpartners zoals het RMC niet tijdig genoeg betrekken.

Scheidslijn tussen verantwoordelijkheden/rollen onduidelijk

In meerdere groepsgesprekken kwam naar voren dat het niet altijd duidelijk is wat de rollen en verantwoordelijkheden zijn van de verschillende ketenpartners, wat de samenwerking belemmert en zaken over de schutting worden gegooid.

Korte lijnen

Dooreengrootdeel van de leerplicht- en RMC-medewerkers werd tijdens de groepsgesprekken genoemd dat het soms lastig is om korte lijnen te houden. Enerzijds komt dit omdat het houden van korte lijnen lastiger is binnen de stad dan binnen de regio, vanwege de grote omvang. Anderzijds kost het veel moeite om jongeren in beeld te houden wanneer ze van de ene naar de andere gemeente gaan, vooral bij 18+. Ook in de diepte-interviews kwam naar voren dat het volgen van jongeren moeizamer gaat bij 18+.

Naast kritiek op de uitvoering van dit uitgangspunt werd tijdens het groepsgesprek met de RMC-coördinatoren veel kritiek geuit op de formulering van dit uitgangspunt; het zou niet concreet genoeg zijn. Hieronder zijn de verbeterpunten rondom de formulering van dit uitgangspunt te vinden.

Zo vroeg mogelijk:

De RMC-coördinatoren vonden "zo vroeg mogelijk" niet concreet genoeg verwoord, want waar begint het dan? VO/leerplicht, op de basisschool, of al preventief bij gezinnen?

Regulier:

het is volgens een van de RMC coördinatoren niet duidelijk wat wordt bedoeld met "regulier waar kan, extra inzet indien nodig". Wanneer is opschaling nodig en wie bepaalt dat? Er moet volgens deze persoon alleen maatwerk uit de kast worden getrokken als het nodig is.

Naast de bovengenoemde verbeterpunten, werden de onderstaande verbeterpunten genoemd:

Focus op cijfers in plaats van preventie

De RMC coördinatoren noemen dat zij vanuit het ministerie worden beoordeeld op het aantal VSV'ers, terwijl dat maar een klein deel is van wat ze doen. Bestuurders leggen daar alle focus op, maar ze kijken niet naar wat er preventief wordt gedaan. Daar moeten volgens de RMC coördinatoren vanaf worden gestapt.

Meer standaardisatie in trajecten

Door een van de RMC coördinatoren werd genoemd dat er meer standaardisatie nodig is in, met name, de VO-trajecten. Op dit moment zijn er veel trajecten voor kwetsbare jongeren, met ieder andere namen en eisen. Volgens deze persoon moeten de trajecten beter gedefinieerd worden, en moet er gekeken worden welke trajecten er zijn en wat werkt.

Uitgangspunt 5

Het budget programmagelden wordt toebedeeld aan de contactgemeente. De contactgemeentegelden zijn altijd regionaal. De plusgelden liggen bij de contactschool. De plusgelden zijn regionaal waar wenselijk en provinciaal waar noodzakelijk.

In de vragenlijst gaf 34,5% van de respondenten aan dat uitgangspunt 5 veel of ontzettend veel relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol, tegenover 65,5% van de respondenten die aangaf dat uitgangspunt 5 niet of enigszins een relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol. De volgende doelgroep hebben we tijdens een groeps gesprek bevestigd naar dit uitgangspunt: **RMC coördinatoren.**

Succespunten (werkzame elementen)

De respondenten waren het unaniem eens dat dit uitgangspunt gewoon een feit is, en dat ze hier niet van kunnen afwijken. Wel werd het **gedeelde plan en de gedeelde begroting** als succespunt genoemd door alle respondenten. Een respondent noemde: "Dit maakt het minder mijn plan, en meer ons plan." Het bestaan van verschillende financieringsbronnen voor hetzelfde doel brengt de onderstaande succespunten met zich mee:

Stimuleert **samenwerking** tussen verschillende partijen, zoals onderwijs en arbeidsmarkt

Gevoel van **gedeelde verantwoordelijkheid**. Dit werd door respondenten van de vragenlijst ook genoemd als succespunt

Er komt meer **belang** bij van andere partijen

Je **gunt** elkaar meer

Je zit **gelijkwaardig** met je eigen verhaal aan tafel waardoor diversiteit in de verschillende regio's goed vertegenwoordigd wordt

Verbeterpunten

Als verbeterpunt werd genoemd dat **iedere regio verschillend georganiseerd** is (qua budget, personeel, regels/kaders), maar dat dit niet op te lossen is.

Uitgangspunt 6

De onderwijsinstelling is de plek waar jongeren naar school gaan. De preventieve activiteiten (bijvoorbeeld RMC+, de School als Wijk en de ondersteuningsroutes VO) worden ook vanuit die plek geïnitieerd. Voor de uitvoering van Leerplicht en RMC alsmede het organiseren van hulpverlening is het woonplaatsbeginsel van kracht.

In de vragenlijst gaf 84,2% van de respondenten aan dat uitgangspunt 6 veel of ontzettend veel relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol, tegenover 15,8% van de respondenten dat aangaf dat uitgangspunt 6 niet of enigszins een relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol. De onderstaande doelgroepen hebben we tijdens de groepsgesprekken bevraagd naar dit uitgangspunt:

RMC coördinatoren	Uitvoering leerplicht en RMC
Tweedelijns Ondersteuningsstructuur MBO	Tweedelijns Ondersteuningsstructuur VO

Succespunten (werkzame elementen)

Een deel van de respondenten noemde dat dit uitgangspunt een feit is; het woonplaatsbeginsel is wettelijk zo geregeld, dus daarom is het handig om dit aan te houden. Wel werden een aantal succespunten van dit uitgangspunt genoemd:

RMC op school

In meerdere groepsgesprekken werd genoemd dat het een voordeel is dat RMC(+) zonder zichtbaar gemeente-label op scholen zit, omdat het op die manier een meer benaderbare uitstraling heeft.

RMC+

In meerdere groepsgesprekken werd de inzet van RMC+ geprezen. Zo werd genoemd dat het fijn is dat RMC+ de preventieve gesprekken doen, maar ook dat het goed geregeld is dat een RMC+ medewerker alle studenten kan spreken en de spreekuren netjes terugkoppelt naar de woongemeenten.

Verbeterpunten

Het meest prominente discussiepunt dat door alle respondenten werd genoemd was het woonplaatsbeginsel. In meerdere groeps gesprekken kwam naar voren dat de organisatie van de hulpverlening sterk afhankelijk was van de woonplaats van de jongeren. Knelpunten die hierbij werden genoemd zijn als volgt:

De ene gemeente wil hulpverlening wel betalen, terwijl andere gemeenten dit niet hun verantwoordelijkheid vinden. Dit bevordert kansenongelijkheid voor jongeren in sommige regio's.

Het werkt soms belemmerend voor het creëren van de beste **match** tussen een jongere en een RMC-medewerker, terwijl de jongere zou moeten kunnen kiezen met wie hij/zij de beste klik heeft.

De grensgebieden zijn onpraktisch voor **factureren**: soms zijn dingen voor dezelfde jongere in verschillende gebieden geregeld (bijv. jongere in Oost naar school maar RMC in West).

Het maakt de scheidslijn voor preventieve activiteiten soms onduidelijk. Hierbij is een goede samenwerking essentieel: de woonplaats moet op de hoogte zijn van hulp die de jongere al ontvangt.

Naast het woonplaatsbeginsel werd, vooral door de Tweedelijns Ondersteuningsstructuur VO, het **ontbreken van gedeelde verantwoordelijkheid/zorg** als verbeterpunt genoemd. Zoals het uitgangspunt nu geformuleerd is, ligt de bal bij de school, terwijl de gemeente ook verantwoordelijkheid moet pakken. Het uitgangspunt zou volgens hen moeten gaan over gedeelde zorg en verantwoordelijkheid naar goed overleg en middelen. In het groeps gesprek met leerplicht- en RMC medewerkers werd deze mening ook gedeeld, met als argumentatie dat het onderwijs niet het totaaloverzicht heeft en er daardoor soms dingen worden opgestart terwijl er al hulpverlening is. In het uitgangspunt is de school nu de eerste die signaleert en tot actie moet komen, terwijl dit juist zorgt voor inefficiënte hulpverlening. Volgens hen zou het uitgangspunt meer moeten gaan over betere routes en systemen om ervoor te zorgen dat alle partijen weten wie waar mee bezig is, en er meer onderling contact is.

Het laatste veelgenoemde verbeterpunt wat terugkwam in elk groeps gesprek was de **bekendheid van het hulpverleningsaanbod**, vooral op scholen. Trajecten, alternatieve onderwijsroutes, en zorgstructureren (zoals RMC+, SAW, overstapcoach) zijn niet altijd bekend of onvoldoende duidelijk bij scholen. Voornamelijk RMC+ en SAW blijken niet altijd gevonden of (op inhoud) ingezet te worden door scholen. In de groeps gesprekken kwam naar voren dat het onderwijs continu geïnformeerd moet worden over deze partijen, en dat het onderwijsteam niet altijd de meerwaarde (h)erkent van deze partijen. Al gaven respondenten ook aan dat deze meerwaarde persoonsafhankelijk was.

Naast de bovengenoemde verbeterpunten, werden door meerdere respondenten de onderstaande verbeterpunten genoemd:

Initiëren vs. uitvoeren

RMC+ wordt niet altijd vanuit onderwijs geïnitieerd maar vanuit RMC, de activiteit zelf wordt wel in de school uitgevoerd. Het uitgangspunt moet dus anders worden geformuleerd: preventieve activiteiten worden in de school uitgevoerd.

Schoolgebouw is niet heilig

De onderwijsinstelling is niet altijd de plek waar jongeren naar school gaan, jongeren kunnen zich ontwikkelen op meer plekken dan alleen op school (bijv. middels BBL of alternatief aanbod). In de diepte-interviews noemde een respondent "het fysieke gebouw is lang niet meer altijd de enige en/of centrale plek in het [...] onderwijs."

Kennis- en ervaringsuitwisseling

Regio's moeten bij elkaar komen om van elkaar te leren en meer uniform te werken. De werkwijzen en benaderingen zijn heel verschillend per regio, en op dit moment leren de regio's niet van elkaars fouten of goede ervaringen.

Zorg is vaak neventaak, geen functie op scholen

Scholen moeten specifieke zorgexpertise in huis halen door mensen vanuit een hulpverleningsrol aan te nemen, in plaats van het bij docenten te leggen als neventaak of BAT'ers aan te nemen die een onderwijsbevoegdheid moeten hebben. Hierdoor haal je mensen in huis met de juiste ondersteuning en lijntjes, en raken BAT'ers en docenten minder overspannen.

Lange wachtlijsten GGZ en jeugdzorg

Door de lange wachtlijsten bij de GGZ en jeugdzorg krijgen jongeren niet de juiste zorg op het juiste moment en worden problemen (waaronder VSV) verergerd. Overbrugging vanuit de gemeente (bijvoorbeeld hulp via leerplicht) is niet altijd passend genoeg.

Uitgangspunten actueel houden

De uitgangspunten moeten onderhouden blijven worden om ze actueel te houden en duidelijk te maken hoe er gewerkt wordt, ook voor nieuwe mensen.

Uitgangspunt 7

Onderwijs en gemeenten gebruiken dezelfde sturingsinformatie. De jaarlijkse regioanalyse per RMC regio en de beschikbare financiële middelen zijn hiervoor de grondslag.

In de vragenlijst gaf 31,6% van de respondenten aan dat uitgangspunt 7 veel of ontzettend veel relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol, tegenover 68,4% van de respondenten dat aangaf dat uitgangspunt 7 niet of enigszins een relatie heeft met zijn of haar werk en/of rol. De volgende doelgroep hebben we tijdens een groepsgesprek bevroegd naar dit uitgangspunt:

RMC coördinatoren.

Succespunten (werkzame elementen)

De respondenten waren het er grotendeels mee eens dat dit uitgangspunt an sich waar is. Een respondent noemde dat het fijn was dat er cijfers beschikbaar waren, aangezien zij eerst zelf de sturingsmiddelen moesten maken. Echter was een andere respondent het hier niet mee eens, omdat zij zelf de sturingsmiddelen moesten maken aangezien niet alle informatie van de scholen beschikbaar was. Verder zijn door de respondenten geen succespunten genoemd van dit uitgangspunt.

Verbeterpunten

Het meest prominente verbeterpunt dat door alle respondenten van de groepsgesprekken werd genoemd was "**inhoud boven cijfers**". Dit geldt zowel voor de sturingsinformatie als voor de regioanalyses. Respondenten noemden dat dit uitgangspunt niet meer van deze tijd is, omdat er veel focus ligt op cijfers in plaats van inhoud. Volgens de respondenten zouden cijfers niet het uitgangspunt moeten zijn, maar moet er eerst op inhoud beslist en gestuurd worden, en dan pas op cijfers. Een van de respondenten gaf de suggestie om dit uitgangspunt te koppelen aan uitgangspunt 5, zodat er een uniforme verantwoording zou komen. In een van de diepte-interviews werd genoemd dat dit uitgangspunt wel de wens is maar niet de realiteit.

3 Doorslaggevende momenten uitgangspunten

Jongeren

In de vragenlijst is de vraag gesteld welke momenten de uitgangspunten doorslaggevend zijn geweest voor de jongeren binnen hun caseload. Uit de antwoorden blijkt dat het lastig is om specifieke momenten aan te geven waarop de uitgangspunten een doorslaggevende factor zijn geweest. Er zijn echter drie antwoorden gegeven waaruit blijkt dat de uitgangspunten altijd een rol spelen in het resultaat:

“De uitgangspunten zijn altijd doorslaggevend voor een student”.

Onbewust: de uitgangspunten zijn uiteindelijk een werkwijze geworden.

Op elk moment dat er resultaat is, zijn de uitgangspunten doorslaggevend.

De overige antwoorden die zijn gegeven, hebben overeenkomsten met de volgende vraag in de vragenlijst, namelijk de vraag of een voorbeeldcasus kon worden genoemd waarbij de uitgangspunten een rol hebben gespeeld. Op deze twee vragen zijn de thema's 'samenwerking' en 'maatwerk' naar voren gekomen. Samenwerking wordt in totaal 15 keer genoemd en het bieden van maatwerk en passende ondersteuning voor de jongeren is 12 keer genoemd. Ook wordt genoemd dat alle uitgangspunten een rol spelen, met daarbij de nadruk op de uitgangspunten 1, 2, 3 en 4. Ten slotte is genoemd dat het behalen van een startkwalificatie het doel is voor een jongere, een warme overdracht tussen ketenpartners essentieel is, en dat verantwoordelijkheden vastgelegd moeten worden.

Kwaliteit van samenwerking omtrent VSV

Het doel van deelonderzoek 1 was om zicht te krijgen op de kwaliteit van de samenwerking omtrent VSV in de provincie Groningen.

Uit de vragenlijst kwam naar voren dat de respondenten **de kwaliteit van de samenwerking rondom VSV in de provincie Groningen gemiddeld een 7** als rapportcijfer gaven. Aan de hand van de groepsgesprekken is een lijst van 10 mogelijke effecten van de Provinciale uitgangspunten op de kwaliteit van de samenwerking rondom VSV in de provincie Groningen opgesteld. Aan de respondenten van de vragenlijst is gevraagd om per effect aan te geven **in welke mate dit effect de kwaliteit van de samenwerking heeft beïnvloed.**

86,0%

Kortere lijntjes: 86% van de respondenten gaf aan dat dit effect de kwaliteit van de samenwerking veel of ontzettend heeft beïnvloed.

74,0%

Jongere vanuit hele context zien: 74% van de respondenten gaf aan dat dit effect de kwaliteit van de samenwerking veel of ontzettend heeft beïnvloed.

51,7%

Ontschotten: 51,7% van de respondenten gaf aan dat dit effect de kwaliteit van de samenwerking veel of ontzettend heeft beïnvloed. Zo zou het volgens sommige respondenten een drempel zijn voor de daadwerkelijke samenwerking en het snel kunnen doorpakken.

65,5%

Dezelfde visie: 65,5% van de respondenten gaf aan dat dit effect de kwaliteit van de samenwerking veel of ontzettend heeft beïnvloed.

62,1%

Minder ruis: 62,1% van de respondenten gaf aan dat dit effect de kwaliteit van de samenwerking veel of ontzettend heeft beïnvloed.

84,5%

Passend aanbod creëren: 84,5% van de respondenten gaf aan dat dit effect de kwaliteit van de samenwerking veel of ontzettend heeft beïnvloed.

79,3%

Sneller doorverwijzen: 79,3% van de respondenten gaf aan dat dit effect de kwaliteit van de samenwerking veel of ontzettend heeft beïnvloed.

53,4%

Minder discussie over wie wat gaat inzetten: 53,4% van de respondenten gaf aan dat dit effect de kwaliteit van de samenwerking veel of ontzettend heeft beïnvloed.

67,2%

Minder over de schutting gooien, meer samenwerken: 67,2% van de respondenten gaf aan dat dit effect de kwaliteit van de samenwerking veel of ontzettend heeft beïnvloed.

81,0%

Betere afstemming: 81% van de respondenten gaf aan dat dit effect de kwaliteit van de samenwerking veel of ontzettend heeft beïnvloed.

In de vragenlijst is vervolgens de vraag gesteld om een voorbeeld te geven van doorslaggevende momenten waarbij de uitgangspunten een concrete bijdrage hebben geleverd aan het resultaat. Hierop zijn 11 verschillende antwoorden gekomen waarbij opvallend is dat twee keer het verschil in samenwerking tussen de regio en de stad Groningen is genoemd. Het verschil dat genoemd werd, is dat de samenwerking veel stroever verloopt in de regio. Dit bleek met name te zitten in de onduidelijkheid wie wat doet, en op welke manier de ketenpartners elkaar op de hoogte houden. Daarnaast werd genoemd dat de aanwezigheid van RMC en SAW op de scholen een grote meerwaarde heeft voor de korte lijnen en het maken van snelle beslissingen, en dat het maken van gezamenlijk beleid bijdraagt aan de kwaliteit van samenwerken. Ook is genoemd dat de uitgangspunten niet expliciet een doorslaggevende factor zijn, maar wel indirect, samen met de manier van werken met elkaar, doorslaggevend kunnen werken voor de kwaliteit van de samenwerking.

Deelonderzoek 2: MKBA

Uitleg MKBA

In deze MKBA kijken we naar de vermeende maatschappelijke kosten en baten die teweeg worden gebracht door de Gouden Driehoek. De MKBA is gebaseerd op gesprekken, diepte interviews en een breed uitgezette vragenlijst met verschillende stakeholders. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van maart tot en met juni 2023. Voor het onderzoek hebben we ons gericht op schooljaar '22-'23 en voor de data het schooljaar 2020-2021, latere data zijn namelijk nog niet bekend. Er zijn naar schatting ongeveer 2750 jongeren via de Gouden Driehoek geholpen. Voor het opstellen van de MKBA hebben we de jongeren gevraagd naar hun ervaring met de hulp die zij hebben gekregen vanuit de Gouden Driehoek, van wie ze de hulp hebben gekregen, hoe ze de hulp hebben ervaren en wat de gevolgen van de hulp zijn geweest. Met de professionals hebben we gesprekken gevoerd over de effecten die plaatsvinden door de hulp die zij hebben geboden. Daarbij hebben we specifiek doorgevraagd op de gevolgen voor de loopbaan en het welbevinden van de jongeren. De bevindingen omtrent de loopbaan en het welbevinden zijn uitgewerkt bij de effecten van de jongeren (p. 70).

De maatschappelijke kosten en baten zijn bepaald op basis van input van 11 professionals uit het sociaal domein, 10 professionals uit het onderwijs, 10 professionals van de gemeente, 7 jongeren en 58 ingevulde vragenlijsten. Via interviews en groepsgesprekken hebben we achterhaald wat er door de Gouden Driehoek veranderd is. Vervolgens hebben we middels een breed uitgezette vragenlijst getoetst in welke mate deze veranderingen plaatsvinden. Welke maatschappelijke baten optreden komt uit de interviews en groepsgesprekken, de omvang van deze maatschappelijke baten baseren we op de resultaten uit de vragenlijst.

De totstandkoming van de kosten en baten zijn in de toelichting voorzien van een onderbouwing. In deze toelichting vind je de informatie die we uit de interviews en groepsgesprekken hebben gehaald, de resultaten van de vragenlijst, een toelichting over hoe we dit hebben vertaald naar maatschappelijke waarde en een uitwerking van de aannames die we in deze onderdelen hebben moeten maken. Wanneer we de nodige aannames niet goed hebben kunnen onderbouwen, hebben we hiervoor een alternatief scenario uitgewerkt in de sensitiviteitsanalyse (p. 76). De maatschappelijke baten zijn niet altijd daadwerkelijke besparingen, maar zijn altijd inschattingen van de waarde die ontstaat door de interventie. Het is belangrijk om te realiseren dat de maatschappelijke baten een veralgemeniseerd beeld geven van de situatie. De maatschappelijke baten zullen per geholpen individu enorm verschillen. In het onderzoek hebben we niet op individueel niveau de kosten en baten bepaald, maar juist gekeken naar de grote lijnen waarop de kosten en baten vallen. Daarbij zijn de baten altijd conservatief, d.w.z. voorzichtig, ingeschat.

De Gouden Driehoek

In dit onderzoek staat de samenwerking in de Gouden Driehoek centraal met betrekking tot de ondersteuning aan de jongeren. De Gouden Driehoek is een samenwerking tussen professionals waarbij de jongere centraal staat. De samenwerking bestaat uit drie partijen, namelijk het onderwijs, het sociaal domein en de gemeente. Elke rol binnen de Gouden Driehoek heeft een eigen functie. De Gouden Driehoek is tot stand gekomen door een wetswijziging van de jeugdwet in 2015 waarbij de verantwoordelijkheid voor het voorkomen van voortijdig schoolverlaters van de provincie naar de gemeente is gegaan. Om aan deze verantwoordelijkheid te kunnen voldoen, is de samenwerking ontstaan. De samenwerking kenmerkt zich door korte lijntjes tussen de verschillende ketenpartners en gezamenlijke overleggen waarbij de jongeren worden besproken. Samen wordt gekeken naar de best passende ondersteuning voor de jongere.

Een uitkomst van deze samenwerking kan bijvoorbeeld zijn dat de jongere wordt begeleid naar een VSV traject waar de jongere kan werken of zijn of haar vaardigheden en zelfkennis opdoet om daarna terug te keren naar de opleiding. Een andere uitkomst kan zijn dat de jongere wordt toegeleid naar arbeid of naar een andere opleiding. In alle gevallen is het streven om de jongere in beeld te houden en contact te houden tot de leeftijd van 23 jaar waarbij ze een voor hen passend traject volgen in het onderwijs, arbeid of dagbesteding. Door het hebben van korte lijntjes en begeleiding in en rondom de school, kan de Gouden Driehoek deze uitkomsten behalen.

Hieronder wordt beschreven welke rol elke functie heeft binnen de Gouden Driehoek.

Gemeente

De rol van de gemeente wordt uitgevoerd door leerplicht tot de leeftijd van 18 jaar en door RMC (regionaal meld- en coördinatiepunt) vanaf 18 jaar. Het RMC begeleidt jongeren met een leeftijd tussen 18 en 23 jaar bij het maken van keuzes rondom school of werk als ze nog geen startkwalificatie hebben en er sprake is van (dreigende) schooluitval. Het RMC is in de vorm van een preventiemedewerker aanwezig op scholen waar ze preventieve gesprekken voeren met jongeren, voorlichting geven aan docenten, rapporteren richting de woongemeente en betrokken zijn bij geval van uitschrijving van een student. Het RMC is niet aan zet bij het voortgezet onderwijs, alleen in het middelbaar beroepsonderwijs.

De leerplichtambtenaar is betrokken bij jongeren tot 18 jaar en voert de leerplichtwet uit. Kinderen in Nederland in de leeftijd van 5 tot en met 15 jaar zijn leerplichtig en daarna kwalificatieplichtig. De leerplichtwet stelt regels vast voor het tegengaan van ongeoorloofd verzuim en voortijdig schoolverlaten. De gemeente is verantwoordelijk voor de leerplichtige inwoners en het is de taak van de consulenten leerplicht om te controleren of de leerplichtwet wordt nageleefd. De consulent leerplicht is aan zet wanneer een leerling minimaal 16 uur in vier weken ongeoorloofd verzuimd. Er is een landelijke aanpak bij schoolverzuim die bestaat uit 5 stappen; 1) waarnemen, 2) analyseren, 3) plannen, 4) handelen en 5) evalueren. Bij de aanpak van schoolverzuim is er veel sprake van maatwerk.

De consulent leerplicht en het RMC werken met als uitgangspunt om de kinderen dan wel jongeren te ondersteunen bij het voorkomen van voortijdig schooluitval waarbij de jongere centraal staat en er maatwerk wordt geboden. De vraagstukken waarmee ze te maken krijgen richten zich op voorkomen dan wel het stoppen van verzuim.

Sociaal domein

Met het sociaal domein wordt in de Gouden Driehoek alle hulp- en dienstverlening bedoeld die zonder indicatie en vrijblijvend wordt verleend. Jongeren die voortijdig schoolverlater zijn, zijn niet verplicht hier gebruik van te maken. Het is laagdrempelige hulpverlening die voornamelijk preventief wordt ingezet. In het VO in gemeente Groningen wordt deze functie uitgevoerd door het VO-WIJ team, in de regio wordt deze ondersteuning ingehuurd vanuit welzijnsorganisaties. De doelstelling is in het VO en MBO hetzelfde, de uitvoering in de gemeenten kan anders zijn door de verschillen in financiën en beleid van de gemeenten. In het MBO wordt deze rol ingevuld door de School als Wijk (SAW) die actief is op alle MBO scholen in de provincie Groningen. De SAW-er is werkzaam binnen de school en fungeert als aanspreekpunt voor de jongere. De SAW-er houdt contact met de jongere en legt, indien nodig, contact met andere hulpverlenende instanties. Ook kunnen docenten, studieloopbaanbegeleiders, mentoren of studentbegeleiders ook doorverwijzen naar of samenwerken met een SAW-er.

De rol die de SAW-er en SMW-er hebben is een ondersteunende rol voor de jongere op psychosociaal gebied. Dit kan gaan om vraagstukken op het psychische gebied, maar ook financieel, emotioneel of praktische ondersteuning. In de Gouden Driehoek werkt de SAW-er en SMW-er veel samen met de ondersteuning vanuit het onderwijs waarbij de ondersteuning vanuit het onderwijs zich richt op vragen met betrekking tot de opleiding en de SAW-er en SMW-er zich richten op vragen op psychosociaal gebied.

Onderwijs

Met het onderwijs in de Gouden Driehoek wordt de ondersteuning bedoeld die wordt geboden binnen de school (zowel VO als MBO) aan een jongere. Binnen een onderwijsinstelling zijn verschillende functies die een rol hebben in het ondersteunen van de jongeren bij de studieloopbaan. De eerstelijnszorg wordt vervuld door de mentor. Deze vangt de eerste signalen op en kan in gesprek gaan met de jongere. Als er meer ondersteuning nodig is, kan de mentor de tweedelijnszorg inschakelen. Op de MBO instellingen worden verschillende benamingen gebruikt, maar de inhoud van de functie is hetzelfde. Zo wordt de ondersteuning op het Noorderpoort BAT genoemd, wat staat voor begeleiding- en adviesteam. Op het Alfa-College heet dit het LBC wat staat voor het loopbaancentrum en op AOC Terra en het Menso Alting College het studentenbegeleiders team. Om het overzichtelijk te houden, wordt in dit rapport de overkoepelende term studentenbegeleider gebruikt. Daarmee doelen we op deze functie binnen de Gouden Driehoek. De vraagstukken waarop de studentbegeleiders zich voornamelijk richten zijn de vraagstukken rondom opleiding en studiekeuze. Hierbij kan gedacht worden aan hulp bij het maken van een andere keuze voor een opleiding of hulp bij het maken van het huiswerk.

Verschillen in de Gouden Driehoek

De Gouden Driehoek bestaat zoals eerder aangegeven uit drie partijen die elk zo zijn eigen rol hebben binnen de samenwerking. In het VO en MBO kunnen deze rollen soms net iets anders uitwerken. Uit het onderzoek hebben we geen opvallende verschillen in resultaten gevonden tussen het VO en het MBO. Dit heeft met name te maken met het feit dat we weinig professionals binnen het VO hebben kunnen spreken, en omdat de vragenlijst in het VO alleen is uitgezet bij leerplicht en SMW-ers. In de reacties die we wel hebben gekregen, zijn voornamelijk overeenkomsten te vinden in de werkwijze, namelijk de korte lijnen tussen verschillende partijen en de goede samenwerking die hierdoor ontstaat. Daarnaast zijn een aantal verschillen opgemerkt.

Een verschil dat opgemerkt is dat de invulling van de Gouden Driehoek niet overal gelijk is. Zo werd genoemd dat er niet altijd sprake is van een Gouden Driehoek maar een tweehoek omdat er (nog) geen schoolmaatschappelijk werker aanwezig is op een VO instelling. Het effect hiervan ten opzichte van een driehoek is dat er meer druk komt te staan op de partijen die er wel zijn omdat het werk verdeeld moet worden over twee partijen in plaats van drie.

Verder zien we ook een duidelijk verschil in de werkwijze van de Gouden Driehoek tussen de gemeente Groningen en de regio. In de gemeente Groningen is er bijvoorbeeld een structureel overleg tussen alle betrokken partijen. Hierdoor weten de professionals elkaar beter te vinden en ontstaan er korte lijntjes. Dit resulteert in betere hulp voor de jongeren omdat in een dergelijk overleg besproken wordt welke hulp het beste ingezet kan worden voor de jongeren. In de regio is er geen structureel overleg. Er kan een meerpartijenoverleg geïnitieerd worden indien nodig, maar het organiseren van een dergelijk overleg neemt veel tijd in beslag en het is vaak onduidelijk welke partij hierin de regie heeft. Wat meespeelt is dat het in de regio vaak gaat om relatief grote gebieden. Scholen liggen verder uiteen waardoor reistijd een grote druk geeft op de factor tijd voor de professionals. Het gevolg hiervan is dat de professionals veel tijd kwijt zijn aan reistijd, wat ten koste gaat van de tijd die aan de jongeren wordt besteed.

Het gebrek aan structureel overleg lijkt te resulteren in minder snelle ondersteuning door professionals van andere rollen in de Gouden Driehoek. Dit kan van invloed zijn op de kwaliteit en effectiviteit van de samenwerking tussen de verschillende partijen, wat mogelijk leidt tot verschillende uitkomsten tussen de gemeente Groningen en de regio. Dit verschil geldt zowel voor de gemeente Groningen versus regio als voor VO versus MBO. Binnen het VO in de gemeente Groningen is er veel aandacht voor werkwijzen, elkaar vinden, en zorgoverleggen, en dit blijkt in de regio en binnen het MBO minder plaats te vinden.

“Zou mooi vinden om meer samenwerking samen te zoeken, samen bekijken of je kan meeliften op netwerk van gemeenten qua hulpverlening in de regio. Daar zie ik wel echt kansen, dat je veel meer samen kijkt wat het meest passend is.”

Invloed van de Gouden Driehoek

Bij het opstellen van een MKBA is het van belang dat er wordt stilgestaan bij de invloed die de interventie heeft op de maatschappelijke baten. In het geval van de Gouden Driehoek zal het zo zijn dat de Gouden Driehoek niet het enige is dat van invloed is op de effecten die plaatsvinden bij de jongeren. Andere factoren, zoals familie en vrienden, eventueel werk, andere hulpverlening en andere (plotselinge) gebeurtenissen hebben ook invloed op de effecten die de jongeren ervaren wanneer zij hulp ontvangen vanuit de Gouden Driehoek.

In deze MKBA houden we hier rekening mee door middel van **twee correctiefactoren: deadweight en attribute**. De deadweight en attribute zeggen iets over het oorzakelijk verband tussen de interventie en de effecten.

Deadweight

De deadweight is een **correctiefactor om rekening te houden met het feit dat ook zonder het ontstaan van de Gouden Driehoek er een kans is dat de jongeren vergelijkbare (positieve) effecten zouden ondervinden**. De Gouden Driehoek is ontstaan doordat in 2015 de verantwoordelijkheid voor voortijdig schoolverlaters is komen te liggen bij de gemeente in plaats van de provincie. Vanuit deze omschakeling is het idee van de Gouden Driehoek ontstaan.

De Gouden Driehoek is een samenwerking bedoeld om jongeren die voortijdig dreigen uit te vallen van school, sneller de juiste hulp te bieden. Daarmee is de Gouden Driehoek zelf vaak niet de oplossing voor veel problematiek, maar zorgt de Gouden Driehoek ervoor dat deze oplossing sneller wordt gevonden. Met dit in het achterhoofd verwachten we dat zonder het ontstaan van de Gouden Driehoek, de kans zeker aanwezig is dat de jongeren alsnog de juiste hulp zouden vinden, zij het via een andere (langzamere) weg.

Wanneer de deadweight niet onderbouwd kan worden met een controlegroep of eerdere onderzoeken is het gebruikelijk om een erg voorzichtige inschatting te maken. Om deze reden gebruiken we voor de deadweight een correctiefactor van **25%**. Dat wil zeggen; **we schatten de kans in dat de effecten ook hadden plaatsgevonden zonder de Gouden Driehoek op 75%**.

Attribute

De attribute is een **correctiefactor om rekening te houden met het feit dat er externe factoren zijn die invloed hebben op het ontstaan van de gevonden effecten**. In het geval van de Gouden Driehoek zijn er externe factoren van invloed op het ontstaan van de verschillende effecten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het krijgen van een relatie, het krijgen van een woning of het overlijden van een naast familielid.

Het succes van de Gouden Driehoek zit voor een groot deel in het integraal werken waarbij oog is voor de verschillende leefgebieden van een jongere. Dit maakt dat er goed rekening gehouden wordt met externe factoren die van invloed zijn. Zo kan een budgetcoach ingezet worden bij financiële problemen, een psycholoog bij sociaal emotionele hulp of hulp bij zelfstandig wonen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Vanuit de Gouden Driehoek kan doorverwezen worden naar deze hulpbronnen. Door deze brede aanpak wordt de invloed van externe factoren geminimaliseerd. Om alsnog voorzichtig te zijn met de inschatting, gaan we uit van een **attribute percentage van 50%**. Dat wil zeggen; **we schatten in dat de ontstane effecten voor 50% beïnvloed zijn door factoren die buiten de Gouden Driehoek vallen**.

De deadweight en attribute correctiefactoren maken samen dat er uiteindelijk **12,5% van de gevonden effecten worden toegekend aan de Gouden Driehoek.**

Tijdshorizon

Naast dat we een inschatting moeten maken over het oorzakelijk verband tussen de interventie en de effecten, moeten we ook een inschatting maken van de **duur van de effecten**; de zogeheten 'tijdshorizon'. Praktisch gezien is het enorm lastig om te meten hoe lang de effecten die jongeren ervaren aanhouden. Echter kan je stellen dat het behalen van een diploma vs. het niet behalen van een diploma je leven lang gevolgen kan hebben. Hoewel een dergelijke verandering een leven lang impact zal hebben, moeten we ons voor de waardebeoordeling vooral afvragen **hoe lang de impact logischerwijs toe te kennen is aan de interventie**. Een inschatting voorzien van een sterke onderbouwing is erg lastig, desalniettemin moeten we een aanname doen omtrent de tijdshorizon. Om voorzichtig te blijven in onze inschatting gaan we ervan uit dat **effecten maximaal 3 jaar toe te kennen zijn aan de Gouden Driehoek**. We moeten hierbij rekening houden met het feit dat het verband tussen de interventie en het effect geleidelijk afneemt door de tijd heen. We gaan om deze reden uit van een jaarlijkse drop-off van 50%; elk jaar na de interventie daalt de toekenning van het effect aan de interventie met 50%. Heeft een effect een waardering van €1.000,- in jaar 1, dan is het effect in jaar 2 €500,-, en in jaar 3 nog €250,-.

In MKBA's is het gebruikelijk om effecten die in de toekomst plaatsvinden lager in waarde te schatten. De gedachte hierachter is dat een euro nu meer waard is dan een euro in de toekomst; een euro nu kan je op de spaarrekening zetten ofwel beleggen en daarmee vermeerderen in waarde. **Toekomstige baten rekenen we om deze reden terug naar het basisjaar (disconteren)**. Voor het disconteren maken we gebruik van een **standaard discontovoet van 5,5%**. Dit betekent dat elk jaar dat het effect in de toekomst plaatsvindt, de waarde met 5,5% wordt verlaagd. Als een effect tijdens de interventie plaatsvindt, is er voor het eerste jaar geen discontering nodig. Wanneer het effect na de interventie plaatsvindt, is het eerste jaar één jaar in de toekomst en moet er direct gediscoteerd worden.

Voorbeeldberekening

Effect X vindt plaats voor 100 jongeren;

Effect X wordt gewaardeerd op €100,- per jongere per jaar;

Effect X heeft een deadweight van 25% en een attribute van 50%;

Effect X heeft een tijdshorizon van 3 jaar en een drop-off van 50%

Effect X vindt plaats nadat de interventie heeft plaatsgevonden.

Effect X heeft een totale waardering van €100,- * 100 jongeren = €10.000 per jaar.

Na deadweight en attribute correctiefactoren is de waardering €10.000 * 0,25 (deadweight) * 0,50 (attribute) = €1.250,- per jaar.

Jaar 1 = €1.250 * (1 - 0,055 (discontering)) = €1.181,25

Jaar 2 = €1.181,25 * 0,5 (drop-off) * (1 - 0,055 (discontering)) = €558,14

Jaar 3 = €558,14 * 0,5 (drop-off * (1 - 0,055 (discontering)) = €263,72

Effect X heeft een totale maatschappelijke waarde van = €1.181,25 + €558,14 + €263,72 = **€2.003,11**

Aannames die we hier doen omtrent deadweight, attribute, tijdshorizon en drop-off hebben allen erg veel invloed op de uiteindelijke maatschappelijke baten. Deze aannames zijn lastig om sterk te onderbouwen, en daarom zullen we in de **sensitiviteitsanalyse** laten zien hoe de resultaten eruit zien wanneer we deze aannames positiever ofwel negatiever inschatten. Alle berekeningen in deze MKBA zijn gelijk met de voorbeeldberekening in zowel de aannames als hoe de berekening is uitgevoerd. Enkel het effect 'minder uitval' vindt direct plaats waardoor daar geen discontering nodig is. Aannames die we doen over de invloed van de Gouden Driehoek op de interventie zijn als volgt:

Deadweight; **25%**

Attribute; **50%**

Tijdshorizon; **3 jaar**

Drop-off; **50%**

Discontovoet; **5,5%**

Context van de MKBA

Hoewel deze MKBA een eigen afbakening en eigen methodiek hanteert, is het belangrijk om de bredere context goed in beeld te brengen. Zo hebben er naast deze MKBA andere onderzoeken plaatsgevonden die wat zeggen over het succes van de bredere VSV-aanpak en de vervolgondersteuning waar jongeren terecht kunnen komen via de Gouden Driehoek.

Jongeren in kwetsbare posities

Jongeren in kwetsbare positie zijn jongeren tot 23 jaar die vanuit bepaalde onderwijsposities uit het onderwijs zijn gestroomd of zijn doorgestroomd naar of binnen het MBO, niveau 1 of 2, in het daaropvolgende schooljaar. De onderwijsposities zijn pro, vso, vmbo-basisberoepsgerichte leerweg en mbo-1. Ze zijn kwetsbaar wanneer ze een overstap maken naar een vervolgopleiding, arbeid of dagbesteding.

In het schooljaar 2021-2022 zijn er in regio Noord-Groningen-Eemsmond totaal 285 jongeren in kwetsbare posities. In Centraal en Westelijk Groningen ligt dit aantal op 749 en in Oost-Groningen op 442, een totaal van 1476 jongeren. Landelijk ligt het cijfer op 41260 jongeren in kwetsbare posities⁵. Het RMC is verantwoordelijk om de jongeren in kwetsbare posities in beeld te houden en een sluitend vangnet te bieden met als doel om maatschappelijke achterstand te voorkomen.

⁵ <https://cijfers.duo.nl>

Het aantal jongeren in de caseload van de professionals binnen de Gouden Driehoek en de jongeren die geregistreerd zijn als JiKP, kunnen met elkaar overeenkomen. Er kan dus overlap zitten in de caseload. Als een jongere wordt geholpen vanuit de Gouden Driehoek dan wordt deze op datzelfde moment niet geholpen vanuit RMC, maar alleen gemonitord.

School als Wijk Groningen

In de jaarrapportage van School als Wijk Groningen 2021 is te lezen dat er in dat schooljaar 1031 studenten een individueel traject hebben gevolgd bij een SAW-er. Een individueel traject bestaat uit ondersteuning waar geen indicatie voor nodig is. Dit is een stijging van 29% ten opzichte van het jaar 2020. Deze stijging heeft verschillende redenen, namelijk; de scholen zijn meer open geweest, er is meer aandacht gekomen voor mentale weerbaarheid, de SAW-ers zijn meer aanwezig op de scholen en de studenten ervaren meer psychische problematiek als gevolg van de COVID-19 pandemie. De top drie problematiek die voorkomt onder de studenten is 1) emotionele problemen zoals eenzaamheid, angstproblemen en oververmoeidheid, 2) financiële problemen zoals omgaan met geld en geen geld voor studiemateriaal en 3) psychische problematiek zoals depressie en ASS. De belangrijkste ondersteuning die wordt geboden bestaat voornamelijk uit praktische dienstverlening (28%) gevolgd door een vinger aan de pols houden (16%). Het belangrijkste resultaat van de ondersteuning van de SAW-er is dat de student weer de focus kan richten op school (41%) en dat schooluitval is voorkomen (12%). Als belangrijkste resultaat wordt genoemd dat de student zich gezien en gehoord voelt (31%) en dat de voorwaardelijke zaken om naar school te gaan, zijn geregeld (19%). Uit de tevredenheidsmeting onder het schoolpersoneel is gebleken dat de samenwerking fijn is en de SAW-er wordt als een toevoeging gezien op de scholen.

RMC

De RMC regio's in de provincie Groningen hebben de opdracht om alle jongeren tot 23 jaar in beeld te hebben die niet op school zitten en geen startkwalificatie hebben. De begeleiding die deze jongeren wordt geboden kan bestaan uit begeleiding richting onderwijs, naar werk of een traject van leren en werken. Deze resultaten worden behaald door een samenwerking met het sociale domein van de gemeenten. Daarnaast is preventie een belangrijk onderdeel van RMC, want daarmee wordt voorkomen dat jongeren VSV'er worden. Het motto hierbij is "Samen Werkt!" en persoonlijk contact met de RMC consulent is het uitgangspunt.

Het landelijk percentage VSV'ers in het schooljaar 2020/2021 is 1,87%. In de regio Oost-Groningen is dat een percentage van 2,34%. In de RMC regio Noord is dat percentage 1,69%. In de regio Centraal-Westelijk Groningen ligt het percentage op 2,23%.

VSV trajecten

In de provincie Groningen kunnen jongeren verschillende trajecten volgen. Deze trajecten zijn onder te verdelen in categorieën, namelijk trajecten gericht op een alternatieve vorm van onderwijs, trajecten gericht op voorbereiding op de volgende stap of studie- en beroepskeuze. Per regio is een trajectenboek beschikbaar voor professionals waarin de trajecten worden omschreven. Een traject wordt ingezet wanneer het een jongere (tijdelijk) niet lukt om naar school te gaan of er meer voorbereiding nodig is om de volgende stap te zetten. Het doel van een traject is terugkeer naar school of werk of anders, bijvoorbeeld dagbesteding.

Een aantal van deze trajecten zijn eerder onderzocht; zo is er een MKBA uitgevoerd voor 2BE!, een SROI-analyse uitgevoerd voor Route Rubicon en De Boeg, en is er vanuit de Rijksuniversiteit Groningen (Marieke Fix) een onderzoek naar Playing4Succes uitgevoerd. Deze onderzoeken geven een beeld van de hulp die jongeren ontvangen wanneer zij vanuit de Gouden Driehoek worden doorverwezen. Voor 2BE!, Route Rubicon en De Boeg is de maatschappelijke waarde berekend met een MKBA of SROI-analyse. We kunnen met deze onderzoeksmethoden deze trajecten niet met elkaar vergelijken. Wel zien we duidelijk dat de impact van deze trajecten groot is op zowel de deelnemers, als maatschappelijke instanties. De trajecten zorgen ervoor dat jongeren een juiste opleiding vinden, doorstromen naar werk, of andere passende hulp vinden. Dit zorgt ervoor dat we met name in het sociaal domein, en bij de jongeren zelf, een grote positieve impact zien. In onderstaande tabel is een kort overzicht gegeven van de onderzoeken per traject met de daarbij behorende uitkomsten.

VSV traject	Evaluatiemethode	Uitkomst
Route Rubicon	SROI-analyse	SROI van 1:1,7. Jongeren ervaren grote positieve verandering in hun toekomstperspectief en sociale leven. Naast betere baankansen zorgt dit voor minder ondersteuning vanuit de gemeente, minder overlast en minder zorgkosten.
De Boeg	SROI-analyse	SROI ratio wordt verder onderzocht. Ook hier ervaren jongeren een grote positieve impact vanwege hun verbeterde toekomstperspectief. Ook voor De Boeg geldt dat er minder ondersteuning vanuit de gemeente nodig is, en zorgkosten worden vermeden.
2BE!	MKBA	MKBA ratio van 1:1,83. Jongeren weten beter wat ze willen na 2BE!, en stromen hierdoor vaak door naar een opleiding of baan die goed bij hen past. Ook hier is sprake van een verbeterd toekomstperspectief en beperking van ondersteuning en zorg.
Playing4Succes	Onderzoek	In het onderzoek naar Playing4Succes kwam naar voren dat er belangrijke sociaal-emotionele ontwikkeling plaatsvindt, wat uiteindelijk leidt tot positieve verandering in de emoties en het gedrag van de jongeren.

MKBA toelichting

Wat nu volgt, is een toelichting van hoe alle maatschappelijke kosten en baten tot stand zijn gekomen. Hierin leggen we uit welke data en bronnen we hebben gebruikt en welke aannames zijn gemaakt, en hoe we de maatschappelijke waarde onderbouwen. We gaan in de toelichting eerst in op de maatschappelijke kosten, daarna op de maatschappelijke baten.

Kosten

Algemeen

Om de specifieke kosten voor inzet in de Gouden Driehoek te bepalen is gebruikgemaakt van diverse bronnen. Voor een deel zijn het harde begrotingscijfers (zoals SAW, VO-WIJ en RMC+), voor een deel een extractie uit de begrotingen van beide samenwerkingsverbanden VO en als laatste op basis van voorbeelden uit de praktijk die geëxtrapoleerd zijn naar alle vestigingen (VO en MBO). Het is lastig te bepalen voor hoeveel activiteiten precies het aandeel van de totale werkzaamheden gelinkt kunnen worden aan de Gouden Driehoek. Zeker is dat het werk van SAW, VO-WIJ en RMC+ voor 100% kan worden toegerekend.

MBO - Onderwijs

Binnen het MBO vervult de tweedelijns ondersteuningsstructuur de rol van het onderwijs binnen de Gouden Driehoek. Ze hebben echter ook werkzaamheden buiten hun rol in de Gouden Driehoek. De gemiddelde kosten voor een tweedelijns ondersteuningsstructuur zijn ongeveer €80.000-€85.000 per locatie per jaar. Er zijn totaal 22 locaties. Op basis van interviews met verschillende professionals kunnen we stellen dat deze medewerkers ongeveer 5%-10% van hun tijd besteden aan werk dat binnen de Gouden Driehoek valt. Voor de berekening van de totale kosten gaan we uit van 10%, tegen €80.000 per jaar, voor 22 locaties.

De totale kosten voor de rol van het onderwijs binnen het MBO komt hiermee op **€176.000,-**

MBO - Sociaal domein

Vanuit het MBO vervullen SAW-ers de rol van het sociaal domein in de Gouden Driehoek. Deze rol is in het leven geroepen voor de Gouden Driehoek waardoor alle kosten die gemaakt worden voor SAW-ers als kosten van de Gouden Driehoek gelden. Verdeeld over alle locaties is er sprake van ruim 11 fte. De kosten van SAW zijn jaarlijks €1.050.000,-.

De totale kosten voor de rol van het sociaal domein binnen het MBO komt hiermee op **€1.050.00,-**

MBO - Overheid

Het RMC vervult de rol van de gemeente binnen de Gouden Driehoek door het inzetten van RMC+ medewerkers op alle MBO vestigingen. Het RMC was er ook voor de komst van de Gouden Driehoek, maar was toen meer gericht op het curatieve gedeelte. Nu is het meer gericht op preventief werken. Dit betekent wederom dat alle kosten van RMC toe te kennen zijn aan de Gouden Driehoek. De kosten voor RMC zijn jaarlijks €223.000,-. Op een beperkt aantal plekken in de regio wordt extra inzet gepleegd op MBO vestigingen. De kosten voor deze extra inzet zijn € 25.000,-.

De totale kosten voor de rol van de overheid binnen het MBO komt hiermee op **€248.000,-**

VO - Onderwijs

De rol van het onderwijs in het VO in de Gouden Driehoek wordt vervuld door ondersteuningscoördinatoren en gedragswetenschappers. Door beide samenwerkingsverbanden wordt rond de 6 fte ingezet. Analoog aan het MBO wordt 10% van hun inzet toegerekend aan het werk dat binnen de Gouden Driehoek valt. Voor de berekening van de totale kosten gaan wij uit van 10% tegen € 80.000,- voor 40 fte.

De totale kosten van de rol voor onderwijs binnen het VO komt hiermee op **€320.908,-**

VO - Sociaal domein

De rol van het sociaal domein in het VO in de Gouden Driehoek wordt vervuld door VO-WIJ binnen de gemeente Groningen en schoolmaatschappelijk werkers functies in de regio. Deze medewerkers hebben allemaal een preventieve functie op de VO scholen in de regio. Daarmee kunnen alle middelen die hierop worden ingezet toegerekend worden aan een bijdrage aan de gouden driehoek binnen het VO veld. De bekostiging komt deels van individuele gemeenten en deels uit het regionaal programma VSV.

De totale kosten voor de rol van het sociaal domein binnen het VO bedraagt: **€1.250.000,-**

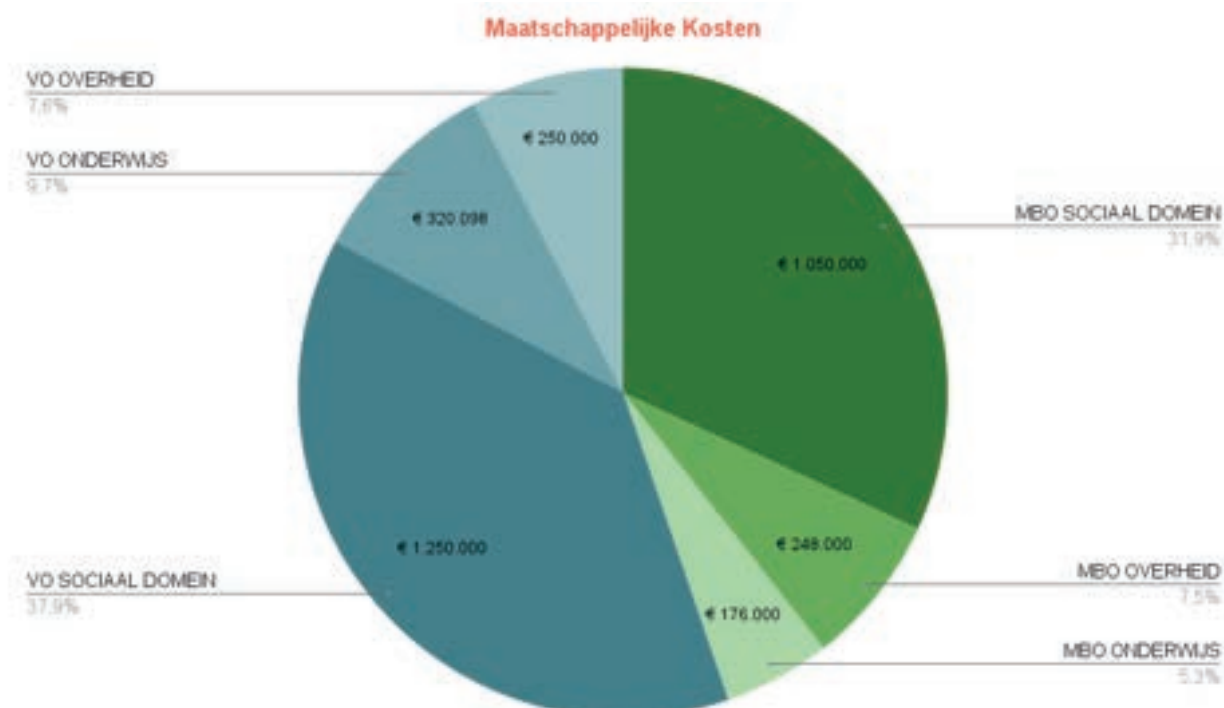
VO - Overheid

De rol van de overheid in het VO in de Gouden Driehoek wordt vervuld door spreekuren van leerplichtambtenaren op de VO vestigingen. De exacte uitingsvorm is per VO school wat verschillend, maar de kern van dit werk is gericht op preventie. Op basis van meerdere voorbeelden van gemeenten is een inschatting gemaakt voor de gehele provincie.

De totale kosten voor de rol van de overheid binnen het VO komt hiermee op **€250.000,-**

Overzicht maatschappelijke kosten

In onderstaand cirkeldiagram zijn de gemaakte kosten te zien.

Baten

In de groepsgesprekken hebben we de professionals gevraagd naar de effecten van de samenwerking in de Gouden Driehoek om voortijdig schooluitval bij de jongeren te voorkomen. Tevens hebben we met jongeren zelf gesproken over de verandering die zij ervaren door de interventie. Vervolgens hebben we hen gevraagd naar de gevolgen van deze effecten en waarom dit belangrijk is voor zowel de professionals als de studenten. De volgende effecten zijn hier genoemd;

- Jongeren die dreigen uit te vallen maken opleiding af
- Thuiszittende jongeren pakken opleiding weer op
- Jongeren ervaren betere kwaliteit van leven omdat zij sneller de juiste hulp krijgen
- Jongeren ontwikkelen belangrijke vaardigheden
- Jongeren blijven in beeld bij betrokken professionals
- Er is minder inzet nodig van de afdeling participatie van de gemeente
- Onderwijsinstellingen hebben minder VSV'ers
- Er is minder inzet nodig van psychologen
- Er is minder inzet nodig vanuit GGZ breed
- Er is minder inzet nodig vanuit VNN
- Er is minder inzet nodig vanuit huisartsen of ziekenhuizen
- Er is minder inzet nodig vanuit de kredietbank
- Er is minder inzet nodig vanuit justitie en politie

Deze effecten hebben we (naast verdere informatie over de loopbaan en het welbevinden van de jongeren (p. 70) getoetst in de vragenlijst die is uitgezet bij de betrokken professionals. Om een inschatting te maken van het aantal jongeren dat in totaal is geholpen, is de respondenten gevraagd om aan te geven hoe groot hun caseload is binnen de Gouden Driehoek. Vervolgens is hen gevraagd hoe veel de eerder geïdentificeerde effecten van toepassing waren op hun caseload. Om het bereik van een effect en de Gouden Driehoek als geheel te bepalen hebben we gekeken naar de gemiddelde caseload van een bepaalde functie en dit vermenigvuldigd met het aantal personen dat deze functie vervult. De caseload van alle professionals bij elkaar opgeteld kwam hiermee op 6881 uit. Echter moeten we rekening houden met overlap in de caseloads van de verschillende professionals. We zijn er vanuit gegaan dat elke jongere die via de Gouden Driehoek wordt geholpen, evenredig door twee, ofwel drie rollen tegelijk wordt geholpen. Dit betekent dat het bereik van 6881 casussen in de verschillende caseloads vertaald naar afgerond $6881/2,5 = 2752$ individuele jongeren die via de Gouden Driehoek zijn geholpen.

Effect op Jongeren

Jongere kan opleiding afmaken

In de groepsgesprekken is door de professionals van School als Wijk en de schoolmaatschappelijk werkers genoemd dat ze veel onzekerheid bij de jongeren zien die dreigen uit te vallen. De jongeren hebben faalangst, durven niet meer naar school te gaan, vinden het gesprek met een hulpverlener aangaan spannend en wachten thuis tot ze uitgeschreven worden. Wanneer het dan toch lukt om met de jongere in gesprek te gaan, kan langzaam maar zeker gewerkt worden aan het zelfvertrouwen van de jongere door te kijken naar de negatieve gedachten en daar helpende gedachten tegenover te zetten. Hierdoor krijgt de jongere meer controle over de eigen gedachten en wordt hij zekerder van zichzelf. De verwachtingen worden bijgesteld en

de jongere ziet weer toekomstperspectief. Ook de samenwerking met de studentbegeleiders is hierin belangrijk om samen te kijken naar mogelijkheden zoals het verminderen van het aantal stage-uren of bepaalde vakken doorschuiven naar een volgende periode. Het gevolg hiervan is dat de jongere weer vertrouwen krijgt in eigen kunnen, meer rust ervaart en de motivatie voelt om de opleiding weer op te pakken. De kans op voortijdig schoolverlaten wordt hierdoor kleiner en de kans op het behalen van een startkwalificatie groter.

Professional: "Door ruimte zie je vaak lach op het gezicht, leven, twinkeling, meer ontspanning, lol, leuk vinden waar ze mee bezig zijn, deden dingen omdat het moest."

Bereik en waardering

In de vragenlijst hebben de respondenten aangegeven in welke mate zij dit effect terugzien bij de jongeren in de eigen caseload. Uit de analyse blijkt dat gemiddeld 49% van de respondenten dit effect heeft waargenomen bij zijn/haar caseload. De verwachting is daarmee dat er in totaal 1503 individuele jongeren dit effect hebben ervaren. Om de maatschappelijke waarde in te schatten gaan we ervan uit dat deze jongeren door dit effect een startkwalificatie behalen en dat volledige uitval voorkomen wordt.

Door het behalen van een startkwalificatie kan de jongere later een beter betaalde baan krijgen. Het verschil in loonwaarde geeft een indicatie van de waarde die ontstaat voor de jongeren die dit effect ervaren. Het verschil in loonwaarde tussen iemand zonder startkwalificatie en een MBO opleiding is ongeveer €7000,- per persoon per jaar⁶. Op basis van de rekenmethode vastgesteld op p. 58 is de maatschappelijke waarde hiermee **€2.107.208,36-**.

Thuiszittende jongere behaalt startkwalificatie

Gezien en gehoord voelen is in elk groeps gesprek naar voren gekomen, wat benadrukt hoe belangrijk dit is. Wanneer een jongere zich gezien en gehoord voelt, is dat het begin van contact. Van daaruit kan verder gewerkt worden aan passende ondersteuning voor de jongere. Een gevolg kan zijn dat een thuiszittende jongere de opleiding weer oppakt.

Bereik en waardering

In de vragenlijst hebben de respondenten aangegeven in welke mate zij thuiszittende jongeren hebben geholpen om weer een opleiding op te pakken. Uit de analyse blijkt dat gemiddeld 34% van de respondenten dit effect terugziet. Hiermee is het aantal jongeren waar dit van toepassing is ongeveer 947. Dit is niet een groot aantal vergeleken met de andere effecten. Dit heeft andere andere te maken dat hierbij een aantal respondenten hebben aangegeven geen thuiszittende jongeren in de caseload te hebben.

Ook hier hebben we weer gekeken naar de waarde van een startkwalificatie en het verschil in loonwaarde tussen iemand met een MBO opleiding en iemand zonder startkwalificatie. Daarmee veronderstellen we dat preventieve werking en de curatieve werking van de Gouden Driehoek op VSV'ers een gelijke waardering hebben van €7000,- per persoon per jaar. Op basis van de rekenmethode vastgesteld op p. 58 is de maatschappelijke waarde hiermee **€1.327.618,45**.

⁶Lubbe, M., & Larsen, V. (2020) MKBA Regionaal VSV Programma West- Brabant, pagina 16 <https://www.curio.nl/media/o5d-db0d4/lpbl-mkba-vs-v-programma-algemeen.pdf>

Verbeterde kwaliteit van leven door sneller juiste hulp

In het onderzoek zijn we verschillende effecten van de Gouden Driehoek tegengekomen die allen leiden tot hetzelfde gevolg; de jongere krijgt sneller de juiste hulp. Onderstaand volgt een korte toelichting over de verschillende effecten die we hebben gevonden, met vervolgens een toelichting hoe we het gevolg hiervan voor de jongere in maatschappelijke waarde uitdrukken.

De jongere krijgt door de samenwerking in de Gouden Driehoek sneller de juiste hulp

Alle professionals hebben in de gesprekken aangegeven dat de korte lijntjes tussen de ketenpartners een positief effect hebben op de hulp en ondersteuning die de jongere krijgt. Korte lijntjes betekent in dit geval dat men van elkaar weet wie welke functie en rol heeft en elkaar gemakkelijk (telefonisch) kan bereiken. Het gevolg van die korte lijntjes is dat ketenpartners snel met elkaar kunnen overleggen, bijvoorbeeld over welke ondersteuning het meest passend is voor een jongere. Op die manier kan de ondersteuning snel doorgang vinden waardoor de kans op uitval kleiner wordt. Voor de jongere is dit belangrijk omdat de jongere hierdoor sneller en beter geholpen wordt en daarmee de loopbaan en vooral het welbevinden positief wordt beïnvloed. In de interviews wordt door de studenten en leerlingen benoemd dat ze zich gezien en gehoord voelen doordat hun hulpvraag snel opgepakt wordt.

Normaliseren van de hulpverlening

In de groepsgesprekken wordt genoemd dat het normaliseren van de hulpverlening belangrijk is voor de jongeren. Door dit te doen, wordt de drempel verlaagd om hulp te vragen en aan te nemen. Met normaliseren wordt bedoeld dat het niet raar of gek is wanneer je om hulp vraagt of dat je een probleem hebt, maar dat het juist als sterk wordt gezien dat je hulp durft te vragen.

Student: "Ze (de SAW-er) gaf mij het gevoel dat ik niet een probleemmeisje ben, maar iemand die het even heel moeilijk heeft in een fase. Ze gaf mij een gevoel van gelijkwaardigheid en 'het had mij ook kunnen overkomen' gevoel!"

Er rust nog een stigma op het vragen en accepteren van hulp. De eerste stap om dit stigma te ontcrachten is door te beginnen bij de werkplek van de professionals binnen een school. Op sommige scholen zijn er geen of weinig werkplekken beschikbaar of in een hoekje weggestopt waardoor de ondersteuning niet zichtbaar is. Daarmee wordt het voor de jongere niet makkelijk gemaakt om naar de ondersteuning toe te stappen en voor de professionals is het lastiger om een plek met privacy te krijgen om gesprekken te voeren met de jongere.

Professional: "Op deze manier [zonder eigen werkplek] kunnen we ons werk minder goed doen, want we kunnen minder zichtbaar zijn en minder goed privé gesprekken voeren waar privacygevoeligheid in zit. Plekje waar ze zelf ook naartoe kunnen lopen."

Preventieve inzet

Door de inzet van de Gouden Driehoek worden jongeren preventief geholpen waardoor zwaardere inzet van hulpverlening in sommige gevallen niet meer nodig is. Zo zijn in de groeps gesprekken door een aantal SAW-ers aangegeven dat het voorkomt dat jongeren op de wachtlijst staan voor hulp in de GGZ, maar door de wachtlijst eerst bij de SAW-er terecht komen. Na ondersteuning van de SAW-er gaat het in sommige gevallen zo goed, dat verdere hulp vanuit de GGZ niet meer nodig is.

Bereik en waardering

In de vragenlijst hebben de respondenten kunnen aangeven in welke mate zij deze effecten terugzien bij de jongeren in de eigen caseload. Uit de analyse blijkt dat gemiddeld 51% van de respondenten dit effect heeft waargenomen. Omgerekend naar het aantal jongeren dat dit effect heeft bereikt zijn dit er 1393. Het effect is uiteindelijk belangrijk voor de jongere omdat zijn of haar kwaliteit van leven verbeterd wordt door de Gouden Driehoek. De kwaliteit van leven beoordelen we zoals gebruikelijk in MKBA's aan de hand van Quality Adjusted Life Years (QALY). Een QALY staat voor één levensjaar in goede gezondheid (zowel fysiek als mentaal) en wordt volgens standaard richtlijnen gewaardeerd op €50.000 per jaar⁸.

Om een inschatting te maken van de mate waarin de QALY stijgt door de interventie kijken we naar kwalitatieve informatie die we hebben verzameld in interviews met 6 jongeren. De jongeren geven aan dat ze zich gehoord en gezien voelen (4x), zelfkennis hebben verkregen (4x), minder stress ervaren (3x), meer eigen kracht en inzicht ervaren (3x), een lagere drempel ervaren om hulp te vragen (2x), meer rust ervaren (2x), meer initiatief nemen (2x), beter emoties kunnen reguleren (2x) zelfredzamer zijn geworden (2x) en uit overlevingsstand zijn gekomen (1x). Deze reacties geven blijk van een beter mentaal welzijn van de jongeren. Hoe dit zich vertaalt naar een verhoogde QALY is echter onzeker doordat we geen aparte erkende vragenlijst hebben afgenomen voor en na de interventie. Hieruit blijkt een verhoogd mentaal welzijn voor de jongeren. We gaan in dit geval uit van een verhoging in QALY van 5% (0,05) per jongere per jaar. Op basis van de rekenmethode vastgesteld op p. 58 is de maatschappelijke waarde hiermee **€697.482,31**.

Jongere ontwikkelt belangrijke vaardigheden door ondersteuning vanuit Gouden Driehoek

In alle gesprekken wordt door de professionals genoemd dat de zelfkennis van de leerlingen vergroot wordt door de gesprekken die worden geboden door de ondersteuningsstructuur VO en MBO. Het uitgangspunt van de ondersteuning aan de jongeren is telkens de hulpvraag van de jongere zelf. Dit kan bijvoorbeeld zijn dat de jongere twijfelt over de opleidingskeuze. Door de gesprekken komt de jongere er langzaam maar zeker achter waar zijn talenten liggen en wat hij wil gaan doen in de toekomst. Dit helpt bij het maken van een keuze voor een opleiding die bij de jongere past, wat de kans op het behalen van een diploma vergroot. De zelfkennis die de jongere heeft opgedaan, is waardevol voor het hele leven lang kan ook worden toegepast bij het maken van beroepskeuzes.

⁷ Pomp, M., Schoemaker C.G. en Polder, J.J. (2014). Op weg naar maatschappelijke kosten-batenanalyses voor preventie en zorg. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

⁸Werkwijze voor kosten-baten analyse in het sociale domein, Koopmans e.a., 2016.

Student: "Door de gesprekken met de School als Wijk'er ben ik uit mijn overlevingsstand gekomen, zonder begeleiding zou ik mijn leven een 4 geven, nu een 8".

Bereik

In de vragenlijst hebben de respondenten kunnen aangeven in welke mate zij dit effect terugzien bij de jongeren in de eigen caseload. Uit de analyse blijkt dat gemiddeld 50% van de respondenten dit effect heeft waargenomen. Omgerekend naar het aantal jongeren dat dit effect heeft bereikt zijn dit er 1376. De vaardigheden die jongeren opdoen zijn erg lastig om naar waarde te schatten. Daarnaast hangt dit effect (afhankelijk van de vaardigheid die specifiek ontwikkeld wordt) samen met een verhoogde kwaliteit van leven (zoals hiervoor gewaardeerd) en het behalen van een diploma. Om deze reden vertalen we dit effect niet naar maatschappelijke waarde. Echter, doordat het effect erg veel werd genoemd, is het wel belangrijk om hier te noemen.

Jongere blijft in beeld binnen Gouden Driehoek

In de groeps gesprekken is naar voren gekomen dat het overleg dat er tussen ketenpartners is, een belangrijke schakel vormt in het leren kennen van elkaar en elkaars werkwijze. In een dergelijk overleg kan de caseload doorgenomen worden waardoor bekend wordt bij wie welke jongere in beeld is. Zo wordt een jongere niet van het kastje naar de muur gestuurd, maar blijft de jongere in beeld bij de juiste personen. Ook kunnen samenwerkingen ontstaan doordat tijdens het overleg blijkt dat de jongere in beeld is bij meerdere ketenpartners. Er kan dan overlegd worden wie welke ondersteuning biedt aan de jongere. Dit effect treedt vooral op wanneer het overleg tussen de verschillende partijen structureel plaatsvindt.

Bereik

In de vragenlijst hebben de respondenten kunnen aangeven in welke mate zij dit effect terugzien bij de jongeren in de eigen caseload. Uit de analyse blijkt dat gemiddeld 49% van de respondenten dit effect heeft waargenomen. Omgerekend naar het aantal jongeren dat dit effect heeft bereikt zijn dit er 1354. De waarde van dit effect is erg lastig in te schatten; er is een nauwe samenhang met eerder genoemde effecten (zoals bijv. sneller de juiste hulp). Daarnaast is de waarde van dit effect - los van eerdere effecten - erg moeilijk om te waarderen. Om deze reden hebben we dit effect niet van een waardering voorzien. Toch is dit effect in gesprekken vaak genoemd, en zien we ook in de vragenlijst terug dat dit effect erg veel wordt ervaren; om deze reden vinden we het belangrijk om dit effect hier wel te noemen.

Leerling: "Hier weten ze wat je nodig hebt, ze zien je en horen je. Er zijn wel kaders, maar ik heb ook vrijheid".

Welbevinden en loopbaan van de jongeren

Onderzoek

In de gesprekken met de professionals hebben we gevraagd naar de impact van de Gouden Driehoek op de loopbaan en het welbevinden van de jongeren. Als reactie daarop zijn een aantal effecten genoemd die we vervolgens hebben verwerkt in de vragenlijst. In de vragenlijst hebben de respondenten kunnen aangeven in welke mate zij deze effecten terugzien binnen de eigen caseload. De volgende effecten over de loopbaan en het welbevinden zijn tijdens de gesprekken genoemd:

Loopbaan

In de gesprekken zijn de volgende effecten op de loopbaan van de jongeren genoemd:

Jongeren behalen een startkwalificatie door de Gouden Driehoek

Jongeren vinden een passende opleiding door de Gouden Driehoek

Jongeren vinden passend (vrijwilligers)werk door de Gouden Driehoek

Jongeren vinden passende hulp door de Gouden Driehoek

VSV wordt voorkomen door de Gouden Driehoek

Via de vragenlijst hebben we achterhaald hoe vaak deze effecten van toepassing zijn. Daarin zien we dat het behalen van een startkwalificatie van toepassing is voor 51% van de totale caseload (1393 jongeren). Voor het vinden van een passende opleiding is dit 55% (1517 jongeren), het vinden van (vrijwilligers)werk 42% (1147 jongeren), het vinden van passende hulp 61% (1680 jongeren) en het voorkomen van VSV 54% (1492 jongeren).

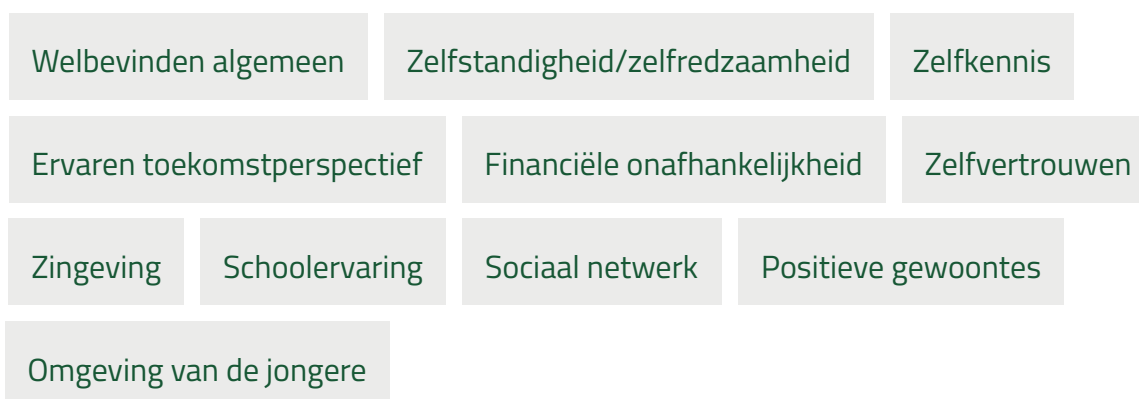
Het vinden van passende hulp wordt het meest ervaren. Voor deze jongeren wordt in samenwerking gezocht naar welke hulp voor de jongeren het meest te bieden heeft. Per jongere wordt hiermee maatwerk geleverd. Daarnaast is het noemenswaardig dat jongeren druk voelen voor het kiezen van een juiste opleiding. Door de Gouden Driehoek wordt er samen met de jongeren gezocht naar mogelijkheden waardoor er meer resultaat wordt geboekt.

“De begeleiding biedt perspectief: “wow kan dat!” Ze weten niet dat dat mogelijk is, dat je iets kan doen waar je niet voor gestudeerd hebt. Ze leren dat er meerdere wegen zijn, dat er niet een pad is, en dat het niet afgelopen is als het pad doodloopt.”

Welbevinden

Net als het uitvragen naar de effecten op de loopbaan van de jongeren, is ook gevraagd naar het welbevinden van de jongeren en de impact van de Gouden Driehoek daarop. Wederom is de informatie uit de gesprekken gebruikt als input voor de vragenlijst. Tijdens de gesprekken zijn de volgende effecten genoemd die een bijdrage leveren aan het welbevinden van de jongeren:

In de vragenlijst zijn voor deze verschillende categorieën schaalvragen gesteld in hoeverre deze positief of negatief zijn beïnvloed. In de vragenlijst kon geantwoord worden met een schaalvraag van ontzettend negatief tot ontzettend positief. Voor alle categorieën geldt dat 'positief' het meest geantwoord is, gevolgd door 'neutraal' en 'ontzettend positief'.

De ondersteuning die de jongere krijgt vanuit de samenwerking in de Gouden Driehoek heeft niet alleen gevolgen voor het behalen van een startkwalificatie, maar gaat zoveel verder dan de praktische ondersteuning. De resultaten uit de vragenlijst bevestigen dit, waaruit blijkt dat op alle gebieden van het welbevinden van de jongere, de ondersteuning een positief resultaat heeft.

"Als welbevinden goed is, kun je je ook beter redden in de samenleving. Dus naast dat je allerlei dingen moet, moet je ook een goede balans hebben in dingen die je energie geven, daarmee houd je jezelf gezond en kun je goed functioneren."

Effect op ketenpartners

Naast de effecten op de jongeren, is in de groepsgesprekken ook gevraagd naar de effecten van de Gouden Driehoek op de ketenpartners. Vervolgens is ook hiervoor in de vragenlijst uitgevraagd in welke mate deze effecten plaatsvinden in de caseload van de respondent. Hieronder volgt een uitwerking van de effecten die plaatsvinden voor de ketenpartners, inclusief een inschatting van de waarde van deze effecten.

Minder inzet gemeente afdeling participatie

Doordat een jongeren de juiste hulp krijgt en daardoor een opleiding afmaakt, een startkwalificatie behaalt, of aan werk begint, kan het zo zijn dat inzet vanuit de afdeling participatie wordt voorkomen. Respondenten geven aan dat dit gemiddeld genomen geldt voor 23% van de caseload, waarmee dit effect van toepassing is op ongeveer 642 jongeren. Om de waarde hiervan te schatten, gaan we ervan uit dat voor deze jongeren geldt dat zij door de interventie niet in de bijstandsuitkering komen; iets wat de gemeente ongeveer €16.900⁹ per jaar bespaart aan uitkeringskosten en begeleiding. Op basis van de rekenmethode vastgesteld op p. 58 is de maatschappelijke waarde hiermee €2.174.103,86.

⁹Op basis van Berenschot (2019):
<https://www.bijstandshulp.nl/uitvoering-bijstand-kost-bijna-2900-euro-per-uitkering>

Minder uitval onderwijsinstellingen

Ook voor het onderwijs geldt dat het kosten bespaart wanneer een jongere een opleiding afmaakt. Uit eerdere onderzoeken naar de Social Return On Investment van Route Rubicon en De Boeg is gebleken dat er in het onderwijs een vergoeding wordt misgelopen van €8.000 per VSV'er. Uit de vragenlijst is gebleken dat voor 54% van de caseload geldt dat VSV wordt voorkomen. Dit komt neer op 1492 jongeren waarbij VSV wordt voorkomen en de onderwijsinstelling er dus een voordeel aan ondervindt. Om de totale maatschappelijke waarde te berekenen kunnen we de rekenmethode gebruiken die is vastgesteld op p. 58, echter gaat het hier om een eenmalige vergoeding, waardoor er geen sprake is van een tijdshorizon of discontering. Daarmee komt de totale maatschappelijke waarde voor onderwijsinstellingen neer op €1.491.800,80

Minder uitval onderwijsinstellingen

Ook voor het onderwijs geldt dat het kosten bespaart wanneer een jongere een opleiding afmaakt. Uit eerdere onderzoeken naar de Social Return On Investment van Route Rubicon en De Boeg is gebleken dat er in het onderwijs een vergoeding wordt misgelopen van €8.000 per VSV'er. Uit de vragenlijst is gebleken dat voor 54% van de caseload geldt dat VSV wordt voorkomen. Dit komt neer op 1492 jongeren waarbij VSV wordt voorkomen en de onderwijsinstelling er dus een voordeel aan ondervindt. Om de totale maatschappelijke waarde te berekenen kunnen we de rekenmethode gebruiken die is vastgesteld op p. 58, echter gaat het hier om een eenmalige vergoeding, waardoor er geen sprake is van een tijdshorizon of discontering. Daarmee komt de totale maatschappelijke waarde voor onderwijsinstellingen neer op €1.491.800,80

Minder inzet psychologen via zorgverzekeraar (zorg, welzijn, jeugdzorg)

In de ondersteuning die jongeren vanuit de Gouden Driehoek ontvangen wordt ingezet op psychosociale ondersteuning. Hierbij wordt in sommige gevallen gebruikgemaakt van cognitieve gedragstherapie, een vorm van therapie die ook door psychologen wordt ingezet. In de groeps gesprekken is aangegeven dat door de gesprekken met bijvoorbeeld een SAW-er of schoolmaatschappelijk werker, er geen inzet meer nodig is van een psycholoog. Doordat een SAW-er de samenwerking opzoekt in de buurt van de jongere, bijvoorbeeld door inzet van een jongerenwerker. De hulp die wordt geboden heeft gevolgen voor het hele gezin. We gaan ervan uit dat deze zorg wordt vermeden door de inzet van de Gouden Driehoek. Minder inzet door psychologen geldt voor 25% van de totale caseload, wat neerkomt op 351 jongeren. Op basis van de rekenmethode vastgesteld op p. 58 is de maatschappelijke waarde hiermee €210.988,40.

Minder inzet GGZ, multi-problem ondersteuning (zorg, welzijn, jeugdzorg)

Ook hier geldt dat de hulp die wordt geboden gevolgen heeft voor het hele gezin. We maken daarbij in het waarderen van dit effect gebruik van dezelfde methode als hierboven. Er is bekend dat gezinnen met multi-problematiek die nog wel zelfredzaam zijn, een groter beroep doen op zorg. Het verschil ten opzichte van zorgconsumptie van reguliere gezinnen komt neer op €3.000 per jaar. Deze kosten zijn verdeeld over zorg, welzijn en jeugdzorg (zorg €600,-, welzijn €100,-, jeugdzorg €2.300)¹⁰. We gaan ervan uit dat deze zorg wordt vermeden door de inzet van de Gouden Driehoek. Minder inzet van GGZ geldt voor 22% van de totale caseload, wat neerkomt op 302 jongeren. Op basis van de rekenmethode vastgesteld op p. 58 is de maatschappelijke waarde hiermee €181.345,40.

¹⁰ Lubbe, M., & Larsen, V. (2020) MKBA Regionaal VSV Programma West- Brabant, pagina 16 <https://www.curio.nl/media/o5dd0d4/lpbl-mkba-vs-v-programma-algemeen.pdf>

Minder inzet VNN (zorg, welzijn, jeugdzorg, zorgverzekeringswet)

In de groeps gesprekken is de verslavingszorg een aantal keren genoemd als ketenpartner.

Doordat jongeren thuis zitten is er gebrek aan structuur en perspectief. Ook de sociale omgeving van de jongere speelt hierin een rol die weg komt te vallen wanneer een jongere niet meer naar school gaat. De jongere zoekt vervolgens een andere sociale omgeving wat mogelijk een omgeving kan zijn waarbij de jongere in aanraking komt met verslavende middelen als manier om tijd op te vullen. Ook hier geldt dat de gevolgen groot zijn voor het hele gezin. Echter verwachten we dat er in het geval van voorkomen verslavingszorg, hevigere problematiek is voorkomen dan bij de vorige twee maatschappelijke baten. We gaan daarom uit van het voorkomen van de zorgconsumptie van een gezin met multi-problematiek waarbij het gezin niet meer zelfredzaam is. Voor een dergelijk gezin geldt dat de zorgkosten hoger zijn, namelijk €12.700 per jaar (zorg €600,-, welzijn €100,-, zorgverzekeringswet €1.500,- en jeugdzorg €10.500)¹¹. Opvallend is dat het grootste deel van deze kosten voortkomen uit extra nodige jeugdzorg à €10.500 per jaar. Op basis van de rekenmethode vastgesteld op p. 58. is de maatschappelijke waarde hiermee €405.992,83.

Minder inzet huisarts/ziekenhuis (zorgverzekeringswet)

Uit onderzoek blijkt dat de zorgkosten van een gezin lager worden naarmate de problematiek afneemt. Door een stijging van het opleidingsniveau wordt hiermee de maatschappelijke positie verbeterd. Uit de vragenlijst komt naar voren dat inzet vanuit huisarts of ziekenhuis wordt vermeden voor 15% van de totale caseload. Dit komt neer op 203 jongeren. Wederom kijken we naar de kosten van een gezin met multiproblematiek die nog wel zelfredzaam is om een indicatie te geven van de maatschappelijke waarde. De kosten die bespaard worden vanuit zorgverzekeringswet zijn hier gemiddeld genomen €1000,- per jaar¹². Op basis van de rekenmethode vastgesteld op p. 58 is de maatschappelijke waarde hiermee €40.686,47

¹¹ Lubbe, M., & Larsen, V. (2020) MKBA Regionaal VSV Programma West- Brabant, pagina 17 <https://www.curio.nl/media/o5d-db0d4/lpbl-mkba-vsv-programma-algemeen.pdf>

¹² Lubbe, M., & Larsen, V. (2020) MKBA Regionaal VSV Programma West- Brabant, pagina 17 <https://www.curio.nl/media/o5d-db0d4/lpbl-mkba-vsv-programma-algemeen.pdf>

Minder inzet politie en justitie

Uit onderzoek blijkt dat er een verband is tussen het hebben van een startkwalificatie en in aanraking komen met politie en justitie. De kans op criminaliteit en in aanraking komen met politie en justitie is groter wanneer een jongere geen startkwalificatie heeft, namelijk twee keer zo groot als het gemiddelde. Bovendien zijn er gevolgen voor de buurt waar meer overlast plaatsvindt wanneer jongeren niet naar school gaan en een plek zoeken om elkaar te ontmoeten. Een gemiddelde verdachte kost de maatschappij ongeveer een ton per jaar, voor jongeren ligt dit bedrag rond op gemiddeld €25.000 per jaar¹³. Uit de vragenlijst blijkt dat er voor 13% van de totale caseload inzet vanuit justitie en politie wordt voorkomen, dit komt neer op 176 jongeren. Op basis van de rekenmethode vastgesteld op p. 58 is de maatschappelijke waarde hiermee €879.118,33

Minder inzet kredietbank

In de gesprekken met de jongeren komen ook de financiën aan de orde. In de groepsgesprekken is onder andere aangegeven dat schulden kunnen worden voorkomen door jongeren vroegtijdig te leren om met geld om te gaan. Ook het hebben van geen opleiding is een van de mechanismen binnen intergenerationele armoede¹⁴. Vanuit de vragenlijst wordt ingeschat dat voor 10% van de totale caseload geldt dat inzet vanuit de kredietbank wordt voorkomen. Dit komt neer op 142 jongeren. We verwachten dat er bij deze jongeren eenmalige inzet vergelijkbaar met budgetbeheer wordt voorkomen. De kosten van budgetbeheer zijn ongeveer €2.562 per persoon. Om de totale maatschappelijke waarde te berekenen kunnen we de rekenmethode gebruiken die is vastgesteld op p. 58, echter gaat het hier dus om een eenmalige interventie die wordt voorkomen, waardoor er geen sprake is van een tijdshorizon. Daarmee komt de totale maatschappelijke waarde neer op €43.029,25.

¹³ Afgeleid uit Eggen en Kessels (2009), Criminaliteit en opsporing, WODC, Den Haag

¹⁴ Sociaal Planbureau, (2020) Generatie-armoede doorbreken; wat werkt? https://alliantiekinderarmoede.nl/media/uploads/nl/publications/Feitenblad_generatiearmoedeV6.pdf

Totale Maatschappelijke Baten

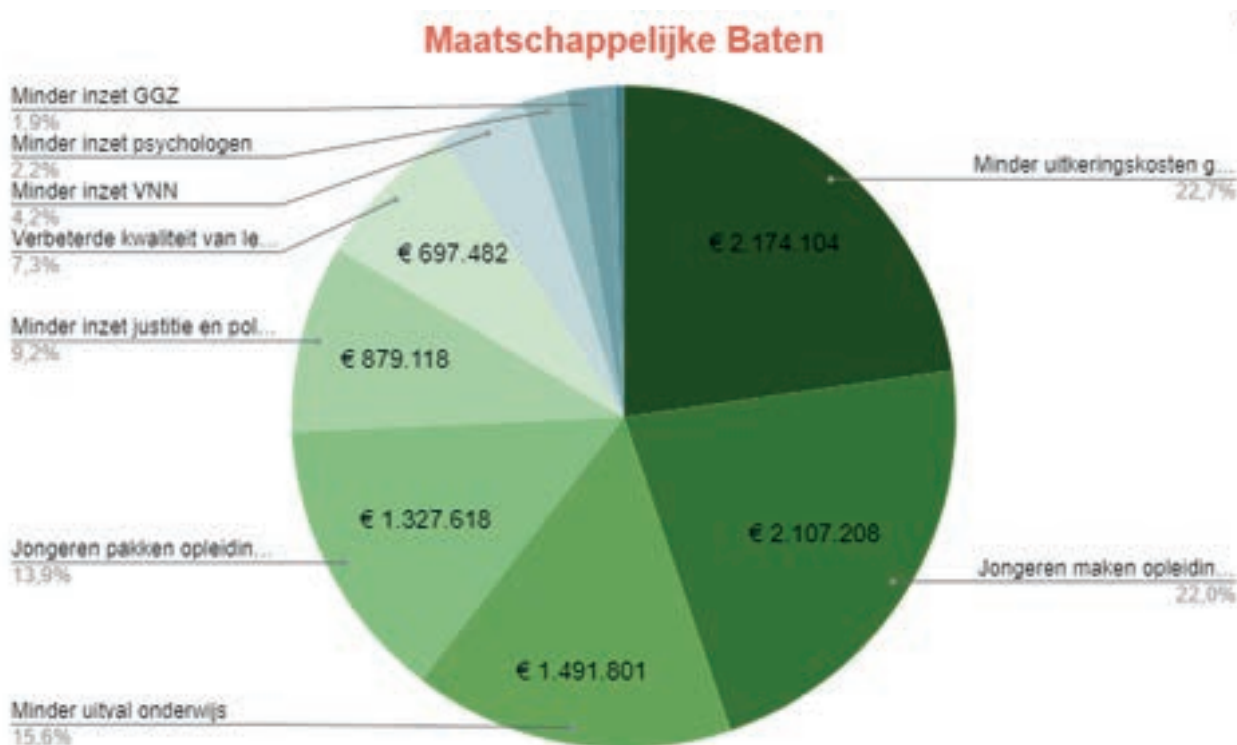
Stakeholdergroep	Effect	Aantal Jongeren	Waardering / Proxy	Waardering	Deadweight	Attibute	Tijdhorizon
Jongeren	Jongeren maakt opleiding af	1503	Verschil loonwaarde	€ 2.107.208,36	25%	50%	3
	Jongeren pakt opleiding weer op	947	Verschil loonwaarde	€ 1.327.618,45	25%	50%	3
	Jongere ervaart verbeterde kwaliteit van leven	1393	QALY	€ 697.482,31	25%	50%	3
	Jongere ontwikkelt belangrijke vaardigheden	1376	n.v.t.	+			
	Jongere blijft in beeld	1354	n.v.t.	+			
Ketenpartners	Minder uitkeringskosten	642	Uitkeringskosten	€ 2.174.103,86	25%	50%	3
	Minder uitval onderwijs	1492	Diplomavergoeding	€ 1.491.800,80	25%	50%	3
	Minder psychologen	351	Zorgkosten	€ 210.988,40	25%	50%	3
	Minder inzet GGZ	302	Zorgkosten	€ 181.345,40	25%	50%	3
	Minder inzet VNN	160	Zorgkosten	€ 405.992,83	25%	50%	3
	Minder inzet Huisarts/ziekenhuis	203	Zorgkosten	€ 40.686,47	25%	50%	3
	Minder inzet kredietbank	142	Kosten Budgetbeheer	€ 43.029,25	25%	50%	3
	Minder inzet justitie en politie	176	Kosten justitie/politie	€ 879.118,33	25%	50%	3
Totale Maatschappelijke Baten				€ 9.559.374,46			

Toelichting tabel

In het bovenstaande overzicht zie je de effecten die we hebben gevonden, hoeveel jongeren deze effecten ervaren, hoe deze effecten zijn gewaardeerd, en wat het resultaat is van deze waardering. In totaal zijn er naar verwachting 2752 jongeren geholpen middels de Gouden Driehoek. In het bovenstaande overzicht zien we een groot verschil in het bereik van de effecten. Met name voor de effecten die bij de jongeren zelf plaatsvinden is het bereik erg groot. De effecten van de ketenpartners lopen erg uiteen; minder uitval in het onderwijs komt veel voor (1492 jongeren), voorkomen inzet van afdeling participatie gematigd (642 jongeren) en de overige verminderde inzet komt relatief weinig voor (142 tot 351 jongeren). Dit is in lijn met de verwachting gezien de veranderingen voor de jongeren vrij generiek zijn, maar de zorg die hiermee voorkomen wordt vrij specifiek is.

Toelichting baten

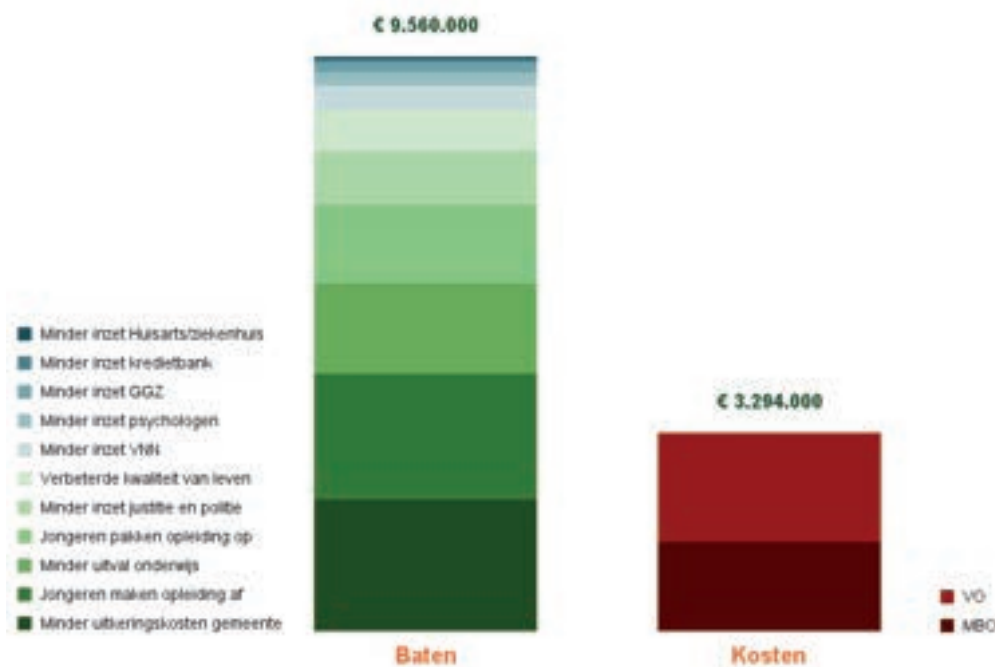
De maatschappelijke baten komen voor een groot deel terecht bij de jongeren zelf. Door de hulp die zij hebben gekregen, ronden zij een opleiding af wat op lange termijn grote financiële voordelen met zich meebrengt. Daarbovenop ervaren de jongeren een betere kwaliteit van leven doordat zij sneller de juiste hulp hebben gekregen. De baten onder de ketenpartners liggen voor het grootste deel bij de gemeente door verminderde inzet van de afdeling participatie. Daarnaast hebben onderwijsinstellingen ook veel baat bij de inzet van de Gouden Driehoek. De overige ketenpartners ervaren relatief kleinere baten. Waar rekening mee moet worden gehouden is dat het waarderen van de ketenpartners in het sociaal domein bij elkaar opgeteld een redelijk grote waardering is. Daarbij ontstaat de daadwerkelijk maatschappelijke waarde middels de gebruikte waarderingmethode voornamelijk bij jeugdzorg, maar ook bij de zorgverzekeringswet, en algemene zorg en welzijn. In onderstaand figuur zijn de maatschappelijke baten af te lezen.

Kosten Baten verhouding

Nu de kosten en baten in beeld zijn gebracht, kan er een overzicht gemaakt worden van de totale kosten en baten en de verhouding hiervan. De totale maatschappelijke waarde die we middels deze MKBA vinden voor de Gouden Driehoek is ongeveer €9.560.000,-. Deze maatschappelijke baten staan tegenover de maatschappelijke kosten van totaal ongeveer €3.294.000. Dit komt neer op een kosten-batenverhouding, ofwel MKBA-ratio van 1:2,90. Dit betekent dat elke euro, geïnvesteerd in de Gouden Driehoek, zich bijna 3x heeft terugverdiend in maatschappelijke waarde. De netto maatschappelijke waarde van de Gouden Driehoek is daarmee €9.560.000 - €3.294.000 = €6.266.000,-. In onderstaand figuur zijn de totale kosten en baten weergegeven.

Uit deze analyse is daarmee duidelijk geworden op welke vlakken de meeste baten worden behaald, namelijk op de uitkeringskosten van de gemeente, gevolgd door de jongeren die de opleiding afmaken, minder uitval op het onderwijs en jongeren die de opleiding weer oppakken.

Sensitiviteitsanalyse

In een MKBA is er bijna altijd sprake van een grote mate van onzekerheid. Hoewel deze onzekerheden elkaar vaak goed uitbalanceren is het belangrijk om stil te staan bij de gevolgen van de aannames die zijn gedaan. In deze sensitiviteitsanalyse nemen we de tijd om de meest invloedrijke onzekerheden uit te lichten en laten we zien wat de gevolgen voor de resultaten van de MKBA zouden zijn wanneer de aannames die we hebben gemaakt, anders uit zouden vallen.

Bereikte jongeren

De meest opvallende onzekerheid waar we mee te maken hebben is het bereik van de interventie. Op basis van de caseload van de respondenten hebben we een inschatting gemaakt van het aantal jongeren dat via de Gouden Driehoek is geholpen. Betrouwbaar zou het zijn wanneer we vanuit generieke administratie zouden kunnen achterhalen hoeveel individuele jongeren zijn geholpen en door wie zij zijn geholpen. Echter is dit enkel bij de evaluaties van de individuele actoren in de Gouden Driehoek bekend en is er geen algemene administratie. Hierdoor is niet te achterhalen hoeveel jongeren exact geholpen zijn. In plaats daarvan hebben we in de vragenlijst

gevraagd naar de caseload van de respondent, en het gemiddelde van een functie vermenigvuldigd met het aantal personen in deze functie. Vervolgens hebben we deze totale caseload gecorrigeerd met de verwachte overlap in caseloads (elke geholpen persoon gemiddeld 2,5 x in een caseload). Dit komt neer op een totaal aantal individueel bereikte jongeren van 2752. Hoewel dit een grove inschatting is, verwachten we dat deze inschatting redelijk accuraat is, omdat de totale caseload van de verschillende onderdelen van de Gouden Driehoek in totaal dicht bij de totale caseload uit de vragenlijst ligt. De gevolgen van deze onzekerheid zijn dan ook minder groot. In de tabel is te zien wat de gevolgen zijn voor de MKBA wanneer het bereikte aantal jongeren 25% meer of 25% minder zou zijn.

Alternatief	MKBA-ratio	Nieuwe ratio	Vershil ratio	Vershil baten
Bereikte jongeren -25%	2,90	2.22	-0,68	-€2.239.097
Bereikte jongeren +25%	2,90	3.58	0,68	€2.237.767

Onzekerheden waar we een minder sterke onderbouwing voor hebben zijn met name gerelateerd aan de invloed die de Gouden Driehoek heeft en de duur van deze invloed.

Deadweight en attribute

Voor de deadweight en attribute correctiefactoren hebben we een inschatting gedaan van respectievelijk 25% en 50%. De invloed van deze aannames is enorm en daarom laten we graag zien hoe de MKBA zou uitvallen wanneer deze correctiefactoren anders zouden uitvallen, of wanneer we deze factoren niet zouden gebruiken.

Alternatief	MKBA-ratio	Nieuwe ratio	Vershil ratio	Vershil baten
Attribute gehalveerd	2,90	1,45	-1,46	-€4.780.020
Deadweight verdubbeld	2,90	5,80	2,90	€9.558.044
Deadweight en attribute beide 75%	2,90	13,05	10,15	€33.449.970

Tijdshorizon en drop-off

Voor de tijdshorizon en drop-off hebben we aangenomen dat effecten 3 jaar aanhouden, maar jaarlijks 50% minder toe te kennen zijn aan de interventie. Ook voor deze aannames geldt dat de invloed erg groot is. In de onderstaande tabel laten we de resultaten voor de MKBA-ratio zien wanneer de tijdshorizon 1 jaar zou zijn, 5 jaar zou zijn, en 5 jaar zou zijn met een drop-off van slechts 25%.

Alternatief	MKBA-ratio	Nieuwe ratio	Vershil ratio	Vershil baten
Tijdshorizon 1 jaar	2,90	2,33	-0,57	-€1.872.184
Tijdshorizon 5 jaar	2,90	3,12	0,22	€722.648
Tijdshorizon 5 jaar en drop-off 25%	2,90	4,52	1,62	€5.328.476

QALY

Tot slot zit er onzekerheid in de QALY die we hebben toegekend aan de interventie. Voor de MKBA zijn we uitgegaan van een stijging van 0,05 QALY (5%), voor alle jongeren die sneller de juiste hulp hebben gekregen door de Gouden Driehoek. In de onderstaande tabel zie je het verschil in de MKBA ratio wanneer we deze QALY op 1%, of op 10% zouden inschatten.

Alternatief	MKBA-ratio	Nieuwe ratio	Vershil ratio	Vershil baten
QALY 1%	2,90	2,74	-0,16	-€542.332
QALY 10%	2,90	3,11	0,21	€690.213

Met deze sensitiviteitsanalyse hebben we niet alle onzekerheden gedekt, maar wel de onzekerheden waarvan we kunnen verwachten dat ze veel invloed hebben op de uitkomsten. Wat opvalt is dat de invloed op de MKBA ratio in de meeste gevallen erg beperkt is (<1.0 verschil). We zien enkel een groot verschil bij het aanpassen van de deadweight en attribute, en het verlengen van de tijdshorizon incl. het halveren van de drop-off naar 25%. Er is daarbij slechts een enkele ratio die in deze sensitiviteitsanalyse onder de 2.0 uitkomt en dat is wanneer de attribute wordt gehalveerd. In elk ander geval varieert de nieuwe ratio van 2,22 tot 13,05.

Colofon

Onderzoekers

Peter Wind, Tineke Knot, Kim Bakker, Tomas Ruben, Aline de Boer

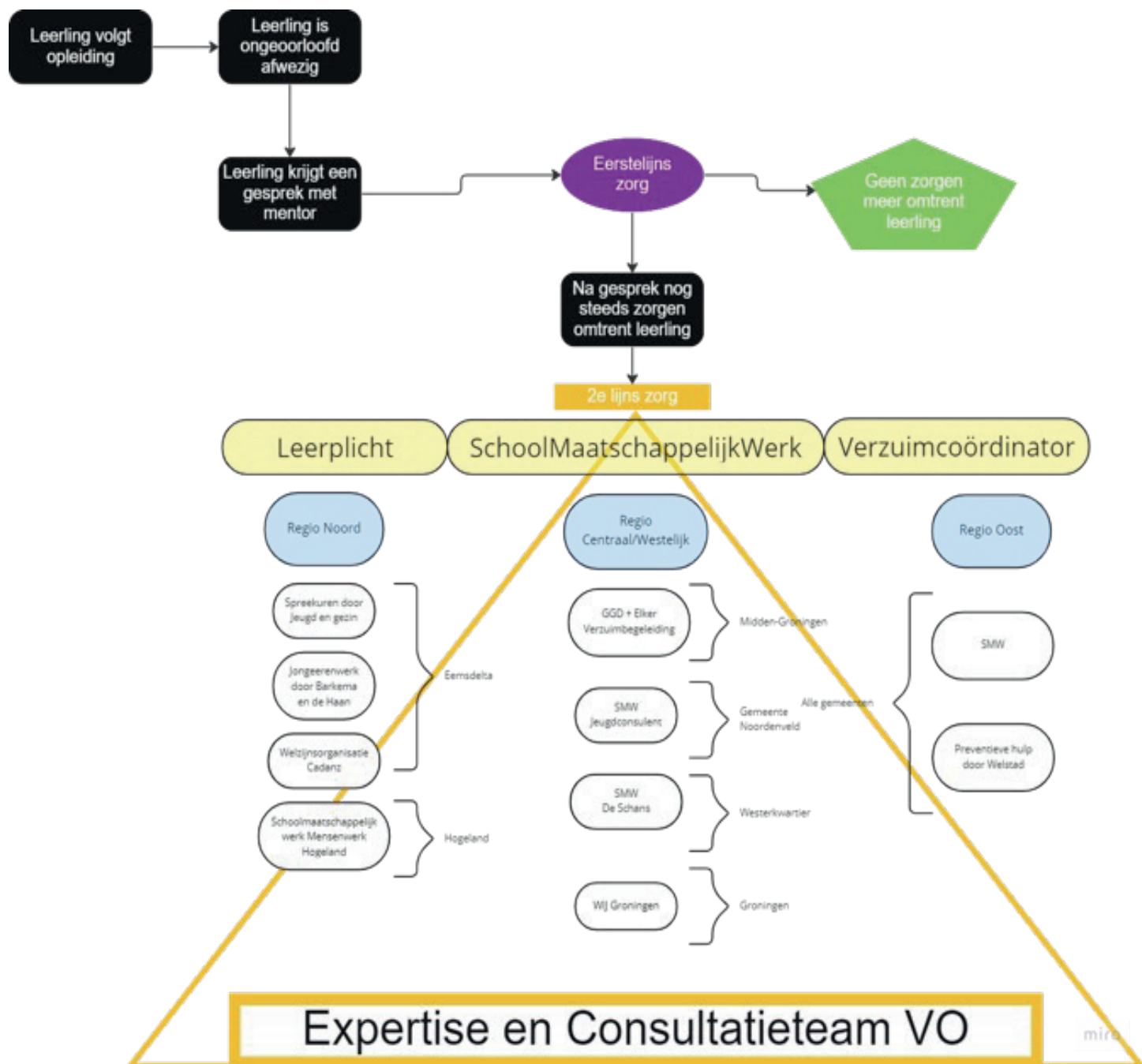
Correspondentie

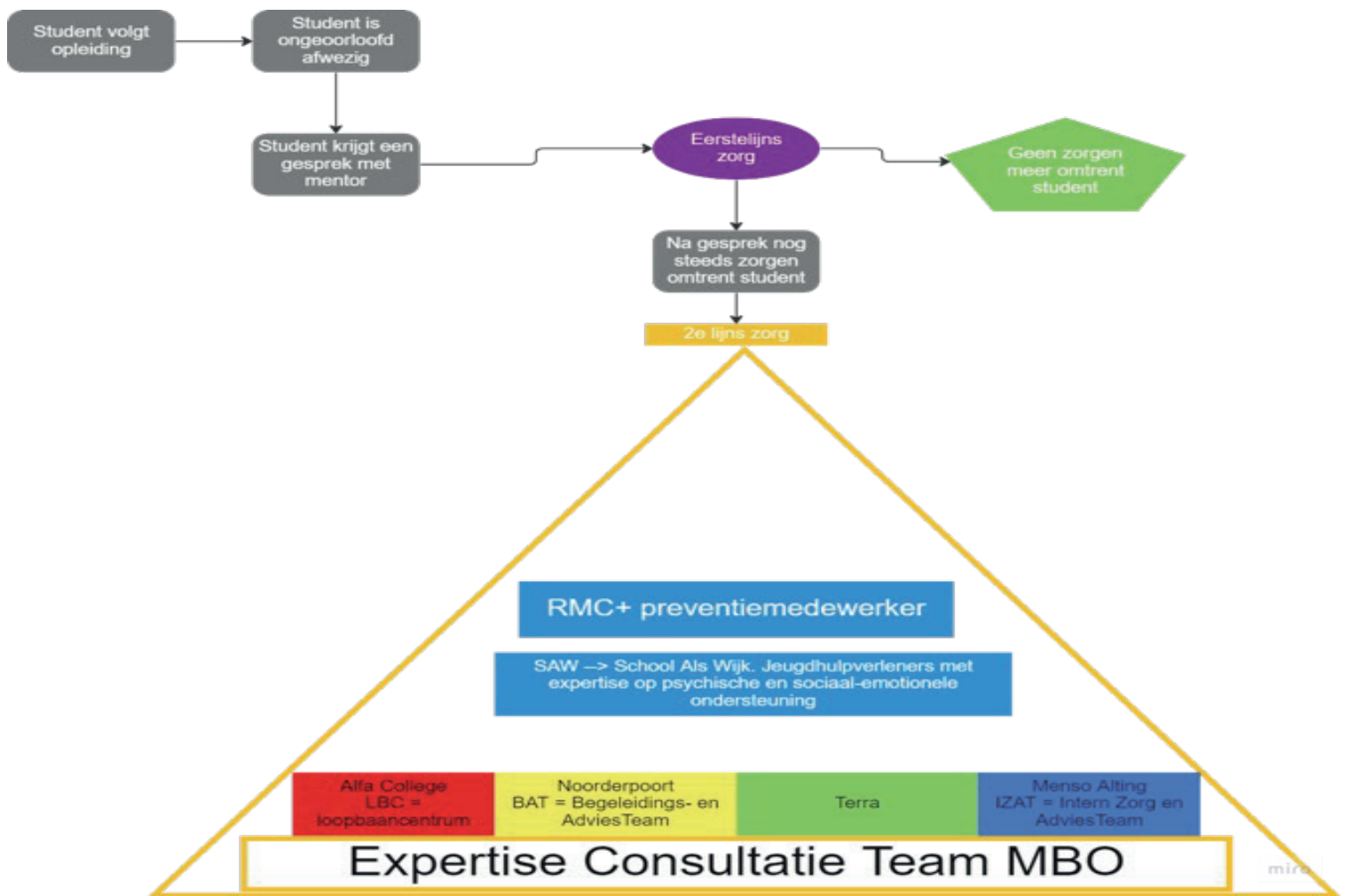
tineke@alexanderimpact.nl

Met dank aan alle betrokken stakeholders voor het delen van hun ervaringen en meningen, en voor de mooie samenwerking.

Bijlage 1

Bijlage 2

Samenvatting succes- en verbeterpunten van de provinciale uitgangspunten, weergegeven in tabel.

Uitgangspunt 1

Jongeren t/m 22 jaar, die het nodig hebben, wordt maximale ondersteuning en het best passende (onderwijs)traject geboden. Dit ongeacht woonplaats/RMC regio.

Succespunten	Verbeterpunten
<p>Groot en divers aanbod trajecten.</p> <p>Maatwerk stelt jongeren centraal, haalt belemmeringen weg en zorgt voor het best passende traject.</p> <p>Goede samenwerking tussen gemeente en onderwijs.</p> <p>Traject ongeacht woonplaats.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Niet genoeg zicht op kwaliteit van trajecten.• Financiering omtrent trajecten zorgt voor veel discussie over geld en verantwoordelijkheden, en zorgt dat traject niet altijd ongeacht woonplaats is.• Aanbod van trajecten niet evenredig verdeeld over regio's en onduidelijk wie welk traject financiert.• Ketenpartners onvoldoende bekend met aanbod trajecten.• Regierol ontbreekt.• Vertaling uitgangspunt verschilt per regio.• Uitgangspunt niet altijd uitgedragen binnen het onderwijs en op de werkvloer.• Verhoging leeftijdsgrens van 22 naar 27 jaar.• Gebiedsgericht werken zorgt voor versnippering in het sociaal domein.• Wachtlijsten GGZ.

Uitgangspunt 2

Dit met als doel de jongere een startkwalificatie te laten behalen en indien dit niet mogelijk is een diploma Entree en dan uiterlijk 1 oktober volgend op de diplomadatum een baan van minimaal 12 uur te realiseren als start van zijn of haar maatschappelijke zelfstandigheid.

Succespunten	Verbeterpunten
<p>Korte lijntjes.</p> <p>SAW gekoppeld aan school en dus niet afhankelijk van waar iemand woont.</p> <p>SAW onmisbaar, zorgt voor ontzorging en ontlasting middels vermindering in caseload, en moet behouden worden.</p> <p>Goede samenwerking met BAT.</p> <p>Coaches cruciaal voor kwetsbare overstap.</p> <p>Goede samenwerking RMC(+) en gemeente.</p> <p>Groot aanbod aan maatwerk-ondersteuning stelt jongeren centraal.</p> <p>Startkwalificatie zorgt voor verbeterd (toekomst)perspectief en positieve prikkel voor ketenpartners.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Herformulering van het uitgangspunt richting economische zelfstandigheid en passende plek i.p.v. startkwalificatie.• Definitie VSV nu gericht op cijfers en diploma-samenleving en minder op ontwikkeling en preventie.• Zou meer moeten gaan om passende plek en maatschappelijke zelfstandigheid i.p.v. baan van 12 uur• Diploma Entree is geen uitgangspunt, maar optie om jongeren te laten uitstromen, en wordt niet in elke gemeente aangeboden en/of aangemoedigd.• Verantwoordelijkheid voor ontwikkeling jongeren ontbreekt bij het werkveld.• Diversiteit trajecten ontbreekt: nu veelal gericht op welzijn en minder op schoolse vaardigheden.• Aanbod VSV trajecten ongelijk verdeeld en door reisafstand en kosten niet voor alle jongeren bereikbaar.• Financiering trajecten lastig in verband met woonplaats.• Soms lange wachtlijsten trajecten.• Overdracht route VO-MBO verloopt rommelig.• Verwarrende formulering.• Verhoging leeftijdsgrens van 22 naar 27 jaar.• VO veelal niet bekend met VSV(-trajecten).• SAW, RMC en leerplicht vaak te laat betrokken door onderwijs.• Te weinig afstemming tussen onderwijs en hulpverlening.• Regierol ontbreekt.

Uitgangspunt 3

We willen dit bereiken door een goede samenhang tussen het sociale domein van de gemeenten: Participatie, Jeugdzorg en WMO en het onderwijs. De zorgroutes onderwijs-gemeenten en de werkroutes Route Arbeid PRO/VSO en Route Arbeid Entree vormen een wezenlijk onderdeel van deze samenhang.

Succespunten	Verbeterpunten
<p>Preventieve inzet van SAW en SMW voorkomt inzet van zware zorg.</p> <p>Samenwerking Route Arbeid en Route Entree verloopt steeds beter.</p> <p>Goed overleg tussen scholen en ketenpartners middels initiatieven zoals AOJ-overleg.</p> <p>Nauwe contacten tussen onderwijs en gemeente.</p> <p>Inzet van jobcoach zorgt voor warme overdracht.</p> <p>Samenwerking met participatie jeugdzorg/WMO loopt goed in Westerkwartier, Midden-Groningen en Het Hogeland.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Lokale versnipperdheid.• Lange wachtlijsten jeugdzorg en GGZ, Route Dagbesteding, Beschermd en Beschut werken.• Onderwijs niet altijd gezien als serieuze samenwerkingspartner.• Wisselingen op gemeente-vlak en sociaal domein.• Samenwerking met participatie jeugdzorg/WMO verloopt moeizaam in gemeente Groningen.• SAW moet eerder betrokken worden bij zorgroutes.• SAW wisselend geëvalueerd door onderwijsteam omdat inzet persoonsafhankelijk is.• SAW moet betere taakomschrijving krijgen en er moet op die profielen worden aangenomen.• Sociaal domein is veel met eigen stukje bezig.• Gebrek aan casemanager.• Domein veiligheid ontbreekt.• Huisvesting.

Uitgangspunt 4

Door middel van een intensieve samenwerking willen we zo preventief mogelijk werken en hiermee de problematiek zo vroeg en efficiënt mogelijk aanpakken. Regulier waar kan, extra inzet indien nodig.

Succespunten	Verbeterpunten
<p>Samenwerking tussen ketenpartners verloopt al vrij goed.</p> <p>Korte lijnen (vooral op kleine locaties): betere afstemming en schakeling tussen ketenpartners.</p> <p>Samenwerking met RMC(+) verloopt goed.</p> <p>Maatwerktrajecten bieden laagdrempelige mogelijkheden voor jongeren.</p> <p>RMC+ en SAW zijn werkzame elementen en moeten behouden worden.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Scholen moeten beter verzuim registreren en melden: soms te laat waardoor andere ketenpartners te laat betrokken worden.• Samenwerking beter benutten: scholen moeten SAW en RMC+ meer op inhoud betrekken, leerplicht en RMC moeten meer kennis uitwisselen, en BAT'ers en SLB'ers houden jongeren soms te lang bij zich en betrekken ketenpartners zoals RMC niet tijdig genoeg.• Scheidslijn rollen en verantwoordelijkheden ketenpartners soms onduidelijk.• Korte lijnen soms lastig door grote omvang stad en wanneer jongeren wisselen van gemeente (vooral bij 18+).• Wanneer is zo vroeg mogelijk?• Wanneer is extra inzet nodig en wie bepaalt dat?• Te veel focus en afgerekend op cijfers in plaats van preventie.• Te weinig standaardisatie in trajecten.

Uitgangspunt 5

Het budget programmagelden wordt toebedeeld aan de contactgemeente. De contactgemeentegelden zijn altijd regionaal. De plusgelden liggen bij de contactschool. De plusgelden zijn regionaal waar wenselijk en provinciaal waar noodzakelijk.

Succespunten	Verbeterpunten
Gedeeld plan en begroting stimuleert samenwerking tussen ketenpartners, gevoel van gedeelde verantwoordelijkheid, belang, elkaar meer gunnen, en goede en gelijkwaardige vertegenwoordiging van diversiteit in de regio's.	<ul style="list-style-type: none">Iedere regio verschillend georganiseerd qua budget, regels/kaders.

Uitgangspunt 6

De onderwijsinstelling is de plek waar jongeren naar school gaan. De preventieve activiteiten (bijvoorbeeld RMC+, de School als Wijk en de ondersteuningsroutes VO) worden ook vanuit die plek geïnitieerd. Voor de uitvoering van Leerplicht en RMC alsmede het organiseren van hulpverlening is het woonplaatsbeginsel van kracht.

Succespunten	Verbeterpunten
RMC zonder label op school. Inzet RMC+.	<ul style="list-style-type: none">Woonplaatsbeginsel: organisatie van hulpverlening afhankelijk van woonplaats jongeren, bevordert kansenongelijkheid voor jongeren in sommige regio's.Ontbreken van gedeelde verantwoordelijkheid.Hulpverleningsaanbod onvoldoende (h)erkend bij scholen.Preventieve activiteiten niet altijd vanuit onderwijs geïnitieerd, wel in school uitgevoerd.Onderwijsinstelling niet altijd plek waar jongeren naar school gaanGebrek aan kennis- en ervaringsuitwisseling tussen regio's beperkt uniform werken.Zorg is vaak neventaak en geen functie op scholen.Lange wachtlijsten GGZ en jeugdzorg.Uitgangspunten niet altijd actueel en onderhouden.

Uitgangspunt 7

Onderwijs en gemeenten gebruiken dezelfde sturingsinformatie. De jaarlijkse regioanalyse per RMC regio en de beschikbare financiële middelen zijn hiervoor de grondslag.

Succespunten	Verbeterpunten
Fijn dat er cijfers beschikbaar zijn.	<ul style="list-style-type: none">Informatie scholen deels beschikbaar.Teveel focus op cijfers in plaats van inhoud.

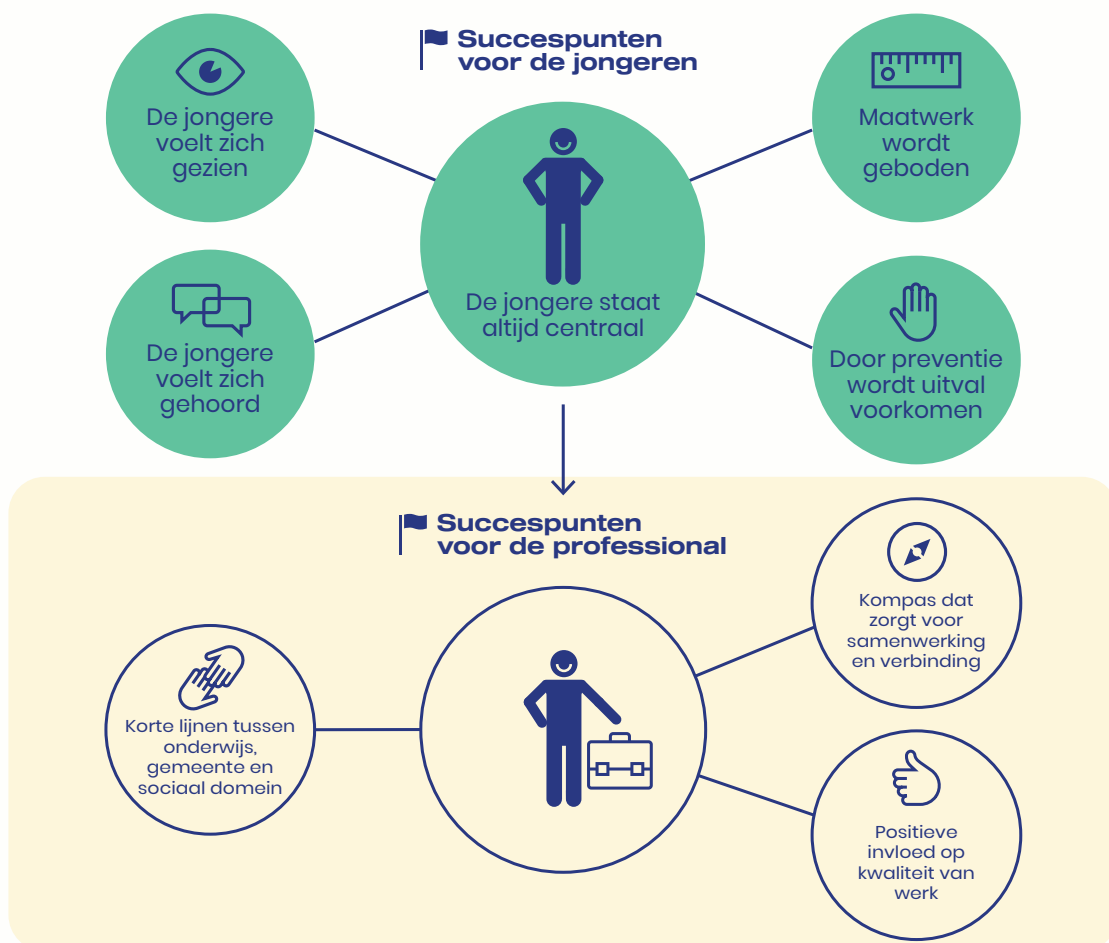

Bijlage 3

EVALUATIE VAN DE UITGANGSPUNTEN VAN VSV GRONINGEN

Doel: Zicht op de kwaliteit van de samenwerking, en op de werkzame elementen in de VSV-aanpak

Verbeterpunten

- Formulering uitgangspunten
- Uitgangspunten niet expliciet bekend
- Kwaliteit van VSV-trajecten onbekend
- Financieringswijze en toeleiding trajecten ongelijk
- Integrale overleggen niet overal georganiseerd

Advies

- Heroverwegen individuele uitgangspunten naar aanleiding van bevindingen
- Zorg voor bewustwording en draagvlak omtrent uitgangspunten
- Evalueer kwaliteit van VSV-trajecten (beter)
- Eén aanspreekpunt voor toeleiding en financiering
- Borg integrale samenwerking in structurele overleggen, inclusief regierol

onderzoek uitgevoerd door Alexander Impact

ALEXANDER
IMPACTWETENSCHAPPERS

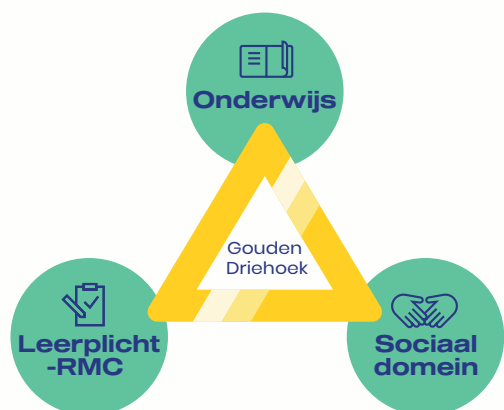

Bijlage 4

MAATSCHAPPELIJKE KOSTEN- EN BATENANALYSE VAN DE GOUDEN DRIEHOEK IN GRONINGEN

Door samenwerking in de Gouden Driehoek wordt voortijdig schoolverlaten door jongeren voorkomen (VSV). Deze samenwerking kost de maatschappij geld, maar levert ook geld op (maatschappelijke baten).

De maatschappelijke kosten van de Gouden Driehoek bedragen ongeveer **€3.294.000**.

De effecten vertalen zich naar maatschappelijke baten van ongeveer **€9.560.000**.

MKBA RATIO €1,- = **€ 2,90** → **Kosten €3.294.000** **Baten €9.560.000**

Voornaamste maatschappelijke besparingen

- + De jeugdwet
- + De zorgverzekeringswet
- + De algemene zorg en welzijn

Voornaamste effecten op jongeren

- + Jongeren pakken de opleiding weer op en maken deze af
- + Jongeren ervaren een betere kwaliteit van leven
- + Jongeren krijgen beter passende hulp.

“Door de gesprekken met de School als Wijk'er ben ik uit mijn overlevingsstand gekomen, zonder begeleiding zou ik mijn leven een 4 geven, nu een 8”

In het afgelopen jaar zijn er **2.750** jongeren geholpen

onderzoek uitgevoerd door Alexander Impact **ALEXANDER** IMPACTWETENSCHAPPERS

